

Vállaj Német Nemzetiségi Óvoda

Pedagógiai Program

2021.

TARTALOM

AZ INTÉZMÉNY ADATAI.....	4. old.
BEVEZETŐ.....	6. old.
I. GYERMEKÉP.....	8. old.
II. ÓVODAKÉP.....	9. old.
III. JÖVŐKÉP.....	10. old.
IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÉS A NEMZETISÉGI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI.....	11. old.
1. Az óvodai nevelés célja és feladatai.....	11. old.
a.) Az egészséges életmód alakítása.....	12. old.
b.) Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és a közösségi nevelés.....	23. old.
c.) Az anyanyelvi az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	25. old.
2. Nemzetiségi nevelésünk célja és feladatai.....	32. old.
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	33. old.
1. Személyi feltételek.....	33. old.
2. Tárgyi feltételek.....	36. old.
3. Az óvodai csoportok kialakítása.....	37. old.
4. Napirend, heti rend kialakítása.....	38. old.
5. Az óvodai nevelés tervezése, dokumentációk.....	39. old.
6. Gyermekvédelmi feladatok az óvodánkban.....	40. old.
VI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	45. old.
1. Az óvoda és a család.....	45. old.
2. Az óvoda és az iskola.....	46. old.
3. Kapcsolattartás a fenntartóval - Vállaj Község Önkormányzatával.....	47. old.

4. Az óvoda és a Német Nemzetiségi Önkormányzat kapcsolata.....	47. old.
5. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel.....	47. old.
6. Kapcsolattartás a Pedagógiai Szakszolgálattal.....	47. old.
7. Óvoda kapcsolata az egyházakkal.....	48. old.
8. Kapcsolattartás az egészségügyi szervekkel.....	48. old.
VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉG FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	48. old.
1. Játék.....	48. old.
2. Vers, mese.....	55. old.
3. Ének, zene, énekes játék.....	60. old.
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	65. old.
5. Mozgás.....	70. old.
6. Külső világ tevékeny megismerése.....	79. old.
7. Néphagyományok, néphagyomány-ápolás, népszokások /hagyományörzés/.....	90. old.
8. Munka jellegű tevékenységek.....	99. old.
9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	102. old.
VIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	109. old.
1. A kompetencia oktatás képességfejlesztési területei.....	111. old.
2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	113. old.
3. A nemzetiségi nyelvi nevelési folyamat várható eredményei.....	114. old.
IX. AZ ÓVODÁBAN FOLYÓ NEVELŐMUNKA MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI, ELLENŐRZÉSI RENDSZERE.....	115. old.
X. SPECIÁLIS FELADATOK, SZOLGÁLTATÁSOK.....	116. old.
XI. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK, LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	122. old.

AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve: Vállaj Német Nemzetiségi Óvoda

OM azonosító: 202887

Az intézmény elérhetőségei:

Székhely: 4351 Vállaj, Temető utca 2.

Tel.: 06-30/929-0678

email-cím: vallajovoda@freemail.hu

Az intézmény fenntartója: Vállaj Község Önkormányzata

4351 Vállaj, Szabadság tér 6.sz.

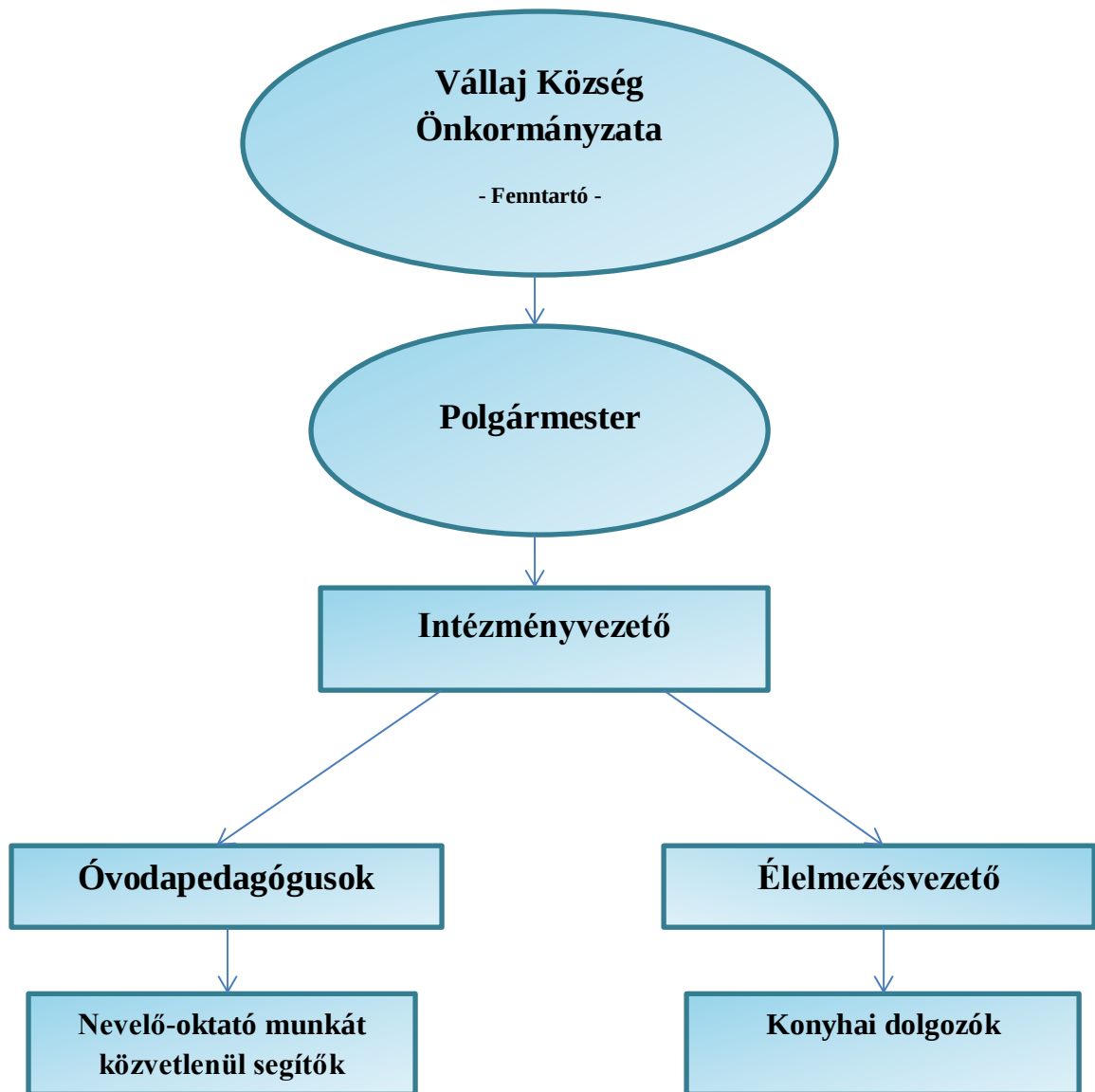
Az intézmény férőhelyeinek száma: 50 fő

Csoportok száma: 2 csoport

Az intézmény alaptevékenysége:

- Óvodai nevelés, ellátás
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása
- Nemzetiségi óvodai nevelés ellátás, német kétnyelvű nemzetiségi nevelés

AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI STRUKTÚRÁJA

BEVEZETŐ

Programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja és koherensen az alábbi jogszabályok figyelembevételével készült:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt., ágazati törvény);
- 1993 évi LXXIX. Köznevelési törvény valamint annak módosításai;
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról;
- 30/2012. (IX.28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések;
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve;
- 1997. tv. XXXI. törvény a gyermek védelméről és jogairól.

Valamint figyelembe vettük a hazai oktatás-nevelés korszerű irányelveit, továbbá a fenntartónk, a szülők és egyéb partnereink igényét is.

Óvodánk német nemzetiségi kétnyelvű nevelést folytat. A német nemzetiségi nevelés mellett, kiemelt feladatunk a környezet – és egészségtudatos magatartás megalapozása, egy önmagával és környezetével harmóniában élő személyiség kibontakoztatása, ezáltal természetszeretetre – természetvédelemre nevelés.

Intézményünk törekszik megfelelni a jelen kor elvárásainak is, így számunkra fontos szempont egy nyitott szemléletű óvoda alapjainak lerakása, mely aktív partneri kapcsolatokat feltételez.

Intézményünk pedagógiai alapelvei:

- a gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával,

oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Intézményünk innovatív, nyitott az új pedagógiai törekvések megjelenésére a nevelő munkában. Lehetőséget biztosítunk óvodapedagógusaink pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesítésére, a gyermek érdekét, védelmét szem előtt tartva.

Ezek ismeretében ebben a dokumentumunkban határoztuk meg az óvodánkban folyó nevelőmunka alapelveit, céljait, feladatait, a gyermekek tevékenységeit és a fejlődés kritériumait.

A múlt tiszteletéből táplálkozva igyekszünk megfelelni a jövő elvárásainak. Ezért külsőségekben, nevelési- és tevékenységrendszerünkbe beépül a népi, nemzeti kultúra megismertetése, a hagyományok ápolása, a környezettel, embertársakkal való pozitív viszonyulás kialakítása, az inkluzív nevelés, a beintegrálható sajátos nevelési igényű gyermekek esetében. Nevelőközösségünk fő célja, hogy az intézményünkbe járó gyermekek számára érzelmi biztonságot, elfogadó, befogadó, szeretetteljes, vidám, nyugodt, családi légkört biztosítsunk, melyben minden nap élmény óvodásnak lenni.

Olyan értékeket igyekszünk közvetíteni, amely a társadalom és az egyén későbbi életvitelében is hasznosak. Szeretnénk a nálunk töltött évek alatt képzeletbeli tarisznyájukat olyan útravalóval megtölteni, melyre későbbiekben is szívesen emlékeznek vissza.

*„Két dolgot adjon az ember gyerekeinek útravalóul:
gyökereket és szárnyakat.”*

I. GYERMEKKÉP

A gyermek **egyedi**, mással nem helyettesíthető **individuum** és szociális lény egyszerre. Mint fejlődő személyiség, a genetikai adottságokon túl az érés sajátos törvényszerűségei a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg fejlődését. A gyermeknek, mint fejlődő személyiségnek elsősorban **szeretetre** van szüksége. A gyermekeket óvodánkban sok pozitív hatás éri, amivel biztosítjuk a **sokirányú élményszerzés** lehetőségét. Óvodánk olyan nevelést és oktatást biztosít, amely lehetővé teszi a gyermekek **egyéni képességeihez mért fejlődését**. A **játék átszövi a gyermekek mindennapjait**, ezen a tevékenységen keresztül valósul meg tudásvágyuknak kielégítése, nyitottá válnak a világra. Arra törekszünk, hogy minél hosszabb ideig maradjon meg játékos, felfedező tapasztaló vágyuk az új befogadására.

A különböző tevékenységekben fejlődik kommunikációs készségük, megtanulnak alkalmazkodni társaihoz és a feladatokhoz. A sikerélmények hatására fokozódik önbizalmuk, megtanulják elviselni a kudarcot. A testi-lelki fejlődés alkalmassá teszi a gyermeket az iskolai élet megkezdésére. A gyermekeknek joguk van méltóságuk megőrzésére, és a felnőtt ezt tartsa tiszteletben. A hátrányos helyzetű gyermekek megkapják a megfelelő segítséget, nevelést, speciális gondozást. A tehetséges gyermekek egyéni fejlesztéssel gyarapíthatják tudásukat. Olyan légkört teremtünk, hogy minden nap pozitív érzelmekkel élje át környezetéhez való viszonyát, gazdagodjék, gyarapodjék általa.

Óvodánk nevelése **gyermekközpontú**, maximálisan figyelembe veszi a gyermek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteit. Óvodai nevelésünk **befogadó**, minden gyermek egyedi személyiségének kibontakoztatására törekszünk. Ennek megfelelően biztosítjuk mindenki számára az **egyenlő hozzáférést**, ezzel a hátrányok csökkentését.

Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

II. ÓVODAKÉP

A Vállaj Német Nemzetiségi Óvoda olyan óvoda, ahol a gyerekek biztonságban érzik magukat, ahol szeretettel, egyenlő bánásmód alkalmazásával, differenciáltan, a különbözőségek elfogadásával foglalkoznak velük a felnőttek.

Az óvodáskorú **gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.**

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, **a családi nevelés kiegészítője**, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a többségi és a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodában, miközben az teljesíti a **funkcióit** - **óvó-védő, szociális, nevelő személyiségfejlesztő** - a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

A környezet igényeihez és lehetőségeihez igazodva a gyermekek differenciált személyiségfejlesztését és a családi nevelés kiegészítését vállaljuk fel.

III. JÖVŐKÉP

Olyan óvodát szeretnénk:

- amely **érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkört** biztosít a gyerekek számára,
- amely a gyerekek **egészséges fejlődéséhez/fejlesztéséhez az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel rendelkezik** (Ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek ellátásához szükséges feltételeket is.);
- ahol **szabad játékkal és sokoldalú tapasztalatszerzést** biztosító, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel, tevékenységekkel segítjük a gyermeki személyiség harmonikus fejlődését az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével;
- ahol **a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság, érdeklődés**, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia érzés kialakítása, fenntartása **prioritásként** jelenik meg;
- ahol a **kudarccal nélküli iskolakezdéshez szükséges** készségek, képességek, szociális **érettség kialakítása** alaptevékenység, de mindez úgy jelentkezik, hogy a tevékenységek sokszínűen, játékba ágyazottan valósulnak meg a szabad játék hangsúlyozásával;
- ahol **a műveltség tartalmak**, az emberi értékek **közvetítése változatos**, játékos tevékenységeken keresztül valósul meg, melyek az életkorhoz és a gyermekek egyéni képességeihez igazodnak.
- ahol alapvető szabadságjogok figyelembe vételével **biztosítjuk** gyermekeinknek az óvodai nevelés során **az önazonosság megőrzését, hagyományaik ápolását**, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, különös tekintettel a német nemzetiségi kétnyelvű nevelésre, amely magában foglalja **a nemzetiségi hagyományok, szokások továbbörökítését, valamint a nemzetiségi identitás megalapozását és fejlesztését**.
- mindezek egy bizalmon alapuló, együttműködő légkörben történik, a szülők aktív részvételével a mindennapokban, megteremtve ezzel a „nyitott óvoda” jellemzőit.

IV. ÓVODAI NEVELÉS ÉS A NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása;
- az érzelmi nevelés az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása;
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása;
- német nemzetiségi kétnyelvű nevelés.

1. Óvodai nevelésünk célja:

- a gondjainkra bízott gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiségének kibontakozása, testi- szociális- és értelmi készségeik, képességeik differenciált fejlesztése a szabad játék elsődlegességének érvényesítésével;
- szeretetteljes, családi, nyugodt, befogadó, demokratikus légkör, élményekben gazdag óvodai élettér kialakítása;
- az egyéni fejlődési ütem tiszteletben tartásának biztosítása, az iskolai beilleszkedés közvetett segítése;
- rendszeres és sokrétű mozgásos tevékenységek biztosításával, intenzív mozgásfejlesztéssel az egészséges életvitel szokásainak megalapozása;
- a környező világ megismerésének elősegítése, a természethez, a környezethez fűződő pozitív érzelmi viszonyt és környezettudatos magatartás, környezetet óvó, védő magatartás megalapozása;
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedésének elősegítése, az esélyegyenlőség, és az inkluzív, befogadó pedagógia feltételeinek megteremtése;
- az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével önmagukra és a világra nyitott, kreatív gyermekeket nevelése.

Az óvodai nevelésünk általános feladatai:

Elsősorban az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, melyet a gyermek alapvető megnyilvánulásaira, fő tevékenységi formáira építve oldunk meg, mindvégig a testi, érzelmi, szociális és értelmi és erkölcsi nevelésen keresztül.

- A gyermekek szükségleteinek és életkorának megfelelően, egyéni fejlődési ütemüket tiszteletben tartva fejlesztjük személyiségüket, képességeiket.
- Játékon – tevékenységeken – műveltségterületeken keresztül közvetítünk feléjük emberi értékeket.
- Játékos tevékenységekben, minden érzékszerv bevonásával környezettudatos magatartásra, a környezetre figyelő, a környezethez pozitív érzelmi viszony kialakítására képes gyermekeket szeretnénk nevelni.
- Figyelünk a nehézségekkel, hátrányokkal küzdő, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek harmonikus személyiség fejlődésére. Szakvéleménnyel rendelkező gyermekeknek egyénre szabott képességfejlesztést biztosítunk.

a.) Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása óvodáskorban kiemelt jelentőségű. Intézményünk alapvető feladata a környezettudatos magatartáshoz kapcsolódó szokások alakítása, a gyermekek számára az egészséges életvitelhez szükséges optimális környezet biztosítása, melyben központi helyet foglal el az ingerekben gazdag, gyermekközpontú óvodai élet. Az egészséges és biztonságos óvodai környezet (csoportszobák, udvar), megteremtésével hozzájárulunk a nyugodt, kiegyensúlyozott, a gyermekek testi szükségleteinek, mozgásigényének megteremtéséhez. Különösen nagy gondot fordítunk a halmozottan hátrányos, és veszélyeztetett családok gyermekeire. Esélyegyenlőségüket a gondozási teendők során: szokások, készségek elsajátítása útján biztosítjuk, hogy az egészséges életmód, a testi higiéné mindennapos igényükké váljon. A családdal együtt valósítjuk meg a gyermekek testi-lelki fejlesztését, a mindennapi edzések, levegőzés feltételeinek biztosításával elősegítjük a harmonikus, összerendezett mozgásuk fejlődését.

Nagy gondot fordítunk a gyermekek testi képességeinek fejlesztésére, a gyermekek egészségének védelmére, edzésére, óvására, és megőrzésére.

Megkülönböztetjük a testi nevelést a testneveléstől. A testi nevelés felölel minden olyan ápolási, gondozási, esztétikai tevékenységet, amely a testre, a biológiai szervezetre irányul. A testi nevelés körében mindennapos óvodai feladat a személyi higiéniára nevelés (*a test- és fogápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása*), az óvoda környezeti tisztaságának megóvása, a fertőző betegségek és tartási rendellenességek megelőzése. A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, a Pedagógiai Programban szereplő mozgást, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres mozgás, fizikai aktivitás, szokássá, magatartásuk részévé alakítását, a biológiailag szükséges mozgásigény kielégítését. A mindennapokban utalunk arra, hogy az egészségnek a jövőnkre milyen hatása lehet.

A gyermekeket a differenciált bánásmód elvének szem előtt tartásával, az egyént tisztelve fejlesztjük, hogy képesek legyenek életkoruknak megfelelő gondozási teendők (öltözködés, tisztálkodás, étkezés) elvégzésére. Az óvoda jól kialakított szokásrendszerével, derűs, nyugalmat árasztó mindennapjaival, biztonságot teremtünk e tevékenységek elvégzéséhez, gyakorlásához. Óvodánk kellemes, esztétikus, otthonos légköre nyugtatólag hat a gyerekekre, így oldja a szorongást a beszoktatás, befogadás idején is. A színes dekoráció, vidám figurák mosolyt csálnak arcukra a nehéz pillanatokban. A gyermekek helyes életritmusának kialakítása érdekében biztosítjuk az óvodában a napi- és heti rend rugalmasságát.

A gondozási teendőket német nyelven is közvetítjük. A különböző napi tevékenységekhez (kézmosás, rendrakás, étkezés, öltözködés) mondókázunk, német nyelven adjuk az utasításokat, gyakran énekelve. Ha a német nyelvi nevelést végző óvónőhöz magyar nyelven fordul egy gyermek, németül ismételi meg az elmondottakat és németül válaszol neki.

Öltözködés

Az öltözködés hozzájárul gyermekeink önállóságának, ízlésvilágának, esztétikai érzékének fejlődéséhez. Lényeges, hogy óvodásaink ruházata kényelmes, könnyen fel- és levehető legyen. Erre a szempontsorra igyekszünk felhívni a szülők figyelmét is. Óvodánkban kényelmes benti cipőre, mamuszra váltanak a gyerekek érkezéskor. A benti hőmérsékletnek megfelelően veszik le és fel a ruhaneműket, kis segítséggel, ha arra szükség van. Az önállóságbeli egyéni különbségek az otthonról hozott szokásból is fakadnak, ezért hangsúlyt fektetünk a szülőkkel való öltözködési szokások összehangolására, esetenként a tapintatos

meggyőzésre, felhívjuk figyelmüket a réteges öltözködés fontosságára és a tiszta és méretben is megfelelő ruhaneműk használatára.

Testápolás

Ha a gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a dajka bensőséges ellátását igényli. A higiénés szemlélet átadása nem jelenthet a gyermek számára megszegyenítést. A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, a szükség szerinti tisztálkodást, a tisztaságigény kialakulását szolgálja. A testápolási teendők végzését elősegítik az óvodai gyermekméretű eszközök, így létre jön az önálló tisztálkodás lehetősége, mely a szokás kialakulásán túl a tisztálkodási igény megjelenését eredményezi. Lényeges a felnőtt állandó, a gyermek egyéni ismeretét figyelembe vevő, tapintatos, türelmes, segítő jelenléte. A testápolás magában foglalja az étkezések előtti, és a szükség szerinti kéz- és arcmosást, törölköző használatát, fogmosást, WC használatát, zsebkendő használatát, esetenként a gyermekek teljes mosdatását. Folyamatos ellenőrzéssel segítjük a helyes tisztálkodási technikák elsajátítását, helyenként esetleges korrigálással javítjuk. A gyermekek saját jellel ellátott tisztálkodási eszközöket használnak. Gyermekeinket szükségleteik jelzésére szoktatjuk. A gyakorlati teendők elsajátítása során fokozatosan rávezetjük a gyermekeket a tevékenység önálló elvégzésére. Figyelemmel kísérjük a testápolási szokások alakulásának fokozatait, az igény, az igényesség megjelenését. Fontosnak tartjuk az óvodai és a családi testápolási szokások összehangolását, esetenként a családnak való segítségnyújtást, tanácsadást. Külön figyelmet fordítunk az eltérő szociokulturális körülmények közül érkező gyermekek testápolási szokásaira, ha szükséges, felvállaljuk a hiányzó szokások kialakítását. A gyerekek figyelmét felhívjuk a zsebkendő szükség szerinti használatára, segítünk gyakorolni a megfelelő zsebkendőhasználatot a mindennapokban.

Táplálkozás

A szülőknek lehetőségük van előre megismerni az óvoda heti étrendjét. Fontos feladatunk megismerni a gyermekek egyedi étkezési szokásait, esetleges ételérzékenységet. Ezen tényezőket figyelembe véve tapintattal segítjük, szoktatjuk őket az egészséges, helyes táplálkozásra, szorosan együttműködve a családi neveléssel. Fontos feladatunknak tekintjük a kulturált étkezés szokásainak kialakítását.

Óvodánkban közösen elfogyasztott tízóraiást, ebédet és uzsonnázást biztosítunk gyermekeinknek. Megfelelő feltételeket teremtünk a nyugodt, családias étkezéshez esztétikusan terített asztal mellett. Nagyon fontosnak tartjuk a kulturált étkezés szokásainak kialakítását, hiszen óvodánkba ékező hátrányos helyzetű gyermekek, akik a szegényes otthoni környezet után nehezen szokja meg azt a tényt, hogy az ételt asztalnál fogyasztjuk, és evőeszközöket használunk. Együtt étkezünk a gyerekekkel, így az utánzásos tanulás lehetőségeit is kihasználva szoktatjuk őket a megfelelő étkezési szokásokhoz, az evőeszközök rendeltetésszerű használatához. Folyamatosan biztosítunk lehetőséget ivásra, a csoportszobában és az udvaron is. A gyermekek rendszeresen fogyasztanak gyümölcsöt, zöldséget, segítenek azok megtisztításban, darabolásban, salátát készíthetnek belőlük. Ezen alkalmak lehetőséget nyújtanak az oldott együttlétre és az ismeretek bővítésére, esztétikai élmények szerzésére, ízlés alakítására és természetesen a kisebbség nyelvének gyakorlására, a az aktív és passzív szókincs bővítésére. Gyermekeinket fokozatosan, tapintattal szoktatjuk az új ízekhez, módjukban áll az újat megkóstolni, vagy akár elutasítani. Igyekszünk megismertetni őket a hagyományos sváb ételek ízeivel is.

Mozgás, edzés

A gyermeket elsődlegesen biológiai szükséglete készletti mozgásra, amit, ha nem tudunk kielégíteni, testi–lelki nyugtalansághoz vezet.

Ezért törekszünk arra, hogy felesleges korlátozások nélkül, belső szükségletből eredően vegyenek részt a sokmozgásos játékokban, kedvükre mozoghassanak, szabadon választhassák meg a terhelés intenzitását és időtartamát (pl.: ha elfárad, leülhet pihenni). A rendszeres, szabad mozgás lehetőségét biztosítják az óvodán belül a tágas, világos csoportszobák, öltöző, udvari mászóakák, és játékok.

Folyamatosan figyelmeztetjük a gyerekeket a baleset megelőzési szabályok betartására.

Lehetőség szerint minél több időt töltünk a szabad levegőn, különböző mozgásos tevékenységeket szervezünk a természetben és az óvoda udvarán is (séta, kirándulás, versengés csapatjátékok szervezése) Mindvégig biztosítjuk a szabad mozgás örömét, fejlesztve a gyerekek egyensúlyérzékét, harmonikus, összerendezett mozgásának fejlődését, természetesen az egyéni különbségek figyelembe vételével.

Pihenés

A megfelelő biológiai életritmus kialakításában nagy szerepe van a pihenésnek. Az óvodáskorú gyermekek napi alvásigénye 12–14 óra, ennek betartását csak a családdal együttműködve lehet biztosítani. Akkor pihente ki magát a kisgyermek, ha magától ébred.

A csoportszobákat a délutáni pihenés előkészítésénél alaposan kiszellőztetjük, és folyamatosan biztosítjuk a légcserét. Minden gyermek külön ágyban alhat. Az elsötétített szobák, a csendes beszéd mind elősegítik a belső feszültségek csökkenését, a pihenésre való ráhangolódást. Az elalvást segítik a nyugodt hangvételű mesék. A gyermekek egyéni igényeinek, elalvási szokásainak figyelembevételével segítjük az elalvást. Arra biztatjuk őket, hogy ha pihenőidőben szükségletük támad, jelezzék nekünk. Fontos a nem alvó gyermekek figyelemmel kísérése. A kevesebb alvásigényű gyermekeket nem kötelező alvásra, hanem pihenésre biztatjuk. Igyekszünk velük elsajátíttatni azt a szokást, hogy a nem alvók ne zavarják alvó társaikat. A csendes pihenő után gyakorolják a kis takarók megigazítását, és benti cipőjük minél önállóbb felvételét.

A gyermekek egészségének védelme

A gyermekek felvétele után, családlátogatás során anamnézist készítünk a szülők hozzájárulásával. Az óvodába lépés után folyamatos mérésekkel (testmagasság, súly) tárjuk fel az egyéni sajátosságokat. Igyekszünk a lehető legrövidebb idő alatt megismerni a gyermekeket. Napirendünk lehetővé teszi a napi testedzést, megteremti a tisztálkodás szükség szerinti feltételeit. A gyermekek érzékenysége, allergiája az anamnézis lapon kerül rögzítésre. Az óvodában észlelt betegség esetén, a többi gyermek egészségének védelme érdekében megtesszük a szükséges intézkedéseket, azonnal értesítjük a szülőt, és szükséges mértékben ellátjuk a gyermeket.

A gondozási feladatok teljesítése maximálisan elfogadó, támogató légkörben zajlik az egyénileg szükséges és elégséges segítség megadásával. Az önkiszolgáló tevékenység során fontosnak tartjuk az ösztönzést, bátorítást, együtt örülünk az elért eredményeknek. A gyermekekkel kapcsolatba kerülő valamennyi felnőtt azonos, egymással összhangban álló koncepció alapján segíti a gondozási és önkiszolgálási feladatok megvalósulását, az egyéni fejlődés elősegítését.

Fontosnak tartjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, biztonságos, esztétikus környezet megteremtését. A személyi és környezeti higiénia alapvető feltétele az egészséges életmódnak, az egészség megőrzésének, a jó közérzet kialakulásának. A felnőttek személyi higiéniája mintául szolgál a gyermekek számára. A környezet higiéniáját az óvoda egészére és

környezetére kiterjedő tisztasággal, a jó világítással, a légcserével, megfelelő páratartalommal, színharmóniával teremtik meg. A berendezési tárgyak, játékok, eszközök igazodnak a gyermekek méretéhez. Törekszünk a zsúfoltság kiküszöbölésére, arra, hogy a bútorok, tárgyak elhelyezésével elegendő hely jusson a biztonságos közlekedésre. Fontosnak tartjuk, hogy domináljanak a természetes anyagok.

Tudatosítjuk az óvodán belüli és kívüli közlekedés, az eszköz és udvarhasználat szabályait.

A mindennapok tevékenységei közül fontos szerepet kapnak azok, amelyek a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat alakítják, amelyek a földhöz, a természethez, a természetes anyagokhoz való kötődést, a felnőttek és gyermektársak megbecsülését állítják előtérbe.

Egészségfejlesztési feladatok az óvodában

Általános feladatok:

Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése ezért az egyén, illetve a közösség sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészség fogalmán nem is csupán orvosilag felülvizsgált egészségi állapotot értünk, hanem az egészség aktív, célirányos megvalósítását, az egészségvédelemre vonatkozó folyamatos ismeretszerzést, az egészségesebb választását, valamint annak visszajelzését értjük. Az ember az egészségét csak folyamatos önkontroll segítségével és az életmódot befolyásoló külső körülmények megfelelő változtatásával képes fenntartani.

Az óvodai nevelés az egészség fogalmának orvosi meghatározói mellett szociális tényezőket is figyelembe vesz. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik. Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető. Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

Napjainkban az egészség megtartása olyan képességek kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarat és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a

hiányzó egészségvédő képességet, továbbá szokássá alakítja az egészségvédő magatartást. Az egészség védelme az egyén és a társadalom érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgáltatnak, a köznevelési rendszernek közös feladata van. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre, és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és fejlesztő orvosi, védőnői tevékenységre. Az együttműködésnek több módszere beépül az óvodai nevelés programjába, így a védőnői látogatások alkalmával tisztasági, személyi higiéné ellenőrzésére, a közegészségügyi helyzet ellenőrzésére kerül sor.

Az óvodapedagógus és a védőnő kapcsolatát megerősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: a fejlődési lapok, anamnézis-feljegyzések áttanulmányozása, az egészségre (szociokulturális helyzetre) vonatkozó adatok cseréje. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel. A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A gyermek-egészségügyi szolgálat egészségvédő és fejlesztő feladatát képezi a szülők számára rendezett egészségvédő ismeretterjesztés, a közös szülői programok, higiénés és sportrendezvények, programok megszervezése.

A nevelés legfontosabb eleme az egészséges életmódra történő felkészítés, amelyhez különböző szakemberek, társadalmi mozgalmak szakértői nyújtanak segítséget.

Az óvoda egészségfejlesztési feladatai

Az óvodai nevelés része az egészség fejlesztésére és a prevencióra irányuló egészségnevelő tevékenység.

Az egészségfejlesztési feladat:

- a testi (szomatikus);
- a lelki (értelmi, érzelmi, akarati);
- szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik.

Az egészséges állapot önmagában nem határozza meg valamely nevelési feladat sikerét, de hiánya mindenképpen nevelési „akadályként” hat vissza. Az óvodai nevelés feladatát az képezi, hogy a napi program teljesítése közben biztosítottam - e a kisgyermek egészségét egyenként és csoportosan, elősegítettem-e egészségvédő/egészségfejlesztő szokások alakítását.

A lelki egészségvédelem feladatai

A pszichohigiénés nevelés (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel.

Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését (leszerelését), a stressz hatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai:

- a társas-társadalmi beilleszkedés megvalósítása;
- a normatartás elsajátítása;
- a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

A beilleszkedési képesség gyakorlása

A mindennapos óvodai nevelési gyakorlat kiemelt feladata a gyermekek csoportba való beilleszkedésének elősegítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális integrációjának megvalósítása.

A beilleszkedési képesség megvalósítása az alábbi személyiségfejlesztő tevékenységeket kívánja az óvodai csoportok életében:

- a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása;
- a másik személy ismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;
- a hátrányos helyzetűek egészségi lehetőségeinek megértése, javítása;
- más származásúakkal, vallásúakkal való együttműködés;
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás,
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben,
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

Az alkalmazkodóképesség fejlesztése

Az egészség tiszta, harmonikus környezetet igényel, amelyben a fizikai, pszichikus, szociális és esztétikai tényezők egyensúlyt tartanak. Az egyénnek az életben maradáshoz a környezet

tényezőihez alkalmazkodnia szükséges. Az alkalmazkodás valamely tárgyhoz, állapothoz való hasonulást, „hozzáilleszkedést”, aktív elfogadást, beállítódást jelent, illetve tartalmaz.

Az alkalmazkodás az egészségtudományban a szervezetnek az adott környezeti feltételekre adott elviselő reakcióját jelenti; az egészségfejlesztésben pedig a szociáliskulturális normák és formák iránti elvárásait, a harmonikus személyközi kapcsolatokra és önmegvalósításra vonatkozó képességét és készségét fejezi ki.

Napjaink globalizációs környezete ilyen alkalmazkodóképességeket igényel a jövő polgáraitól:

- egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás;
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés;
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias, segítő viselkedés;
- (saját) betegség esetén a betegviselkedés elfogadása.

Önismeret és önellenőrzés

Az egészség tartalmában olyan változást jelző tényezőket is tételezünk, amelyek az egészség tartalmát kisebb-nagyobb időközökben rendszeresen ellenőrzik, változtatják. Az egészség, mint folyamat a következő visszatekintő, önellenőrző és korrigáló pszichikus képességeket igényli az óvodáskorban:

- véleményalkotás a saját egészségvédő magatartásról (önmegvalósítás értékelése),
- az életvédelmi és baleset-megelőzési magatartás tudnivalóinak ismerete, rizikóhelyzetek kerülése,
- a saját aktuális életmód értékelő áttekintése, korrekciójának megtervezése, (táplálkozás, mozgás, szabadidő önellenőrzése),
- más személyekkel való kapcsolat önelemzése (családban, iskolában, más csoportokban),
- a meglevő testi-lelki szükségletek kommunikációjának és interakciós módszereinek (pl. a testbeszédnek) elemzése, korrekciója,
- rendszeres egészségi ellenőrző vizsgálatok elvégzésének és a gondozás-ápolás módjainak elfogadása.

A szociális egészség fejlesztési feladatai

Az ember társadalomban, emberi közösségekben éli le életét, ami az együttélés szabályozottságát, a társak egymásra történő kölcsönhatását feltételezi.

Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életének beszabályozását is elvégzi. E nevelési feladat a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készíti elő, és szeretetteljes együttműködésben való részvételre szoktatja. Miután a biológiai, pszichikus és társadalmi tényezők között kölcsönhatás áll fenn, az egészségre ható tényezők társas-társadalmi hatássá is alakulhatnak, az óvodában elsajátított szociokulturális nevelő hatások ezért a gyermek későbbi életében is éreztetik hatásukat. Az óvodának, mint társadalmi intézménynek a zavartalan működéséhez és sikeres nevelőmunkájához nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott, derűs légkör, a harmonikus csoportmilió. Az együttműködés során keletkezett feszültségek feloldására, a másság különbözőségeinek elfogadására, baráti kapcsolat létesítésére van igény páros kapcsolatokban, illetve az együttjátszó gyermekcsoportokban. Az óvodai csoport tagjait összekötő személyi kommunikáció, a beszéd, társalgás és együttműködés, közös játékcselekvés forrasztja össze egészen az „én csoportom” tudatáig. Természetes, hogy a gyermekcsoportban az óvodapedagógus az egészséges életmód szempontjából is mintaadó személy, ezért felelőssége az egészség megőrzésére és fejlesztésére is kihat.

Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség és a másság elfogadása azt az emberi jogot testesíti meg, hogy minden embert származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérülésére, fogyatékosságára tekintet nélkül – ugyanazok a jogok és lehetőségek illetik meg az életben való érvényesülés folyamatában. Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását. Az elfogadás mércéjét az mutatja, hogy valaki mennyire hajlandó – a saját értékelése alapján – például egy sérültet, fogyatékos, szociálisan hátrányos helyzetű, kultúrában elmaradott személyt társadalmilag egyenértékű emberként elismerni, megérteni és befogadni. Az egészség fogalmának modern értelmezése megköveteli, hogy a fogyatékoságot ne az alkalmatlanság vagy képesség hiányaként, főleg ne betegségi állapotként értelmezzük. A fogyatékosással élő gyermekek életmódja, teljesítőképessége, érzelmi beállítottsága, érzékenysége egyéni jellegű, ezért minden gyermek egyéni bánásmódra tart igényt. Az

óvodapedagógus alapfeladata e kérdésben a másság elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodapedagógusnak hangoztatott elve legyen az, hogy a fogyatkozással élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel.

A befogadás megvalósításának előfeltétele az érzelmes bemutatás, amelynek lényege az, hogy az óvodapedagógus ismerteti a gyermek nevét, azt, hogy az új óvoda szívesen jött a csoportba, majd utal arra, hogy a közös élet, a játékos mindennapok során milyen figyelmesség mellett fogja ő is jól érezni magát a csoportban.

Az integráló nevelés követelményeinek teljesítése

Az óvodai nevelésben egyre szélesebb körben valósul meg az együttnevelés (integráló nevelés) társadalmi igénye az, hogy az óvoda nevelőközösségének tagjai (tehát nem csak az óvodapedagógus!) a gyermek fogyatékoságát ne alkalmatlanságként, ne képesség hiányként, betegségi állapotként értelmezzék, hanem olyan élethelyzetnek minősítsék, amelyben a környezet alakításával, sajátos neveléssel-oktatással a sérült életminősége javítható.

Hangsúlyozzuk, hogy az ép és a sérült gyermekek közötti különbség nem egészségi természetű. *(Például egy mozgássérült gyermek, különböző élettevékenységekben éppen olyan „egészségesnek” számít, mint az ép mozgású társa, csupán a mozgásos teljesítménye korlátozott).*

Fejlesztő nevelésükhöz szakszerű segítséget a nevelési tanácsadó és a szakértői bizottságok nyújtanak. Külön csoportot képeznek a szociális hátrányú gyermekek, akiknél a családi, társadalmi, kulturális, anyagi háttér kedvezőtlen hatása (durva bánásmód, szegénység, lakásnélküliség, kisebbségi megkülönböztetés és más hátrányos körülmény).

Ritkán, de az óvodai nevelésünket is érinti a roma gyermekek óvodai integrációja, amelyet a nyelvi kommunikációs hátrányok és kisebbségi előítéletek, kedvezőtlen higiénés szokások, hagyományos viselkedési normák gátolnak, és akadályozzák a másság elfogadását.

Az együttnevelést olykor az akadályok halmozódása tovább hátráltatja. Ilyen esetekben igyekszünk a jól működő „szociális háló” adta lehetőségekkel áthidalni, kompenzálni.

b.) Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és közösségi nevelésAz érzelmi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért fontos, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék a gyermeket.

Arra törekszünk, hogy az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Feladatunk, hogy az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önértékesítő törekvéseinek. Mindezeket természetesen egy egészséges egyensúly megtartásával.

Óvodánk lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek kielégíthessék természetes társas szükségleteiket. A mindennapokban a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveljük. Az óvodáskorú gyermekek érzelmi fogékonyságára alapozunk, a gyermekek családi életének hátterét megismerve. Alkalmat adunk, és lehetőséget teremtünk a gyermekek pozitív érzelmeinek kiváltására.

Szem előtt tartjuk a gyermekek természetes igényét a gondoskodás, és a szeretet iránti vágyukat illetően. Ébren tartjuk a gyermeki kíváncsiságot, a rácsodálkozást, a felfedezés örömét, a tenni akarásukat. Az óvodáskorú gyermek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapozunk. Az összetett tevékenységrendszerből fakadó motivációk, az érdekes élményekkel a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. A népi mondókák ritmikussága, az énekes játékok mozgáselemei, a hangulatörző népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak.

A szülőföldhöz való kötődés, hazaszeretet kialakulásának előfeltétele, hogy életkorának megfelelően ismerje szűkebb és tágabb természetes és épített környezetét, annak hagyományait, szokásait, ünnepeit. A nemzetiségi kulturális hagyományok identitást alapozó és alakító tevékenységek, amelyek közösségi érzést fejlesztenek és erősítenek. Az élő szokások élményt jelentenek a gyerekeknek, teljes körű átélést biztosítanak, ezáltal pozitív érzelmi viszonyt alakítanak ki a nemzetiségi nyelvhez és kultúrához.

A szocializáció biztosítása

Fontos jelentőséget tulajdonítunk a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás- és normarendszer megalapozását.

Az újonnan érkező gyermekek befogadására a gyermek személyiségétől függően, az óvodapedagógus és a szülő közös megegyezése alapján kerül sor. A szülők már a nyílt napokon megismerkedhetnek az óvodával, az óvoda programjával, a leendő óvodapedagógusokkal. A nevelési év megkezdése előtt családlátogatással, szülői értekezlettel indítjuk el a család és az óvoda kapcsolatát. A befogadási időszakban, igény szerint, lehetőséget biztosítunk a szülők részvételére az óvodai életben. Fokozott érzelmi biztonság megteremtésére törekszünk. Segítünk az elválás nehéz perceit megkönnyíteni, testközelséggel megnyugvást találni.

Mindennapjainkban együttes élményekre épülő közös tevékenységet biztosítunk gyermekeink számára. A csoportok sajátos hagyományainak megteremtésével is erősítjük a „jó együtt lenni” érzését, a csoportkohézió lehetőségét.

Megismertetjük a gyermekeket az alapvető illemszabályokkal (köszönés, megköszönés, udvariasság, kérés, stb.) Megteremtjük és kialakítjuk a légkört ahhoz, hogy gyermekeink bizalommal forduljanak a felnőttekhez, ha problémájuk van, ha bánat, vagy öröm éri őket, ha konfliktusba kerültek valakivel. A következő jellemvonások erősítését tartjuk nevelésünkben fontosnak: becsületesség, igazságosság, fegyelem, kudarcűrész, kitartás. A társas kapcsolatok egészséges alakítása szempontjából elengedhetetlen az agresszió kerülése, a másság elfogadása, az önzetlenség s az értékóvó magatartás (természet, környezet). Segítünk megtanulni, hogyan fejezzék ki szociálisan elfogadott formában a pozitív és negatív érzelmeiket. A gyermeki magatartás alakítása érdekében igyekszünk pozitív viselkedési mintákat közvetíteni.

A szűkebb és tágabb környezet megismerése

A gyermekek nyitottságára építve elősegítjük, hogy a gyermekek tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tiszteljék és becsüeljék azt. Ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja. Fontos feladatunk a nyelvi környezet biztosítása a gyermekek számára, az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség

nyelvének és kultúrájának megismertetése és megszerettetése, a kulturális hagyományok megőrzése, átörökítése és az identitástudat kialakítása, erősítése. A következő generációk jövője, léte függ attól, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti és társadalmi környezetükhöz. Ennek alakítását, megalapozását már kisgyermekkorban el kell kezdenünk.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Az óvónő és az óvoda más dolgozója ebben a kapcsolatrendszerben minden gyermek képességét egyénileg, a differenciált bánásmód elvének alkalmazásával fejleszti.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése is speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek segítségét kérjük, vagy ajánljuk.

c.) Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítanunk a mindennapok során.

A kapcsolattartás folyamán igyekszünk modell szerepünkből adódóan példát mutatni a gyerekeknek és a szülőknek is a helyes, társadalmunkban elfogadott beszédkultúrára. A metakommunikációval együtt gondot fordítunk beszédünk hangszínére, erősségére és tempójára.

A mindennapokban nyitott légkört teremtünk, melyben könnyen létrejön a kommunikációs helyzet. Fontos a nyugodt, természetes légkör, ahol az óvodás gyermek nyíltan, őszintén beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja. Ez sikerélményhez juttatja gyermekeinket és ösztönzően hat beszédfejlődésükre, beszédkedvükre.

Kulturált, rövid, pontos megfogalmazással segítjük a gyerek beszédértésének alakulását. A gyerek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, amit az óvónőhöz való érzelmi kötődés megerősít. A testközelség a gyerek elemi szükséglete. A személyes segítségnyújtás közben jó lehetőség adódik arra, hogy beszélgessünk a gyerekekkel. A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés-szabályozás, hanem a gondolkodás eszköze is. A beszéd és a gondolkodás fejlődése szorosan összefügg. A gyermeki gondolkodás szemléletes cselekvő tevékenység, ezért fontos megteremtenünk a feltételeit a szókincsgyarapításnak állandó cselekvés közben az anyanyelvünkön és a sváb kisebbség nyelvén is.

Óvodánkban a gyerekeket tapasztalásos, érzékszervi élményeken át fejlesztjük így beszéde a változatos tevékenységek, érintkezések során fejlődik. A játékot, a hagyományörző és a természetszerető tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek lehetőséget nyújtanak a gyerek differenciált fejlesztésére. A szerep, vagy "mintha" játékok párbeszédei, a társasjátékok, a mozgásos játékok szabály megfogalmazásai mellett, a drámajátékokban használt szavakkal is fejlesztjük a gyerekek szókincsét. Az általunk szervezett nyelvi játékok, a szavak játékból fakadó örömezésen túl sikerélményhez juttatják a gyereket. A tudatos fejlesztés céljából is kezdeményezünk párbeszédet, beszélgetést egy-egy gyerekkel vagy gyerekcsoporttal.

Figyelemmel kísérjük egyes gyerekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét. A gátlások oldásához a báb nagy segítséget nyújt. A felismert beszédzavarok, hibák esetén a szülővel és az érintett szakemberekkel együttműködünk.

Az anyanyelvi nevelés szerves része a képeskönyvek nézegetésén keresztül, a könyvek szeretetére, az "olvasásra" nevelés. Az óvoda környezetében megtalálható könyvek (mese, vers, természetismeretek, hagyományápolás) az irodalmi élménynyújtáson túl hozzájárulnak a gyerekek esztétikai ízlésformálásához, és lehetőséget nyújtanak az anyanyelvi szókincsük gyarapodásához, valamint a német nyelv megkedveltetéséhez. Ezért igényes válogatással elérjük, hogy a csoportunkban lévő könyvek ezt a szerepet tölthessék be.

Szorgalmazzuk, és segítséget nyújtunk a családoknak a könyvvásárláshoz. A gyerek a mesélés alatt befogadó. Nemcsak az érzelmi hatásokat éli át, hanem benne "visszahangzik" az óvónő hangja, hangjának dallama, ritmusa, tempója, amelyet hiteles metakommunikációval kísért.

Ez az érzelem teli hatás maradandó, a gyereket utánzásra készíti.

Helyi nevelési programunk megvalósulása során mindvégig a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken

keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhettek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés

A gyermekek külvilágról gyűjtött információit segítünk rendszerezni, ennek hatására rendeződnek észlelési képességeik.

A figyelmüket változatos, a kíváncsiságra építő tevékenységekkel próbáljuk felkelteni és fenntartani. Ezáltal képesek lesznek az életkoruknak megfelelő időtartamú és mélységű szándékos figyelemre, összpontosításra.

Emlékezetük fejlesztése érdekében élményekben dús tevékenységeket szervezünk. A megszerzett tapasztalataikat, emlékeiket játékos cselekvés által mozgósítjuk.

Képzeletüket a mindennapi meséléssel, a gyermekek által kitalált, a róluk szóló történetekkel, drámajátékokkal, „mi lenne, ha” szituációkkal, szimbolikus eszközök biztosításával fejlesztjük. Arra törekszünk, hogy a meglévő ismereteiket a képzeletük segítségével csoportosítsák újra.

Gondolkodásukat az összefüggések megértésével fejlesztjük (ok–okozat, miből–mit, mi–miért, stb.). Gyermekeink gondolkodása a tevékenységek eredményeként, a sok cselekedtetés, tapasztalás, szituáció, problémamegoldás, természetes helyzetek átélése által folyamatosan válik képessé a nyelvi gondolkodásra ezt a folyamatot segítünk zökkenő mentesebbé tenni. A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlására igyekszünk minél több lehetőséget biztosítani, így az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk a mindennapi óvodai életben. Minden tevékenységünket játékba ágyazottan szervezzük meg, így folyamatosan építhetünk a gyermekek érdeklődésére.

- A játék -

A gyermekek a játék közben ismerkednek a világgal, mely összeköttetést jelent élő- és élettelen környezetével, ismerkedik, tapasztalatokat szerez, reagál azokra. Kíváncsiságuk mindvégig belső indíttatású, amely ismeretszerzés is egyben. Az élményeknek meghatározó szerepük van a játékban. Sokszor rejtett formában, néha feszültséggel éli át. Ez segíti élményeik, tapasztalataik feldolgozásában, a maguk kedve szerint alakítják át a megfigyelt valóságot. A gyerekek állandó belső készletet, hajlandóságot mutatnak a játékokra, mely

egyben vágymegjelenítés is. A gyermek kívánsága, óhaja a játékban mindig beteljesülhet, nem ütközik akadályba. Keresi helyét a felnőttek világában. (Például.: önállósodási vágy, megismerési vágy, tevékenységi vágy, utánzási vágy, szereplési, magamutogatási vágy, mássá változási vágy, mozgási vágy, stb.). A társak iránti igény, az ötletek elfogadására ösztönzi, az együtt játszás kreatív együttműködést alakít ki, alakulnak a jó játék hagyományai.

A választás és vállalás önkéntessége, az utánzó beleéléssel, fantáziával játszás képessége önkifejezésre készíti. A játék során a konfliktusok birtoklási vágyból, önérvényesítési törekvésekből, ellentétek ütköztetéséből, fakadnak. Ez természetes jelenség. Gyakorolható ezeknek a problematikus helyzeteknek az önálló megoldása (egyezkedés, rábeszélés, kompromisszum-kötés). Az ÉN tudat erős dominanciája mellett megjelenik a TE és a MI fogalma.

A közös játékot áthatja az összetartozás érzése is. Ez az a motiváló erő, amelynek hatására a gyerekek képessé válnak a játékhoz szükséges szabályok betartására, ami a tartalmas, elmélyült játék az alapja. Ezeket segítünk elérni és megélni, egy nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai légkörben. Ilyen körülmények között, a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvónői minta példaértékű.

Megfelelő hely

Igyekszünk a megfelelő hely biztosításával a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeli kibontakozását szolgálni.

A játék színtere a csoportszoba, de használható felnőtt felügyelete mellett az öltöző, folyosó is, ha a játék folyamata ezt indokolja. A gyerekekkel közösen állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakítunk ki, közben ügyelünk arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást.

Az irodalmi és zenei élmények befogadására alkalmas hely a csoportszoba nyugalmas része. (bábsarok, mesesarok)

Az építőjáték nálunk állandó helyet kap, így a nagyméretű elemekkel, textíliákkal, természetes anyagok felhasználásával (kavicsok, ágak) az építkezés több napon keresztül folyhat. A gyerekek a csoportszoba kisebb, mozgatható bútorait, saját elgondolásaik alapján variálják játékaikba (pl.: utazásos játékoknál: vonat, busz megépítése székekből, vagy barlang az asztal alatt).

A játék további helye az udvar, Az adott udvarrészen átélt játék és környezetalakító élmények hatására a területet mindinkább a sajátjuknak érzik. Az udvar alkalmas a mindennapi játékok

mellett a népi játékok játszására is. A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók.

Az óvoda területén kívül is adódhat hely játékokra, pl.: családi házaknál kertekben (szüretnél) kirándulások alkalmával erdőkben, réteken, nagy futballpályán, vagy a játszótéren.

Elegendő idő

A játékidő a napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. A gyerekek a délelőtt elkezdődő játéktémát nemcsak délután, hanem akár több napon és héten keresztül is játszhatják. Addig folytatódhat a kedvelt tevékenység, amíg az a gyerekek számára érdekes, élményt és örömet nyújt.

A napirendben szereplő tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. Körültekintő szervezéssel a kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A konkrét szervezést igénylő kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek (pl.: testnevelés foglalkozás, kirándulások, stb.).

A játék eszközei

A játékszerek megválogatásában tükröződik igényesség. A játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Fontos, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, problémamegoldásra serkentsen.

A játékeszközök lehetnek még, a környezetben fellelhető dolgok is (kavics, falevél, bot, ágdarab)

A dramatikus játékeszközök ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. Az esztétikus textíliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán ”*mintha*” játéknak. Ezek az anyagok az építő játékban is új színfoltként jelennek meg óvodai mindennapjaink során.

A gyermeki önkifejezésmódokat a bábozás eszközei teljesítik ki. Fontos a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenléte és helye.

Igyekszünk olyan légkört biztosítani, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy kivel játszanak, milyen játékot, milyen témát választanak, milyen eszközökkel jelenítik meg ezt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk.

Törekszünk a jól átlátható és biztonságos csoportszoba kialakítására, melyben lehetőség van többféle, állandó és variálható kis kuckók létrehozására. A kreatív tevékenységeknek, (mint pl. rajzolás, festés, barkácsolás, gyurmázás stb.) állandó helyük van, erre a csoportszobák első

asztalát jelöltük ki, melyhez, ha szükséges, és nagy az érdeklődés további asztalokat tolhatunk.

A jó adottságokkal, felszereltséggel rendelkező tágas udvarunkon megnövekszik a játék tere, ahol az évszaktól és időjárástól függően sokrétű lehetőséget biztosítunk a tartalmas játékra. A sporttevékenységeknek az épületen belül, és az udvaron is meghatározott helyük van. Napirendünk rugalmasan igazodik a gyermekek szabad, elmélyült játékához. A megfelelő időkeretek lehetővé teszik, hogy a gyermekek idejük legnagyobb részét játéktevékenységgel töltsék.

Esztétikus, lehetőleg strapabíró anyagokból készült játékeszközöket biztosítunk a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk, hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelő fejlesztő játékokkal, képes könyvekkel játszanak. A szerepjátékban való átváltozáshoz szükséges kellékeket, ruhadarabokat a babaszobában található fiókokból, szekrényekből vehetik elő. A rajzeszközöket is bátran, önállóan, szabadon használhatják. Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett élményeket, tapasztalatokat a gyermekek a játékban újra és újra átélhessék a saját egyéni elképzeléseik és fantáziájuk szerint.

Törekszünk arra, hogy a megfelelő figyelemmel kísérve a játékot, abba direkt módon be nem avatkozva, a gyermekeket egy magasabb minőségű játéktevékenység felé vezessük. Akkor fejlődnek a játék által, ha ötleteinkkel, figyelmes, segítőkész magatartásunkkal továbblendítjük őket egy fejlettebb szintre, tiszteletben tartva a belső szükségleteiket is.

Vannak helyzetek, játékok, amelyekben igénylik a felnőtt jelenlétét. Tapintatos, visszahúzódo magatartásunkkal társaik vagyunk ilyenkor. A játékba való bekapcsolódással megfelelő mintát adunk a közös cselekvéshez, így indirekt módon segítjük a gyermekek részvételét, szerepvállalását, s ez által játékuk is fejlődik.

- Munka jellegű tevékenységek -

Óvodai gyermekmunka a közösségért végzett tevékenység, így szoros egységben van a közösségi nevelés fejlesztésével, a kötelességtudat kialakulásával, az életre való felkészítéssel. Az emberi munka fontosságára, jelentőségére, a munka folyamatára, eredményére irányítjuk a gyermekek figyelmét.

A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkacselekvéseket játékában utánozza. A gyerek a gyermekméretű, valóság-hű eszközökkel is "mintha" cselekvést végezhetnek, játszhatnak a különböző tevékenységeik során. Mozgatója a gyerek aktivitási

vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése. Emberi munka példája nyomán számukra is biztosítunk különböző munkavégzési lehetőségeket. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket a munka szeretetére, megbecsülésére nevelni. Igyekszünk megismertetni őket a sváb emberek által használat tárgyakkal, azok nevével, az azok segítségével végezhető munkafolyamattal.

Munkajellegű, közösségért végzett tevékenységformák: a naposi munka, a mindennapi étellel kapcsolatos állandó- és alkalmoszerű munkák, esetenként a növény- és esetenként kisállat gondozás.

A naposság vállalásában az önkéntesség dominál. A kötevény nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A naposi munka tartalmát úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyerek játékaiból.

A mindennapi étellel kapcsolatos állandó- és alkalmoszerű munkákhoz tartoznak: az udvar- és teremrendezés, a játékjavítás, tisztítás, készítés, az egyéni megbízatások, az üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődés, az ajándékkészítés, díszítés, a házimunka jellegű tevékenységek.

- A tevékenységekben megvalósuló tanulás -

A tanulás az óvodában folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes ismereteire, elősegítjük a felfedezés, kreativitás fejlődését. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja a gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása. Fontos a pozitív példamutatásunk, hiszen a gyermekek mindig olyanok szeretnének lenni, mint az őt körülvevők felnőttek;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés, ezt segíti elő az élmények, séták;
- minden érzékszervre kiterjedő tapasztalás, az értelmi képességek fejlesztését segítik elő (érzékelés, észlelés, megfigyelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás);

- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, ami során sokrétűen elégítjük ki kíváncsiságukat, érdeklődésüket, megismerési vágyukat;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés az élmények, séták, kirándulások, kutatás lehetőségeinek biztosításával;
- a gyakorlati problémamegoldás;
- önállóság, egyéni megnyilatkozás, gyermeki szabadság elősegítésével, kitartásának, teljesítőképességének fokozásával, a pontosság megtartásával, az egymáshoz való pozitív viszony, a közösségi szellem előtérbe helyezésével.

A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását. A gyermekek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben, megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadást biztosítunk, ha igénylik.

A séták, kirándulások, beszélgetések, a természet megismerése során, valamint a gyermekek és az óvónő által kezdeményezett tevékenységekben, időkeretekben valósulnak meg. Fontos feladatunk a szervezeti és időkeretek megfelelő megválasztása, a sokrétű, minden érzékszervre ható élményszerű tapasztalás, a gyermeki kíváncsiság felkeltése, cselekvő aktivitásának kihasználása és a pozitív érzelmi viszony kialakítása társakkal, felnőttekkel.

Az óvodai nevelés minden tevékenységi területénél figyelembe vesszük a készségfejlesztést, differenciált képességfejlesztést, a pedagógiai intézkedések gyermeki személyiséghez igazítását, gyermeki szükségletek kielégítését. Az óvodai nevelés különböző tevékenységi területein a gyermekek önkifejező, önérvényesítő törekvéseit is segítjük, mindvégig szem előtt tartva, hogy örömmel és önként vállalt tanulási helyzeteket teremtsünk.

2. Nemzetiségi óvodai nevelésünk célja, feladata:

Célunk:

- a kisebbség nyelvének megszerettetése, megismertetése, hagyományok és szokások ápolása, nemzetiségi identitástudat kialakítása, a gyermekek felkészítése a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására;

Feladatunk:

- nyelvi környezet biztosítása a gyermekek számára, az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismertetése és megszerettetése, a kulturális hagyományok megőrzése, átörökítése és az identitástudat kialakítása, erősítése.

A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően, a sváb népi kultúra értékeinek közvetítésével a hagyományok iránti érdeklődés felkeltésével, megszerettetésével, pozitív érzelmi viszony megalapozására törekszik. A német nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Óvodapedagógusaink a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel lehetőséget biztosítanak az utánzáson alapuló nyelvelsajátításhoz. A nemzetiségi kultúrkincsből /irodalom, zene, népi játék/ tudatosan felépített tematika segítségével, változatos módon szervezzük meg a nyelvi nevelést. A kialakult nyelvi szituációk függvényében rugalmasan alakítjuk ki csoportjaink napirendjét.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek jelenléte, meghatározó a gyermek számára. Egész személyiségével, magatartásával, kommunikációjával, esztétikumával példaértékű modellt szerez be a gyermekek nevelésében.

A pedagógus munkájának segítői a dajkák, akik az egészséges életmódra nevelésben, a szokások rögzítésében, a gyermekek testi szükségleteinek kielégítésében együttműködnek, és a pedagógusok irányításával a nevelőmunka minden területén részfeladatokat látnak el, segítve ezzel az óvodapedagógus munkáját. Magatartásukkal, beszédstílusukkal ők is hatással vannak a gyermekekre. Ezen felül ők biztosítják a gyermekcsoportok, a hozzájuk tartozó helyiségek, valamint a szociális helyiségek és iroda higiéniáját.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztését speciálisan képzett szakember közreműködésével valósítjuk meg.

Nemzetiségi nevelést végző intézményként további feladatunk, hogy megvalósítsuk a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Intézményünkben az óvodapedagógusok az alábbi kompetenciákkal rendelkeznek:

- széles körű szakmai ismeretekkel bírnak;
- célirányosan alkalmazzák tudásukat;
- innovatívak, alkalmasak új pedagógiai kultúra kialakítására;
- jól kommunikálnak;
- empátiával, és határozott döntési képességekkel rendelkeznek;
- jártasak a konfliktuskezelésben;
- élnek az értékelés, minősítés változatos formáival;
- tudnak választani a szakkönyv és programpiacról;
- reális énképpel, önismerettel rendelkeznek;
- toleránsak, szociálisan érzékenyek;
- magas fokú elkötelezettséggel és felelősségtudattal bírnak;
- építenek a gyerekek aktuális értelmi, érzelmi különbözöségeire;
- képesek pozitív visszajelzéseken alapuló, bizalmi légkör kialakítására, mint a gyermek, mint a szülők esetében;
- kihasználják a különböző megismerési technikákban rejlő lehetőségeket az önálló felfedezés képességének alakítására;
- alkalmazzák az egyéni tapasztalatszerzést és feldolgozást segítő módszereket, a problémamegoldás és gondolkodás fejlesztésének különböző stratégiáit;
- céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket;

- fejlett etikai és morális érzéssel rendelkeznek;
- következetesen használják a nemzetiség nyelvét;
- ismerik és ápolják a magyarországi sváb - német tradíciókat és kultúrát;

A pedagógiai munkát segítőik (dajkák)

- tudatában vannak modell szerepükkel;
- alkalmazkodóak, rugalmasak, kiegyensúlyozottak, megfelelően kooperálnak a nevelési célok elérése érdekében;
- jó a kapcsolatteremtő képességgel rendelkeznek;
- a gyermeket, annak szükségleteivel együtt a középpontba állítják;
- figyelmesek, együttérzésre képesek;
- felelősséget vállalnak tetteikért;
- készek fejlődni és változni;
- gondoskodnak a rendezett, higiénikus környezetről (munkaköri leírásuknak megfelelően);
- együttműködően segítik az óvónő pedagógiai munkáját;
- törekszenek a nemzetiségi nyelv használatára;

Az intézményben dolgozó óvodapedagógusok és a nem pedagógus alkalmazottak rendelkeznek az alkalmazásukhoz szükséges képesítéssel, a törvény által előírt végzettséggel.

Az intézményben dolgozó pedagógusok száma: 3 fő

- Radnai Tünde – óvodavezető (szakvizsga és Ped. II. fokozat)
- Somogyiné Szőke Éva (Ped. II. fokozat)
- Tillinger Edit (Ped. I. fokozat)

Óvodánk dajkái:

- Petz Livia Flóra – dajka szakképesítés
- Révész Éva – dajka szakképesítés

Óvodánk saját konyhával rendelkezik, ahol:

- ételmezésvezető: 1 fő
- konyhai dolgozó: 4 fő

gondoskodik az intézménybe járó gyerekek, az itt dolgozó felnőttek, szociális étkezők és vendég étkezők minőségi étkeztetéséről.

2. Tárgyi feltételek:

Programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételek biztosítottak, folyamatosan bővülnek. Természetesen karbantartásukra folyamatosan szükség van az állagmegóvás miatt. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését úgy alakítjuk, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Az óvoda két csoportszobával, foglalkoztatóval, egy öltözővel (mely egyben „tornaszobaként” is funkcionál), mosdóval, WC -vel, önálló konyhával és az iskolások által használt ebédlővel rendelkezik.

Az óvodai férőhelyek száma: 50 fő.

A csoportszobák esztétikus, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, természetes anyagokkal veszi körül a gyerekeket. Egybefüggő, tág játszóterület biztosítja gyermekeink számára a kellő mozgásteret. A játékok, tárgyi felszerelések, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető, elérhető módon, biztonságukat figyelembe véve van elhelyezve a csoportszobában. A berendezési tárgyak megfelelő méretűek, könnyen tisztíthatók, könnyen mozdíthatók. Méreteikben megfelel a gyerekek igényeinek. A játszósarkok, kuckók kialakításánál szem előtt tartjuk, hogy elegendő hely, megfelelő eszköz, és játéktár álljon a gyerekek rendelkezésére egész nap. A csoportszobát otthonossá teszi a világos fal és a természetes világítás. Fontos az étkezések utáni, a naponta többszöri 5-10 perces szellőztetés. Az átlagos hőmérséklet 22-24°C, melyet naponta többször ellenőrzünk.

Az öltözők berendezése, világítása a gyermekek kényelmes vetkőzését és öltöztetését szolgálja.

A mosdóban is minden berendezési tárgy a gyerekek méreteihez van igazítva. Mindenkinnek külön jellel ellátott törülközője, fogmosó felszerelése van. Minden mosdóhoz tükör tartozik, mellyel a helyes fogmosást, mosdást tudják önállóan ellenőrizni.

Rendezett, árnyas, füves udvarunk méreteiben megfelelő, a gyermekek mozgásigényét kielégíti, az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. A lejtős, dombos területek változatos mozgásokra és sportjátékokra adnak lehetőséget. A gyermekek szabad mozgását, edzését változatos tevékenységét megfelelő felszerelési tárgyak, eszközök szolgálják. Fedett teraszunk lehetőséget ad a szabad levegőn való játékokra esős időben is.

A mozgásfejlesztő eszközök, játékok, udvari bútorok célszerűek, esztétikusak, természetes anyagból készültek, megfelelnek a gyerekek igényeinek, életkori sajátosságainak, testméreteiknek, illeszkedjenek be az óvoda környezetébe.

Az óvoda helyiségei az óvoda építészeti adottságait a pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében használjuk fel. Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az óvodai dolgozóknak, és lehetőséget biztosít a gyerekek és szülők fogadására.

Az egészséges és tiszta környezet fenntartásának elengedhetetlen feltétele a korszerű eszközökkel végzett rendszeres és alapos takarítás. Az óvoda helyiségeit, udvarát, kertjét olyan állapotban tartjuk, hogy azokat a gyerekek folyamatosan használhassák.

Intézményünk IKT eszközei megfelelnek a mindenkori elvárásoknak, reményeink szerint tovább bővíthetjük.

3. Óvodai csoportok alakítása

A jelenlegi törvényi intézkedésnek értelmében, „*abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a gyermek harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző - a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig - felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja*” (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt., ágazati törvény).

Óvodánkban két, részben osztott óvodai csoportot alakítunk ki - a pedagógus kollégákkal egyetértésben - , melyben a mindenkori középső csoport kerül megbontásra a gyermekek életkorát figyelembe véve.

4. Napirend, heti rend

A gyerekek óvodai életének megszervezése céltudatos tervezést igényel, melynek során kialakítjuk a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Óvodánkban projekt szemléletű tervezést és szervezést valósítunk meg, így a napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. A gyermekek kiegyensúlyozott, egészséges fejlődése érdekében nyugodt, családi, feszültség- és sürgetésmentes, türelmes légkör megteremtésére törekszünk.

A napirenden belül a legtöbb időt a szabad játék kapja, mint a gyerekek legfontosabb tevékenysége. Rugalmasan kezeljük az egyes tevékenységek időtartamát. Fontos a mindennapi levegőzés, még a hűvösebb idő beköszöntével is, de annak időtartamát az időjárás függvényében alakítjuk.

Az állandó és/vagy ciklusosan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, rugalmasságot, támaszt biztosítanak a gyermekek számára. A párhuzamosan végezhető tevékenységek során az óvodapedagógus alkalmazza a differenciálás és a komplexitás elvét, így hozzájárul a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó sokoldalú, harmonikus fejlődéséhez.

A heti rendet az irányelveknek megfelelően, a nemzetiségi kétnyelvű nevelés megvalósulásával, a szervezett mozgásos tevékenység időrendjéhez és helyhez kötöttségéhez igazodva, a rugalmasság és komplexitás elvét figyelembe véve alakítjuk ki. A nemzetiségi kulturálisból és az anyanemzet kultúrájából (*irodalom, zene, népi játék*) tudatosan felépített tematika segítségével, változatos módon szervezi meg a német nyelvvel való ismerkedést és teremti meg a spontán, utánzásokon alapuló nyelvtanulás lehetőségét. Óvodánk nevelő munkáját kiegészíti a családdal (szülő, nagyszülő), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való

együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. A gyermekek megfigyelése folyamatosan történik, fejlődésük nyomon követését félévente írásban rögzítjük a kötelező dokumentációban.

Az intézményünkbe járó kiemelt figyelmet igénylő gyerekeknek a szükséges fejlesztő foglalkozásokat biztosítjuk. Óvodánk pedagógusai a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek a megvalósítására törekcszenek. A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert mindenesetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

5. Az óvodai nevelés tervezése, dokumentációk

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyerekek megismerését és fejlesztését különböző, az óvónők által készítettett feljegyzések, dokumentumok szolgálják. Élve a módszertani szabadság jogával és lehetőségével, a csoportban dolgozó óvónők együtt határozzák meg az elsajátítandó ismeretanyagot, annak elrendezését, figyelembe véve az óvodáskor végére elérendő fejlettségi szintet, a gyerekek egyéni sajátosságait, a csoport összetételt. Fontos, hogy a rendelkezésre álló időkeretet célszerűen és hasznosan osszuk be, úgy, hogy a gyerekeknek minél több idejük legyen az elmélyült, kötetlen, szabad játékra. A csoportban dolgozó magyar és német nemzetiségi óvodapedagógusok munkája összehangolt, jól megtervezett. A magyar és német ismeretek nyújtása tartalmilag kapcsolódik egymáshoz. Korcsoportonként évente rendszeresen nyomon követjük és feljegyezzük a gyerekek fejlettségi szintjeit, hiányosságait.

A tervezést, és megvalósítást óvodánk saját szerkesztésű csoportnaplóban dokumentálja. A pedagógus projekt témánként, emlékeztetőt ír a napi felkészülés feljegyzéseként.

A **projekteket**, mindig olyan aktuális témában próbáljuk megtervezni, amely a gyerekek érdeklődési körének leginkább megfelel, az évszakok változásaival, jeles napjainkkal, is összefüggésben vannak. Közös élményekre, előkészületekre, gyűjtőmunkára épülnek, - így a szülőket is megpróbáljuk bevonni a mindennapi tevékenységrendszerbe-, és egy téma köré szerveződnek a felajánlott tevékenységek. Egy-egy projekt témájának feldolgozása általában egy-két hétig tart (de tervezhetünk több hetes, vagy egy napos projektet is), a gyermekek érdeklődésének és az adott témának megfelelően. Az óvodapedagógus a felajánlott tevékenységekben is tekintettel van az egyéni szükségletekre, a fejlődési ütemre, és az eltérő érdeklődésre. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy minden gyermek egyéni szintjének figyelembe vételével történik a projektek feldolgozása. A projektek témája, időtartama, a feladat bonyolultsága nagyon különböző lehet - ami a gyermekeket érdekli. A téma sokoldalú megközelítése, a rendszerszerű önálló tevékenységek és valamilyen produktum létrejötte teszi projektte a munkafolyamatokat. A projekt során a gyermekek szabadsága mellett véghezvihető az indirekt tanulásszervezés, illetve a projekt tevékenységei során a kompetenciák fejlesztésén túlmenően a konstruktív ismeretszerzés. A résztvevő gyermekek kreativitásának fejlesztése spontán módon teremődik meg.

A **gyermek egyéni fejlődésének nyomon követésének dokumentálására** egy olyan rendszert használunk, mely az óvodába lépés elejétől egészen az iskolába lépésig dokumentálja a gyermek aktuális fejlettségi szintjét. Tartalmaz egy oldalt a gyermek anamnézisééről, melyet a szülő tölt ki, aláírásával hitelesíti. Ez az oldal minden olyan kérdésre választ ad, ami a gyermek óvodai életére hatással lehet. Bemeneti szintet mérünk, egészségi állapotot követünk, az egyéni képességfejlődés mutatóit rögzítjük, majd erre készítünk fejlesztési tervet. A tapasztalatokat nevelési évenként kétszer beszéljük át a szülőkkel, majd egy óvodáskor végén tapasztalható fejlettségi jellemzőket összesítünk. Ezek segítségével időben észrevehető az esetleges részképesség zavarok, így a különböző fejlesztési eljárásokkal időben tudjuk korrigálni a hiányosságokat. Ha súlyosabb lemaradást tapasztalunk valamely gyereknél, akkor szakember segítségét is igénybe vesszük. A tehetséges gyermekeknek lehetőséget biztosítunk képességeik kibontakoztatásához.

6. Gyermekvédelmi feladatok

Programunk tartalmazza azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását, fejlesztését, közösségi életre történő

felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítését. Óvodánk minden gyermeknek egyenlő esélyt jelentve biztosítja az óvodai nevelést.

Személyi, tárgyi feltételeink biztosítják a gyermekek pozitív irányú fejlesztését. A gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartásával, az egyenlő hozzáférés biztosításával úgy neveljük a gyermekeinket, hogy minden intézkedésünk, cselekedetünk, gondoskodásunk, döntésünk a gyermekek mindenek felett álló érdekét tartja szem előtt.

Célunk:

- A szülőkkel való együttműködés, a veszélyeztetettség kiváltó okának felismerése, kezelése;
- Veszélyeztetett gyermekek esetében: a veszélyeztető okok felderítése, pedagógiai eszközökkel a káros hatások megelőzése, ellensúlyozása;
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek az óvodai nevelés keretében történő személyiségfejlesztés eredményeképpen időben alkalmassá váljanak az iskolai tanulmányaik megkezdésére.

Feladatunk:

Évenként, illetve szükség szerint feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink hátrányos családi helyzetéből adódnak és veszélyeztetik őket.

Minden óvónő feladata, felelőssége:

- Megelőzés-prevenció;
- A gyermekek testi, lelki, szellemi épségének megóvása, erkölcsi védelme;
- A gyermeki és szülői jogok érvényesítése;
- Kapcsolattartás a szülőkkel (*tapintatosság*);
- Érzelmi defektek kompenzálása a saját módszerekkel, egyéni bánásmód, énképfejlesztés, változatos tevékenységek biztosításával;
- A sajátos pedagógiai módszerek, eszközök hatástalansága esetén jelzés a megfelelő gyermekvédelmi intézményeknél;

- Óvodai nevelési programunk egyéb módon is segíti a megelőzést: a játékos tevékenységek során felvilágosító módszerek alkalmazásával – előadások szervezésével.

Feltárás

A család és az óvoda együtt alkalmas a gyermek nevelésére, és a felmerülő pedagógiai kérdések megoldására. A gyermek magatartásában, viselkedésében megnyilvánulásában jelentkező gondok, problémák leképeződése esetén nevelési feladataink – eljárásaink a hátrány csökkentését szolgálják.

Szemponatok:

- egészségügyi okok;
- elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás;
- súlyos anyagi nehézségek, szegénység;
- családi élet problémáiból adódó konfliktusok, válás, kapcsolattartás körüli problémák;
- a gyermek veszélyeztetettségére utaló megnyilvánulások - /*kijelentések, rendkívüli agresszivitás*/

Felzárkóztatás

- Egészségvédő, mentálhigiénés programok megszervezésével, biztosításával;
- családdal való szorosabb együttműködés, kölcsönös bizalom, közvetlenebb kapcsolat kialakításával hatékonyság növelése.

Tevékenységek:

- anamnézis felvétele;
- befogadás;

- családlátogatás;
- nyíltnap;
- szabadidő értékes eltöltésére figyelem ráirányítás;
- kirándulások – időszakosan;
- fejlesztési tervek készítése;
- munkatársi megbeszélések – alkalmasszerűen;
- gyermekvédelmi előadások - aktuálisan

Szülői kapcsolattartás továbbfejlesztése

Szülői jogok és kötelezettségek megismertetése szülői megbeszéléseken, előadásokon. A szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét. Megállapításairól tájékoztatja a nevelőtestületet és a fenntartót.

Együttes cselekvés, gondolkodás, lelkiismeretesség a nevelésben résztvevőktől a napi rendszeres találkozások, ünnepek, családi napok, rendezvények, formális, informális lehetőségek során.

Az együttműködés és kapcsolattartás elvei a szülőkkel

A gyermekek megértése elképzelhetetlen családi hátterük megismerése nélkül. A partneri viszony kialakítása, a szülőkkel való együttműködés a nevelési folyamatunk leglényegesebb része. Ezért törekednünk kell a szülőkkel való folyamatos kapcsolatra és rendszeres közös programok kialakítására is. A szülői nevelés szabadságának megsértése nélkül kell közös nevezőre jutni nevelési céljainkban.

Intézményünk kezdeményező, elfogadó hozzáállása e téren meghatározó: az óvodai - családi nevelés összhangja, a komplex nevelőhatás-az igazi cél elérésében. Ezek elvei:

- Egymás tisztelete
- Kölcsönös bizalom
- Nevelési sajátosságok megismerése
- Együttműködés szabályainak betartása

Társszervekkel való kapcsolattartás

Az óvodapedagógusnak közvetlen munkakapcsolatba kell kerülnie a fejlesztést segítő szakemberekkel.

- *Gyermekjólét Szolgálat* - folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét;
- *Gyámhivatal* – időszakos kapcsolattartás
- *Vállaj Község Önkormányzata* – folyamatos kapcsolattartás;
- *Sz-Sz-B Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága* – folyamatos kapcsolattartás o kapcsolattartó: óvodapedagógus, tagintézmény-vezető, intézményvezető
- *Háziorvos* – folyamatos kapcsolattartás
- *Védőnő* - folyamatos kapcsolattartás

A gyermekvédelmi munka irányítása az óvodavezető feladatkörébe tartozik. Ő gondoskodik a munkához szükséges feltételek megteremtéséről, az óvodapedagógusok bevonásáról.

Tájékoztatja a csoportok óvónőit és szülőit arról, hogy milyen problémával, hol, milyen időpontban fordulhatnak hozzá. Tájékoztatást nyújt arról is, hogy az óvodán kívül milyen gyermekvédelmi intézményt kereshetnek fel.

A csoportokat vezető óvónők jelzése alapján tájékozódik a hátrányos – és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről. Ha szükséges a csoport óvónőivel együtt családlátogatást végez, annak érdekében, hogy megismerje az érintett gyermek családi körülményeit és környezetét. Amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat az intézmény adta kereteken belül nem tudja megszüntetni, segítséget kér a városi gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményektől illetve a jegyzőtől.

Az intézményben- a szülők által jól látható helyen- közzé teszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét és telefonszámát. Évente gyermekvédelmi beszámolót készít, melyben rögzíti az elmúlt év gyermekvédelemmel kapcsolatos történéseit, jelzéseket, intézkedéseket.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a pedagógiai szakszolgálat, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.

VI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

1. Az óvoda és a család

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodánk esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. A szülő tud legtöbbször gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolattartás formái:

- Befogadás
- Nyílt napok (Ovihívogató)
- Családlátogatás
- Napi kapcsolattartás
- Fogadóórák
- Szülői értekezletek

- Családi nap
- Hagyományőrző programjaink
- Szülői Munkaközösség
- Szülői klub
- Szükség esetén segítségadás a szakszolgálatokkal való kapcsolatfelvételben, illetve az együttműködés fenntartásában.

A szülőkkel való kapcsolattartást kiemelten fontos feladatként tartjuk számon. Megszervezzük az együttműködés formáit, gondoskodunk az információáramlásról, a szemléletformálásról, mely az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését hivatott közvetíteni. A nemzetiségi óvodák sajátos céljairól tájékoztatjuk a szülőket, különösen kiemelve a nyelv- és a kultúra közvetítés egybeolvadó kettős jelentőségét.

2. Óvoda és iskola

Az intézmények között a tartalmi kapcsolat folyamatos, fenntartása a gyermekek zavartalan iskolakezdését segíti elő. A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában nyitottak és kezdeményezők vagyunk. Az óvodai élet folyamán kialakítjuk a gyermekekben az iskolához szükséges azon képességeket, melyek lehetővé teszik, hogy a gyermek - belépve abba az életszakaszba, amikor óvodásból iskolássá érik - alkalmazkodni tudjon az iskola által meghatározott szokás - szabály rendszerhez.

A kapcsolattartás formái:

- Látogatások
- Tapasztalatcserék
- Értekezletek
- Továbbképzések
- Előadások
- Egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés
- Közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése

3. Kapcsolattartás a fenntartóval - Vállaj Község Önkormányzatával

- a működéssel kapcsolatos feladatok ismerete;
- a törvényesség betartása, adatszolgáltatás;
- beszámolóí kötelezettség teljesítése;
- karbantartási, javítási munkák támogatása.

4. Óvoda és a Német Nemzetiségi Önkormányzat kapcsolata

- A Vállaj Község Német Nemzetiségi Önkormányzata erkölcsileg és anyagilag is támogatja óvodai nevelésünket, programjainkat.

5. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Az óvoda kapcsolatot tart a Művelődési Házzal és a Könyvtárral.

Kínálatukból az óvodás gyerekek életkorának megfelelően válogatunk, oly módon, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását.

A kapcsolattartás formái:

- látogatás;
- tájékozódás, megbeszélések;
- rendezvényeken való részvétel.

6. Kapcsolattartás a Pedagógiai Szakszolgálattal

- segítséget nyújt az iskolaérettség megállapításában;
- mint elsőfokú szakértői bizottság elvégzi a beutalt gyermekek magatartászavarainak, értelmi fogyatékoságának megállapítását;
- logopédiai, fejlesztő foglalkozásokat folytat, pszichológiai tanácsadást, konduktív pedagógiai ellátást folytat.

7. Óvoda kapcsolata az egyházakkal

- kapcsolatunkra jellemző egymás munkájának segítése, tiszteletben tartása.

Óvodánk vallásilag semleges, a történelmi egyházak felekezetei tarthatnak foglalkozásokat igény szerint. A hitoktatásra a délutáni órákban az egyház képviselőivel egyeztetve lehetőséget biztosítunk.

8. Kapcsolattartás az egészségügyi szervekkel

- Családsegítő Központ, Gyermekjóléti szolgálat
- Védőnői szolgálat - rendszeres, és jó kapcsolatot ápolunk a védőnői hálózattal, amely óvodai szinten a gyerekek alapvető higiéniai körülményeinek vizsgálatán alapszik

Az óvoda kapcsolatainak kialakításában, fenntartásában minden esetben törekszünk a nyitottságra és kezdeményezőkézségre, a jó partneri viszony alakítására.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. A játék

A játékról alkotott véleményünk:

- Az óvodáskorú gyermek elsődleges, legfontosabb, és legfejlesztőbb mindennapi tevékenysége, mely semmi mással nem helyettesíthető, elemi pszichikus szükséglete.
- Fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, amelyek hatására a gyermek spontán játéka, tevékenysége beindul.
- A szabad játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melyben rengeteg lehetőség rejlik a fejlesztéséhez.

- A szabályokat közösen alkotjuk, nem vezetjük, és nem irányítjuk a játékot, hanem egy-egy jó gyermeki ötlet felszínre hozásával az egyes játszócsoportok, és az egyedül tevékenykedő gyermekek játék folyamatának befolyásolása nélkül próbálunk empatikus, toleráns nevelői magatartásunkkal, a játékban betöltött segítő szándékú aktív részvételünkkel a játékra hatni.
- Tudatos jelenlétünkkel biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki szabad játék kibontakozását. Az óvodapedagógus megteremti a feltételeket, s szükség és igény szerint együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával indirekt módon kapcsolódik be a gyermek tevékenységébe. Arra törekszünk, hogy a játék szabadságának és nyugalmanak folytonossága biztosított legyen.
- Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a tevékenységekre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.
- A játék folyamatában a szabad játék túlsúlya érvényesül, csak akkor szakítjuk meg, akkor történik meg a játékba beavatkozás, amikor az eldurvul, veszélybe kerül a gyerekek testi épsége, veszekedéssel, verekedéssel végződhet!
- A játsszó udvar játékeszközeinek használata számos baleseti lehetőséget hordoz magába, ezért különösen nagy odafigyelést igényel az óvodapedagógusoktól. Nem árt felhívni a figyelmet arra, hogy a nem kellő mértékű odafigyelésből adódó esetleges balesetekért a csoportban dolgozó óvónőket terheli a felelősség! Kíváncsi, hogy a nevelőmunkát közvetlenül segítők - dajka nénik is együttműködjenek az óvodapedagógusokkal a balesetek elkerülése érdekében!
- A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

A játék helye nevelésünk folyamatában:

A gyermek játékában megjelennek és fejlődjenek azok a sajátosságok, melyek később a gyermek magatartására a játékon kívül is jellemzőek lesznek. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el, sajátos, gyakran átalakított formában. A játék örömforrás, a gyermek számára maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. A játék fejleszti a gyermek mozgását, segíti új mozgásformák gyakorlását. Növeli önállóságát, kitartását, fejleszti kreativitását, ezzel mintegy élményt ad számukra. A gyerekek a játék útján

ismerkednek a világgal, tárgyakkal, azok tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, s ezek hatással vannak a gyermek értelmi képességeinek fejlődésére. Érzékszerveik működése pontosabb lesz, észlelésük, megfigyelőképességük megbízhatóbbá válik. A játékszituáció kialakulása a "mintha" helyett gazdagítja a képzeletet és a gondolkodást. Játék közben a tárgyak tulajdonságairól is sokféle tapasztalatot szereznek.

A játékban minden lehetséges. Az ötletek, a szokatlan fordulatok tág teret adnak a kreativitásnak. A különböző elgondolások megbeszélése, a társ nézőpontja iránti nyitottság, az új lehetőségek, a kreatív együttműködést segítik elő. Vágyak, elképzelések szerint alakul. Örömforrás, belső késztetésből fakad. A játék a személyiség tükré, fő kommunikációs közeg, a nevelés eszköze. Utánzásra épül. Tükröződik benne a gyermek feszültsége, konfliktusai, érzelmei, vágyai, külső hatások feldolgozása. A játék tehát amellet, hogy személyiségfejlődés alapfeltétele, feloldozó, katarzisos hatású is. Ha jobba, szelídebbé akarjuk tenni a személyiséget, akkor az a dolgunk, hogy hagyjuk és segítsük a negatív élményeket feldolgozni, átértékelni. A játék szabadságot, örömet, szórakozást, spontaneitást jelent a gyerekeknek, hiszen a játék során gyakorolják erőiket, szélesítik látókörüket, tapasztalatokra tesznek szert, megismerik, és alkotó módon kitanulják a környező élet jelenségeit.

Célunk:

- játszani szerető, játékot igénylő, a szabályokat betartó, szabadon alkotó gyermekek nevelése.

Feladataink:

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítás;
- következetes szabályok felállítása;
- élmények, tapasztalatok nyújtása;
- a játék fejlesztése.
- A nyugodt, elmélyült szabad játékhoz szükséges a feltételek maradéktalan biztosítása. *(megfelelő légkör, megfelelő hely, elegendő játékidő, játékeszközök)*

A gyermekek az óvónő által biztosított helyszíneken, és játékeszközökkel játszanak. Ennek megfelelően biztosított a nyugodt mesélés, könyvnézegetés, a bábozás, dramatizálás, a vizuális tevékenységek lehetősége, a változatos építési, valamint az asztali játékok. Az eszközöket úgy válogatjuk ki, hogy azok alkalmasak legyenek sokféle manipulációra, a gyermeki ötletek megvalósítására, a kéz funkcióinak fejlesztésére. Az eszközök többsége mobil, így a gyermekeknek lehetőségük van a hely, játéktémák variálására. A gyerekekkel közösen ideiglenes játszóhelyet is kialakítunk, ha ezt igénylik. A 3-4 éves gyermekek számára sok eszközt biztosítunk elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban a szerepjátékhoz, illetve az esztétikai neveléshez. Az idősebb gyermekek részére olyan eszközöket vásárolunk, melyek alkalmasak szerepjátékra, szabályjátékra. A nagyokkal már közösen is készítünk eszközöket. Az óvónők olyan légkört teremtenek, melyben a gyermekek felszabadultan, kreatívan alkothatnak, biztonságban érezhetik magukat. A csoportok számára a napirendben biztosítva van az összefüggő játékidő, a pedagógusok a játékidő folyamatosságára törekszenek. A napi életszervezésben törekszünk továbbá arra, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a szabadban, az udvaron. A játékszer részben motiválja, gazdagítja a gyerekek elképzeléseit, részben tárgya magának a játéknak. Ezért fontos olyan játékeszközöket biztosítani, amelyek segítik az elmélyült játék kialakulását, motiváló, fejlesztő hatásuk van.

Következetes szabályok felállítása:

A csoportonként kialakított szabályok a rendet, egymás nyugalmát biztosítják. Az eszközöket a gyermekek kérjék el egymástól, alakuljon ki konszenzus a szerepek kiosztása során. Fontos, hogy vigyázzanak egymás játékaikra, építményeire.

Élmények, tapasztalatok nyújtása:

Az élmény legyen a gyermek egyéni élménye, amelyet a családból, környezetből hozz, vagy legyen az óvodai tárgyakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés, az értelmi fejlődés folyamatában. A kisgyermek a játékban saját elképzeléseit, vágyait szeretné megvalósítani. Fontos számára az előzetes élmény, hisz játék közben átismétli azt, amit a környezetében látott, hallott, tapasztalt. A gyermekek az élményeiket tevékenységekben élik meg. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz. A

játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb az óvodáskorú gyermek fejlődésének szempontjából. Feladatunk, hogy a gyermekek számára minél több élményt biztosítsunk a játék fejlesztéséhez.

A gyermekek élmény és tapasztalatszerzési lehetőségei:

- közvetlen környezetükből, a mindennapi családi élet történéseiből;
- óvónővel való beszélgetés, együttjátzás során;
- társaik játéka során;
- közvetlen tapasztalás során, (pl. séták, kirándulások)
- a média által nyújtott rajz, és animációs filmek cselekményeiből;
- kulturális intézményeken keresztül, (mozi, bábszínház, kiállítás);
- egyéb intézményekből (tűzoltó, rendőrség, könyvtár, posta)

A gyermek képességei a játék alatt spontán fejlődnek, gyakorolják a társas érintkezés szabályait. A szocializáció hatásos közege.

A játék fejlesztése:

A játék fejlesztése óvodánkban szituációtól függő. A 3-4 évesek esetében mintát nyújtunk, tevőlegesen is részt veszünk a játékban. A nagyobbak játékát ötletekkel segítjük, ha kell, eszközzel továbblandítjuk. Ha a gyermekek játéka tartalmas, nyugodt, a felnőtt szemlélődő, játékkövető. Mind a csoportszobai, mind az udvari szabad játék alkalmával a durvaság megakadályozása, a testi épség megvédése minden felnőtt kötelessége. A játék fejleszti a gyermekek mozgását, segíti új mozgásformák kialakítását, ismert mozgások ismétlésével azok tökéletesítését. A változatos mozgás ügyesebbé teszi a gyermekeket. Növeli önállóságukat, kitartásukat, hozzáértésüket.

A játék feltételei, lehetőségei, tartalma:

A 3 éves gyermek különböző, addig megszerzett ismeretekkel, élményekkel érkezik az óvodába. Ezért a mi feladatunk megismertetni a játékok különböző fajtáival és biztosítani számukra a jó játék feltételeit:

- A gyermeknek álljon módjában nézelődni, válogatni, töprengeni. Az óvodába lépéstől a hazaindulásig maguk választhatnak mit, és hol kívánnak játszani.
- Szabadon választhasson társakat a játékhoz.
- Szabadon dönthessenek a játékeszközök birtoklásáról, használatáról.
- Segítséget nyújtunk a zavartalan, elmélyült játékhoz.
- Játékelrakás rugalmas kezelése.

A játékfajták élesen nem különülnek el, de a játék színterét tekintve csoportszobai, és udvari játéklehetőségeket kínálunk fel a gyerekeknek. Csoportszobai játéktevékenységek:

- gyakorló vagy funkciós játékok
- építő, konstruáló játékok
- szerep (utánzásos) játék
- dramatikus játék
- szellemi játék

Szabadban történő játéktevékenységek:

- mozgásos játékok,
- népi játékok

A szabadban történő mozgásos játékok során a gyermekek természetes mozgásához tágabb teret, különféle, a mozgáshoz szükséges tornaszereket, játékokat biztosítunk. (hinta, labda, ugrókötel, udvari akadálypálya stb.) A mozgásos játékok tartalmának gazdagsága, a feladatok változatossága és életszerűsége a mozgások széles skálája, intenzitása és szellemi fejlesztő hatása miatt fontos az óvodai nevelésben. A mozgásos játékok tartalmazzák a gyermek természetes mozgásának minden formáját. A különféle eszközökkel egyedül vagy társakkal

végzett játékok elsősorban a gyermekek mozgásfejlődését, téri tájékozódását, szem- kéz, szem- kéz- láb koordinációját segíti elő.

A népi játékok sajátos tartalma, formája, játékanyaga visszatükrözi a hajdan élt sváb emberek életmódját, gondolkodásmódját és érzésvilágát. A népi énekes és mozgásos játékok, csujjogatók, névcsófolók, népi időjósítások, valamint a népköltések megjelennek óvodai életünk különböző tevékenységi formáiban. Kultúraátadásunkban alapvetőnek tartjuk a nemzeti hagyományok megőrzését, átöröklését, ezért igyekszünk minél több népi játékot becsempészni az óvodai élet különböző tevékenységi formáiba.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvónő mindenekelőtt a játék feltételeit teremti meg. Mindezt a megfelelő játszóhelyek, játékeszközök biztosításával. Az óvónő játékára a gyerekeknek leginkább a befogadás idején van szükség, amikor is a síró gyereket akarjuk megvigasztalni. Ölünkbe ültetve hőcögtetőt, simogatót mondogatva a gyerek előbb-utóbb megnyugszik. Erre a játékra nagyon jól alkalmazhatóak a különféle mondókák mellett a dalok is. Együttes játékunk megnyugtató a gyereket, eltereli figyelmét bánatáról. A nagyobb gyerekek nem minden esetben igénylik jelenlétünket játékukban, hiszen már önállóbbak, mint a kisebb társaik.

Minden esetben biztosítanunk kell azt, hogy a gyerekek saját elgondolásaikat valósítsák meg a játékban. Közbelépés csak akkor szükséges, ha a gyerekek egymást zavarják, a játékszerek használata testi épségüket veszélyezteti, vagy a felmerülő konfliktust nem tudják maguk megoldani. Az esetek többségében azonban hagyjuk, hogy a gyerekek maguk oldják meg azt. Segíteni szoktunk akkor is, ha a gyerekeknek technikai, vagy valamilyen más tanácsra van szükségük. Segítségünkkel fokozhatjuk játékkedvüket, elmélyíthetjük a játékot. A gyerekek játékanak színvonala különböző, ezért segítenünk kell, hogy egyéni lehetőségeikhez megfelelően – magasabb szintre jussanak el.

A játék örömét fokozza, ha a felnőtt is szívesen vesz részt benne, a sikernél velük örül, a kudarnál pedig kedvet ébreszt az újrakezdéshez. Fontos megemlítenünk: a felnőtt – a család és az óvoda – a tapasztalatok és élmények biztosításával mintát ad a játékhoz. A különböző - óvodánk innovációja alapján felvállalt programok keretein belül - lehetőség adódik arra, hogy a szülők, óvodapedagógusok egymástól is tanulhassanak játékokat, melyeket el is játszhatnak. Ez óriási lehetőséget teremt a család és az óvoda együttműködésének elősegítésére.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A játék folyamán a társas viselkedés szabályait életkornak megfelelően betartják. Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz, társaik elgondolásait is elfogadják.
- Tiszteletben tartják, vigyáznak a másik gyerek játékára.
- A szerepjátékban kedvezőtlenebb, „értéktelenebb” szerepeket is elvállalnak. Az alá – fölérendeltségi viszony önkéntes alakítására képesek.
- Képesé válnak olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalataik, érdeklődéseik alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységeit és különféle kapcsolatait.
- Önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- A barkácsolást a gyerekek maguk is kezdeményezik, a maguk által választott módon és eszközökkel. A létrehozott eszközöket felhasználják a játékban, ábrázolásban. Konstruáló, építő elemekből játékszereket is tudnak készíteni. Az építményekkel szemben egyre igényesebbek lesznek, egyre bonyolultabb alkotások születnek.
- Értelmi képességek fejlődnek; a szemléletes-cselekvő gondolkodástól az elemi fogalmi gondolkodás csírájáig jutnak el.
- Fejlődik a gyermekek önállósága, figyelme, kitartása, pontosságának, feladattudata
- Ugyanazt a játéktémát képesek több napon keresztül is folytatni.
- Szerepjátékuk tartalmas és kifejezővé válik.

2. Mese-vers

A tevékenység célja a gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása. A játékos, mozgással kísért verselés, mesélés, mondókázás, bábjáték, dramatikus játék az érzelmi biztonság kialakításának és az anyanyelvi, nyelvi kompetenciák fejlesztésének leghatásosabb eszköze. Az általunk nyújtott irodalmi élmények legfontosabb feladata az önmegismerés, a beilleszkedés a körülöttünk lévő világba. A mese a gyermek, érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges megfelelő viselkedésformákat. A

mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mese és a vers a gyermeket erős belső aktivitásra vagy valóságos játékos cselekvésre serkenti, és a másik emberhez kapcsolja. A mondott és a meghallgatott szóval, valamint a szavakon túli érzelmi és mozgásos megnyilvánulásokkal hat, ezáltal önkifejezése egyik módjává válik. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A kisgyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, a szociális tanulás páratlan lehetősége. Az irodalmi nevelést megalapozó mesélés, verselés, mondókázás sokféle tevékenységhez spontán kapcsolódik, a gyermekek kezdeményezéseire, vagy az óvodapedagógus ösztönzésére. Ez utóbbi kezdeményezett helyzet, amely lehet választható, vagy a gyermekek fejlettségétől függően, a családi háttér hiányait ismerve, alkalmanként az egész csoport számára felajánlott tevékenység (mesehallgatás). A mesét, verset, mondókát a családban a televízió keresztül megismerő gyermeknek, (akinek nincs a mesélővel személyes kontaktusa és a képi megjelenítéshez szokott), szüksége van a mesélő óvodapedagógussal kialakított személyes kapcsolatra, és a szavak útján keletkező belső képzetáramlás elindulására. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermekek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, elősegíti a gyermek fantáziavilágának sokszínűségét. Segít szemléletmódjának, világképének kialakulásában. Oldja a szorongást, s egyben feloldást és megoldást kínál. Ebben a műfajban mindenkinek és mindennek varázslata van. A gyermek otthonosan mozog ebben a világban, a lehetetlent is meg tudja valósítani általa. A mese épp úgy, mint a játék egy olyan közlésforma, amelynek segítségével a gyerekekkel szót válthatunk arról, ami legjobban foglalkoztatja őket. A teljes világ kerek tükörképe. A mese és a vers az anyanyelven keresztül emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. A jó mese olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat fel a gyermekek számára, amelyek megértésére más eszközökkel ebben az életkorban még nincs mód. A mese a legtagabb értelemben tanít.

A vers - érzelmi nevelésben sajátos szerepet tölt be. A versmondás során a ritmus és a hangzás legyen az elsődleges élmény, amelyet a gyermekeknek nyújtunk. A vers zeneisége, ritmusa, rímei, segítik az érzelmek felszínre kerülését. A gyors lüktetésű ritmus érzelmileg élénkké teszi a gyermekeket, a lassú lüktetés megnyugtatja. A rímváltás a feszültség és a feloldás láncolatát képezi.

Célunk:

- Az óvodás korú gyerekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, az irodalom – mese, vers, mondókák – megszerettetése, az olvasóvá nevelés alapjainak lerakása.
- A mese és a vers váljon a gyermekek anyanyelvi nevelésének és érzelmi biztonságának segítő eszközévé.
- A mese képi és konkrét formában tájékoztatja a gyermekeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges megfelelő viselkedésformákról, normákról, ezzel a szociális tanulás lehetőségének megteremtése, az érzelmi, értelmi, etikai világuk fejlődésének elérése.

Feladatunk:

- Az óvodások érdeklődésének, fejlettségének figyelembe vételével, megfelelő irodalmi élményekhez juttatni a gyerekeket. A meséléssel, egy érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtése a gyermekek számára.
- Változatos anyagválasztásra törekvés, melynek gerincét a népmesekincs adja.
- Lehetőséget kell teremtenünk az önálló vers és mesemondásra.
- Segítenünk kell a gyermekeknek abban, hogy a nekik tetsző meséket a megfelelő eszközökkel bármikor eljátszhassák.
- Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok barkácsolási lehetőségek biztosításával.
- A gyerekek beszédkedvének, szókincsének bővítése, kapcsolatteremtő képességük fejlesztése.

Az anyanyelvi játékok - mindhárom korosztály számára kedvelt tevékenységi körbe tartoznak. A nyelvtörők, találós kérdések, a nyelvi játékok, a mozgással kísért mondókák igen kedveltek.

a 3-4 éves korosztály számára, melyeket játékokban a nap bármely időszakában szívesen és örömmel használnak. Az anyanyelv fejlesztését és a kommunikáció különböző formáinak alakítását – helyes mintaadással – az óvodai nevelői tevékenység egészében kiemelt jelentőségűnek tekintjük.

A bábozás - felfokozott játék, a gyermek szeme előtt megelevenedett mese, melyen keresztül kifejezheti élményeit. A bábozásnak közvetlen pedagógiai hatása van a feszültség oldásában, a gyermek megnyugtatózásában, a magatartásformák érzékeltetésében. A bábbal való játék örömteli mozgásos tevékenység, mely fokozatosan halad a széles lendületes mozgáson át a finomabb, aprólékosabb, rendezettebb mozgások felé. A báb mozgatásával személyes „én” élményeit éli át újra és újra, ezáltal megszabadulhat korábbi félelmeitől, szorongásaitól. Ha lehetőséget biztosítunk a bábmozgatás rendszeres gyakorlására, akkor a gyerekek mozgása finomabb, aprólékosabb, összerendezettebb lesz.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk a hangutánzásnak, a különböző érzelmi állapotok kifejezésének hanglejtéssel, hangszínnel és a beszéd gyorsaságával. Minderre saját mesélésünkkel, bábozásunkkal adunk példát. A dramatizálás gyermekeink azon igényéből fakad, hogy újból átéljék, kivetítsék mindazt, ami a megismert irodalmi alkotásból számunkra jelentős. A bábjáték pozitív érzelmeket vált ki a gyermekből, kiválóan alkalmas azok fejlesztésére. A bábjátékozás a kisgyermek aktivitásának, önkifejezésének megfelelő formája.

A mese-vers feltételei, lehetőségei, tartalma:

Az óvodai anyanyelvi -, irodalmi nevelés (egymástól leválaszthatatlan) az óvodai élet egészét átható folyamat, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. A belső képteremtés képességének kifejlődése nélkül lehetetlen az olvasóvá válás. Csak abból a gyerekből lesz jó beszélő és jó olvasó, aki képes intenzív belső fantáziakép megjelenítésére.

Az óvodába lépés kezdetétől figyelemmel kísérjük a gyerekek beszédfejlődését. Igyekszünk megismerni egyéni beszédképességüket, szókincsüket. A gyerekek, főleg a kisebbek a hallott beszédminta alapján sajátítják el a nyelvi formákat, ezért fontos, hogy érthető, világos, nyelvtanilag helyes és követésre méltó beszédet halljanak tőlünk, felnőttektől. A pozitív példa, ösztönzést ad számukra a társaikkal való kapcsolat kialakítására.

Gyermekeink mindennapos igénye a mese és a vers. Éppen ezért óvodánkban minden nap hallgatnak a gyerekek mesét vagy más irodalmi alkotást. A minden napos mesélés, verselés, mondókázás alkalmával ügyelünk a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.

A gyerekekkel együtt felkeressük, vagy meghívunk óvodánkba olyan idős embereket, akik ismernek meséket, verseket, mondókákat a sváb hagyományok köréből és szívesen elmondják azokat óvodásainknak. Ez a fajta mesehallgatás közelebb hozza a gyerekeinkhez a nemzetiségi hagyományokat és egyben elősegíti azok ápolását, védését. Ezek a mesék, versek nem eszközeiktől lesznek kedvesek a gyerekek számára, hanem a nyelvi fordulatok gazdagsága, érdekessége, mozgalmassága miatt.

Egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk az önálló mesélésre, verselésre. Főleg kiscsoportban fontos, hogy minél több simogatót, tapsoltatót, lovagoltatót ismerjünk, hiszen az e fajta versikék, mondókák alkalmasak arra is, hogy a befogadás idején vagy más ok miatt síró, nyugtalan gyereket megvigasztalja, megnyugtassa, elterelje figyelmét. Nagy figyelmet fordítunk az igényességre, a jól megválasztott helyre és időre. A kisgyermek mese, vers iránti fogékonysága azon alapszik, hogy a ritmus és a hangzás, amely megragadja ugyanahhoz az érzelmekkel átszőtt élmény közelebb tartozik, mint a mozgás, amelyet helyettesít, és a hangulat, amelyet kifejez. A mozgás és az irodalmi nevelés kapcsolata során fontos fejleszteni a helyes légzéstechnikát, a passzív és aktív szókincs folyamatos gyarapítását, névutók használatát, irányok alkalmazását, és a finommotorika fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladata:

Az óvodapedagógusaink feladata a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, életkornak, fejlettségi szintnek megfelelően, melyben jelenjenek meg a népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek. A tartalmi kiválasztásnál törekszünk arra, hogy érvényesüljön a gyermeki élményvilág színessége, játékossága, a gyermeki kíváncsiság, érdeklődés, humor és

a tragikumot feloldó hatás. A vers- és mesealkotással, bábjátékkal, dramatikus játékkal lehetőséget biztosítunk a szabad önkifejezésre. Lehetőség szerint kihasználunk minden alkalmat arra, hogy minél több mondókát, verset, mesét halljanak a gyermekek nemzetiségi nyelven. Igényesen választjuk a vers- mese anyagunkat, merítünk a néphagyomány kincseiből. Rövid népmesék közvetítésével nyelvi környezetet biztosítunk. A mesevilágon keresztül az óvónő a helyes, kifejező, szép beszédével és előadásmódjával próbálja közelebb hozni a német nyelvet a gyermekhez. A meséből adódó dramatizálási lehetőségek kihasználására bátorítjuk a gyermekeket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szeretik és igényelik a szép verset, mesét.
- Örömmel és szívesen nézegetnek képeskönyveket.
- Részt vesznek a mesemondás feltételeinek kialakításában.
- Figyelmesen hallgatják végig a mesét.
- Képesek lesznek önálló mese, vers, történet elmondására.
- A folytatásos mesét, verses mesét, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Kedvenc meséjük, mesehősük lesz, a mesék fordulatait be tudják vinni a játékukba, ahol utánozzák játékukban kedvenc mesehősük viselkedését.
- A megismert szavakat, szólásokat értik és használják, a mesék szófordulatai megjelennek meg mindennapi beszédükben.
- Képesek egy-egy képről rövid történet elmondására.

3. Ének, zene, énekes játék

A zenei nevelés célja a közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, a zene megszerettetése. Az együttmozgás, tánc rengeteg olyan elemet tartalmaz, ami pozitívan befolyásolja a személyiségfejlődést. Fontos a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának a formálása. Az élményt nyújtó közös éneklés, zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-, néptáncok és népi

játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Arra törekszünk, hogy a gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket. A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat. Feladatunk a felhasznált zenei és zenehallgatási anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása, a nemzeti hagyományokhoz kötődő dalok, a népdalok, az énekes népi játékok, a kortárs művészeti alkotások és más népek dalai közül. A felnőtt minta spontán utánzásra, a zenei önkifejezésre, és kreativitásra, valamint hangszerek kipróbálására ösztönzi a gyerekeket. A zene képes felkelteni és fokozni az aktivitást, szabályozni a feszültséget; indulatokat kelt és levezet, nyugalmat teremt, a legkülönbözőbb érzelmeket mobilizálja, serkenti a képzeletet, emlékezetet, befolyásolja a közérzetet, alakítja a viselkedést. További zenei élményeket biztosítunk hagyományápoló programjaink alkalmával, ahol találkoznak a hangszeres élő népzenevel. Mindennapjainknak természetes kísérője a nemzetiség nyelvén folyó közös éneklés, dalolás, együttjátás, táncolás. Megismertetjük a gyermekeket a német nemzetiség jellegzetes hangszerével, a tangóharmonikával, a népi játékokkal, népdalokkal és gyermektáncokkal, egyszerű tánclépésekkel. Elsősorban a népi dalanyagból válogatunk. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Törekszünk az ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetésére, a zenei hagyományok ápolására. Dalainkat kapcsoljuk a környezet megismerésére neveléshez, mese vershez, matematikai játékokhoz, ábrázoláshoz és testneveléshez. Szorosabban kapcsolódunk az évszakokhoz, az évszakokhoz kapcsolódó népszokásokhoz, hagyományokhoz. Igyekszünk a gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatni, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket. Az ének örömforrás, a természetből, a néphagyományból táplálkozik. Derűt, jókedvet s a pozitív emberi kapcsolatokat sugároz. A zene része az egészséges és boldog életnek. A testi - lelki, szociális betegség megelőzésében szerepe lehet, hiszen önismeretet és személyiségfejlesztést nyújt. Alkalmas azonban sérült funkciók korrekciójára. A zene felszabadít a gátlásoktól, koncentráló képességet javít, figyelemre szoktat, fejleszti a közösségi érzést.

Célunk:

- énekelni, mondókázni szerető, önállóan kezdeményező gyermekek nevelése;
- a zenei képességek fejlesztése;

- a közös éneklés, közös játék örömének a megéreztetése, a zenét értő és szertő, egészséges lelkű, kulturált, boldog emberré nevelés.

Feladatunk:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése;
- a zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése;
- a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése;
- zenei élményekhez juttatás, az éneklés, a zenélés megszerettetése;
- zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással;
- éneklési készség fejlesztése;
- esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel;
- komplex képességek fejlesztése;
- szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása.

A zenei nevelés feltételeit az óvónő teremti meg a nyugodt légkör, az elegendő idő és hely biztosításával. A különböző életkorú gyermekek együttes zenei nevelése ösztönzi a képességek fejlesztését. A nagyok ismétlik a tanult dalokat, mondókákat. A kicsik a nagyok mozgását, énekét utánozzák. Sokféle lehetőség nyílik a tevékenységek összehangolására. Lehetőség szerint minél több időt és helyet biztosítunk a zenei tevékenységek gyakorlásához, teret biztosítva a gyermeki fantáziának és improvizációnak. A hét bármely napján a játékidő keretein belül is éneklünk dalokat, játszunk körjátékokat. Ezeken a játékokon önkéntes a részvétel, tehát mindenképpen örömmel történik. Elsősorban a gyerekek spontán kezdeményezésére építünk, de óvónői kezdeményezés is szükséges. Mivel a hét bármely napján – amikor a gyerekek igénylik - és a lehetőségek is megengedik, énekelünk, körjátékozunk, ezért sok lehetőség nyílik a próbálkozásra, ismétlésekre, van idő egyéni fejlesztésre. Alkalom van az önmegvalósításra, önállóságra, utánzásra, megvan a kreativitás lehetősége, működhet a képzelet, a fantázia. Lehetősége van a gyermekeknek arra, hogy akkor jöjjön oda, ha kedvet kap, bármikor bekapcsolódhat a játékba, éneklésbe. Óvodai csoportjaink vegyes összetételűek. Ennek előnye megjelenik minden területen. A nagyobb gyerekek példája a kisebb gyerekeket is cselekvésre buzdítja. A nagyobbak finom mozgása, biztonsága jó hatással van a kisebbekre, bátrabbak, vállalkozóbbak lesznek.

A zenei képességek - hallás, ritmusérzék - megalapozása, fejlesztése:

A gyermekek zenei anyagát elsősorban az énekes - mondókás, és népi játékok foglalják el. Nincs kötelezően előírt dalanyag, ezért nagy az óvónő felelőssége. A kisgyermekek egyszerű utánzó mozgásos játékokra képesek. Ezért fontosnak tartjuk – főként beszoktatásnál – a felnőttek játékát ölbeli gyerekekkel. A kisebb gyerekeknél sajátos az új dal megismerésének, tanulásának módja. Több napon keresztül hallhatják, így lassan emlékezetükbe vésődik.

Az egyszerűbb játékokat később bonyolultabb mozgásokkal töldjük meg (guggolás, taps, visszafordulás, páros körbejárás). A táncmozdulatok általában guggolásból, billegésből, térdrugózásból állnak. A dalok ritmusa, egyenletes lüktetése önmagában is mozgásra serkent. A nagymozgások fejlesztésére, gyakorlására is rengeteg lehetőség nyílik. A dal belső szerkezete, karaktere szerint rendszeresen változik a mozgás tempója, ritmusa, iránya is. A gyerekek fejlődésének megfelelően felhasználjuk érdeklődésükből fakadó, spontán ötleteket, önállóan is kitalálhatnak egy-egy mozdulatot, játékhelyzetet. Tervszerűen és tudatosan szoktatjuk a gyerekeket a zenehallgatásra. A színesen előadott dalokkal, hangszerjátékokkal nemcsak figyelmüket keltjük fel, hanem esztétikai élményt is nyújtunk számukra. Különböző érzelmeket kelthetünk fel bennük a zörejek, zenei effektusok hangoztatásával.

A gyerekek megismerkednek a kis hangterjedelmű dalokkal, azokat tisztán éneklük, igyekeznek a szöveg helyes kiejtésére és folyamatosan eljutnak a csoportos és önálló éneklésig. Ismerkednek a magas-mély viszsonnyal oktáv távolságban. Megkülönböztetik a fa, fém, üveg, porcelán, valamint a ritmushangszerek hangját.

A halk-hangos különbségét beszéden, zörejen keresztül gyakoroljuk. Megismerkedünk 5-7 mondókával, 10-12 népi játékkal. Az énekes anyag hangterjedelme terc és kvart hangköz. A megtanítandó dalok hangkészlete a pentaton hangrendszer részei, életkor szerint más és más hangkészlettel. A nagyobb gyerekekkel több mondókát, (4-6) játékdalt, (16-20) műdalt (5-6) is megtanulunk. Dobot, háromszöget, cintányérért, ritmus botot, csörgődobot, furulyát és különböző hanghatású zajkeltő eszközöket használunk. Gyakoroljuk a gyors, lassú, majd halk-hangos kombinációit. Visszhangjátékot játszunk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról, hangszeres előadásról, majd ritmusról is felismerik. Megismerik egymás hangját. A motívumhangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is gyakoroljuk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról ismertetjük fel. Majd egymás hangját különböztetjük meg. Különböző hallásfejlesztési gyakorlattal (dallambujtatás, tonális érzék,

hangszín érzék) fejlesszük hallásukat. Külön gondot fordítunk a hangápolás és hangképzés helyes alakítására.

Változatos járással, játékos mozdulatokkal érzékeltetjük a dalok, mondókák egyenletes lüktetését, ritmusát. A ritmus hangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapsal, járással, táncsal is megismertetjük. Gyakoroltatjuk a gyors - lassú különböző kombinációit. Az egyenletes lüktetés folyamatosságát éneklés közben a játékos mozgásokkal erősítjük meg. A kicsiknek elsősorban olyan dalokat, mondókákat válogatunk, amelyekhez olyan játékos mozdulatokat kapcsolunk, párosítunk, amelyen keresztül megérezhetik az egyenletes lüktetést. (nyugalmi testhelyzetben állva vagy ülve, mozdulatok végtagokkal végezve) A nagyobbak már biztosabban mozognak, képesek a körbejárásra, egymáshoz alkalmazkodásra. Fejlettebb mozgáskészséggel rendelkeznek, számukra már hangulatosabb ritmusú dalokat, mondókákat választunk. A dalok ritmusát csak akkor kezdjük megéreztetni a gyermekkel, amikor már az egyenletes lüktetést teljes biztonsággal érzik. A ritmus kifejezéséhez számos játékos mozdulatot használunk. (taps, kopogás, ujjmozgás, karlendítés stb.)

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Óvodáskor végére gyermekeink tisztán énekelnek adottságaik által meghatározott hangmagasságban.
- Felismernek dallamot dúdolásról, hangszeres játékról, rövid dallammotívumokat visszaénekelnek.
- Megkülönböztetik a beszédhang, a zenei hang és a zörejhangot egymástól.
- Felismerjék a magas és mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Egyenletesen körbejárnak, az egyszerű táncos mozgásokat szépen megformálják (pl: dobbantás, átbújás, párválasztás, kifordulás).
- Felelgetős játékokat két csoportban folyamatosan, az óvónő segítsége nélkül is el tudnak énekelni. Tisztán énekelnek vissza változatos dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is.

- Ismerik a halk - hangos közötti különbséget, tudnak, halkan, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni. Képesek zenei fogalompárokat a dinamikai különbséggel együtt felismerni, összekötni.
- A zenei élmény közvetítésével a gyerekek megszeretik a tiszta szép éneklést;
- Alakul zenei ízlésük, harmonikus mozgásuk.
- Szeretik a zenét, örömet jelent számukra a zenehallgatás.
- Szívesen énekelnek társaikkal, türelemmel, érdeklődéssel meghallgatják egymás énekét.
- Biztonsággal kezelnek egy-két zenei eszközt.
- Térformákat alakítanak esetleg az óvónő segítségével is (kör, csigavonal, lánc).
- Használják ütőhangszereket, ritmusbotot, lüktetést, motívumhangsúlyt kiemelve.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka az óvodai nevelés egészében előforduló tevékenységek. A gyermekek az őket körülvevő környezetből a spontán vizuális ingerek és szervezett tapasztalatszerzési alkalmak hatására élményekkel gazdagodnak. Mindennapi feladataink, közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Az ábrázolás, kézimunka körébe tartozó tevékenységek által legfontosabb feladatunk a kreativitás, az alkotó gondolkodás, cselekvés kialakítása. Óvodás korban hihetetlen nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Ennek érdekében oldott légkört, nagy mozgás és szabadságteret, valamint a megfelelő eszközöket biztosítjuk. Minél több alkalmat adunk arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket, a rajzolásban, festésben, kézimunka jellegű tevékenységekben kifejezésre juttassák. Igyekszünk minél több eszközzel megismertetni őket, biztosítjuk az eszközökkel kapcsolatos tapasztalatok megszerzését. Hiszen minél több eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Miközben képi formában fejezik ki érzéseiket, gondolataikat, nő önismeretük, önbizalmuk.

Óvodai életünkben az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény

kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Célunk:

- A gyerekek egyéniségét, személyiségét, érzelmi életének aktuális jellemzőit kreativitása által minél jobban megismerni, elfogadni és kedvező irányba fejleszteni.
- A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka jellegű tevékenységek, juttassák a gyermekeket képi, plasztikai kifejező képesség birtokába, alakítsák komponáló képességüket.
- A gyermekek élmény – és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma és szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladatunk:

- Az óvodai élet folyamán az ábrázoló tevékenységekhez a lehetőségek, megfelelő feltételek megteremtése, biztosítása.
- Különböző technikákkal való megismertetés.
- Ollóval – tűvel való munkafolyamatok megismertetése.
- Elősegíteni a természet, a környezet színeire, formáira való rácsodálkozást.
- Munkavédelmi, higiéniai szokások – szabályok megismertetése, betartatása.
- Egymás munkájának megbecsülése.
- Szabad önkifejezés lehetőségének a biztosítása.
- A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető alkotó – alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyerekek beszédképességének fejlesztése a vizuális alkotó tevékenységeken keresztül.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésére, fejlesztésére (HH, HHH, SNI, tehetséges)

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tartalma

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre a hét minden napján, az egész nap folyamán helyet, időt, lehetőséget biztosít. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. A gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően olyan ábrázolási lehetőséget teremtünk, amivel előkészítjük, megszerettetjük e tevékenységeket.

Az ábrázoló tevékenységet az anyagokkal, eszközökkel való ismerkedéssel készítjük elő. Eleinte csak játszanak az anyagokkal, eszközökkel, s közben szinte rávezetjük őket: a helyes ceruzafogásra, ecsetfogásra, a ceruzanyomás erősségére, a tevékenységhez szükséges szokások, magatartás kialakítására. Ebben az időszakban nélkülözhetetlen kedvcsináló, biztató szerepünk van, hisz a tevékenység közben hallott dicséret, elismerő szavak nyomán teljesebb a sikerélményük, nagyobb az örömük, amely fokozza a tevékenységhez fűződő pozitív élményeket.

A gyerekek kézcsontjainak ésszerű terhelése és alkotó munkájuk eredményének minősége érdekében egyaránt fontos, hogy valamennyi eszközünk, anyagunk jó minőségű legyen. A csoportszobában könnyen hozzáférhető helyen, szabad polcon helyezzük el az ábrázolás eszközeit, a kézimunkához szükséges anyagokat, így bárki kedve, elképzelése, ötlete szerint választhat a színes skálából.

Tevékenység fajtái:

- rajzolás, festés
- kézimunka jellegű tevékenységek

Rajzolás, festés:

(különbféle eszközökkel, és technikai megoldásokkal) A rajzolás és festés során alakítjuk a gyermekek elemi, képolvasási, komponáló képességét. Folyamatosan figyelemmel kísérjük, hogy a gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre anyag és eszköz, amivel fantáziájuknak megfelelően dolgozhatnak, alkothatnak. A kisgyermekkorban a szabad rajzolás igen jelentős önkifejezési mód. A gyermekek rajzai

érzelmi viszonyulásait fejezik ki. Vágyaik, gondolataik, álmaik jelennek meg. A vizuális alkotások segítenek a gyermekek megismerésében.

Rajzolunk:

- zsírkrétával, ceruzával, filctollal, bottal, krétával, viasszal, stb.
- rajzlapra, falra, táblára, aszfaltra, homokba, ... stb.

Lehetőséget adunk arra is, hogy a már megismert technikákat a gyerekek kedvük szerint alkalmazhassák, gyakorolhassák.

Festünk:

- Ujjal, ecsettel, papírdúccal, krumpli nyomással, illetve termésnyomással, dugóval, pálcikával, ... stb.
- csempére, üvegre, különböző felületű, színű, nagyságú papírra, textilre, fára, stb.

Kézimunka jellegű tevékenységek:

(gyurmázás, tépés, vágás, hajtogatás, ragasztás, fűzés, fonás, textilmunkák stb.) Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A mi szerepünk elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A vizuális tevékenységek során a szabad, önálló tevékenykedés gyakran együtt jár a viszonylagos rendetlenséggel, ezért nagyon jól összekapcsolhatjuk a munkajellegű tevékenységekkel. A mozgásfejlesztés az óvodáskorban szoros kölcsönhatásban van a cselekvéssel a különféle tevékenységi formákkal, például: festés, rajzolás, kézimunka jellegű tevékenységek, melyek kölcsönösen fejlesztik egymást, komplex módon kapcsolódnak egymáshoz, ezért kell beépülnie szorosan az óvoda mindennapi tevékenységébe. A gyermekek mozgás közben saját testükről szerzett tapasztalatai az emberábrázolást teszi pontosabbá. A mozgástevékenységek az ott használatos szavak jelentésének megismerése is segít a tér észlelésében, a valóságban való eligazodásban. A gyerekek különböző készségeinek és képességeinek konkrét fejlesztési feladatai a tervezésnél jelennek meg.

Mintázási, formázási anyagaink:

- gyurma, só-liszt gyurma, gipsz, homok

Az ábrázolás legkülönbözőbb formáit minden évszakban alkalmazzuk az óvoda udvarán. Pálcikákkal, botokkal firkálhatnak, rajzolhatnak a gyerekek a homokban, hóban. Az aszfalt is kedvező lehetőséget biztosít a rajzoláshoz.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek egyéni fejlettségükhöz és képességeikhez mértén leljék örömeiket az alkotó tevékenységekben, gyönyörködjenek saját munkáikban, a művészeti és népművészeti szépségekben. A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A munkához szükséges alapanyagok összegyűjtésében a szülők is részt vesznek. Minden évszakban kihasználjuk a természet kínálta lehetőségeket a tapasztalatszerzésre, kreatív önkifejezésre. A gyermekekkel megismertetjük a különböző ábrázoló technikákat, tevékenységek eszközeinek nevét és a színeket. Megismerik és életkoruknak, valamint egyéni fejlettségüknek megfelelően alkalmazzák a tevékenységek során használt kifejezéseket. Gyermeink megismerkednek a magyarországi németek szimbólumaival (rozmaring, jellemző színek, motívumok, minták, hímzések). Olyan kreatív kezdeményezéseket hozunk létre, amelyben a gyermekek régi magyarországi német kézműves- mesterségeket ismerhetnek meg. (fazekas, szövés, gyöngyfüzés...stb.) Hagyományörző programjaink alkalmával, hagyományos süteményeket sütünk, idényjellegű ételeket készítünk szülők, nagyszülők segítségével.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Formaábrázolásukban változatosságra törekszenek, képesek lesznek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (pl: fiú, lány, nyúl, tulipán...stb.)
- Emberábrázolásukban meg jelennek a részformák (pl: haj, ruha...stb.) megpróbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket. Önállóan alkalmazzák a már megismert technikákat (pl.: papírhajtogatás, tépés, nyírás, konstruálás...stb.)
- Különböző ábrázolási technikák alkalmazásával, választékos önkifejezési móddal készítik el alkotásaikat.
- Az alapszínek, és a kevert színek gazdag tárházának használata megjelenik mindennapi alkotásaikban.
- Munkájukban önálló kifejezőmódra, az élmények, érzések kifejezésére törekszenek.

- Egyszerű formákat, színritmusokat, díszítő motívumokat használnak, hangsúlyos jegyeket kiemelik.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

5. Mozgás

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb, alapvető megnyilvánulási formája, lételeme. Életkori sajátosság a nagy mozgásigény. Az óvodás gyermek testi fejlődése következtében egyre több mozgást tud elvégezni és egyre inkább tudatossá válik mozgásának irányítása. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyerekek természetes mozgását – járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás. Fejlesztik testi képességeiket, mint az erőt, ügyességet, gyorsaságot, állóképességet. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek fejlődését. Óvodáskorban a testnevelés fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának megtartásában. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, fejleszti az alkalmazkodás képességét is. A testnevelés hatására a gyerekekben fontos személyiségtulajdonságok alakulnak és erősödnek meg: mint a bátorság, a fegyelmezettség, a kitartás. A közösségi élet alakulásához is fontos tulajdonságokat fejleszt, például: egymás segítése, együttműködés, tolerancia, kivárási türelem...stb.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Hozzájárulnak a szervezet biológiai egyensúlyának megtartásához. A gyermek fejlődése számos tényező együttes hatásának eredménye. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítünk elő.

Az egészséges életmódra, az egészséges életvitel igénylésére nevelés ebben az életkorban kiemelkedő jelentőséggel bír. A 3 – 7 éves korosztály lételeme a mozgás. A gyermeket nem kell motiválni a mozgásra, hiszen nála ez a természetes helyzet. Miközben mozog, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont – és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei. Gyorsabbak, önállóbbak, koordináltabbak lesznek mozdulataik. Egyre többféle mozgást képes elvégezni, egyre több készsége, szokása alakul, egyre inkább képessé válik mozgásának tudatos irányítására, mozgásigényének elhalasztására.

A mozgásos játékok és feladatok, azok rendszeres gyakorlása, alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek közül az erő, az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét.

A spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. A gyermekek mozgásigényének kielégítése, ezzel együtt harmonikus és összerendezett mozgásfejlesztése, ezen keresztül értelmi képességeinek fejlesztése különösen lényeges feladat az óvodában. A gyermek mozgástapasztalatait felhasználja egyes szükségletei kielégítésére és a felnőttekkel való kapcsolattartásra.

Változatos lehetőségeket biztosítunk, hogy a gyermekek a német nyelvű mozgásos játékokat szívesen, örömmel végezzék. Az egyszerű feladatokat, utánzó mozgásokat az óvónői minta alapján sajátítják el.

Célunk:

- A gyerekek sokoldalú, harmonikus személyiségének fejlesztése, az életkorilag legmegfelelőbb tevékenységi forma segítségével, a tervszerű, rendszeres mozgással. A mozgás szeretetére épülő életvitel, életmód megalapozása.

- A természetes mozgáskedv megőrzése, a mozgásigény kielégítése.
- A mozgásszint fejlesztése, a mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlási lehetőség biztosításával.
- A testi képességek – fizikai erőnlét – fejlesztése.

Feladatunk:

- Elősegítjük a mozgáskultúra fejlesztése mellett a gyerekek térben való tájékozódását, a gyors helyzetfelismerését, a döntés- és alkalmazkodóképességet, valamint az akarat tulajdonságok, érzelmi struktúrák, szociális képességek alakulását.
- Fejlesztjük a nagy és finommozgásokat, a szem-kéz, szem-láb koordinációt, megerősítjük a dominanciát (kezességet).
- Gyarapítjuk a mozgáshoz kapcsolódó szókészletüket.
- Mindent megteszünk a prevenció, és ha szükséges a korrekció érdekében.

Óvodánkban a testnevelés feladatait az alapmozgások tervszerű, tudatos felépített gyakorlásával, a mozgások kombinációira lehetőséget adó játékok alkalmazásával valósítjuk meg. Mindezekhez biztosítjuk a megfelelő mozgásteret, a vidám légkört, elegendő időt, eszközöket, hogy a gyerekek szabadon kipróbálhassák a különböző mozgásformákat. A mozgás fejleszti a motoros képességeket, segíti a mozgásos cselekvések szép kivitelezését, szórakoztató, élményekben gazdag játékok szervezésével a közösségi érzések kialakítását.

A fentiek figyelembevételével a testnevelés tartalma:

Mozgások

Járás:

- természetes módon;
- gyorsabban, lassabban;
- rövidebb, hosszabb léptekkel;
- különböző irányba fordulással;

- változó szélességű sávok, vonalak között,
- különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével;
- kézzel vagy a nélkül;
- egyesével, különböző alakzatokban, sarkon, lábujjon.

Futás:

- természetes módon, egyenes és különböző irányokba, irányváltatással;
- különféle tempóban, tempóváltással;
- változó szélességű, sávok, vonalak között;
- tárgyak, akadályok megkerülésével, átlépéssel.

Ugrás:

- helyből, nekifutásból;
- távolba, magasba, páros és egy lábbal;
- ugróiskolában;
- különböző alakú térbe;
- szökdelés lehet egy lábon, páros lábon;
- célba;
- mélybe, magasba (mélyugrás, magasugrás)

Csúszás, kúszás, mászás:

csúszás: talajon, padon, zsinór, lécs, asztal, szék alatt

kúszás: különböző irányokba, majd irányváltatással

mászás: más-más szélességű és formájú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa), különféle tárgyakon át (henger, karika) tárgyak megkerülésével

Egyensúlygyakorlatok:

- Állásban: lábujjon, sarkon, egy lábon magas térdemeléssel

- Járáskor: padon, földre helyezett kötél, vonalon, vonalak között, a pad merevítőjén, létra peremén, létrafokon, karikán, egyenes padon, emelkedős, lejtős padon, fel-leugrással, székek, zsámolyok átlépésével, padok átlépésével, hintázással.

Finommotorika fejlesztése:

- főként ábrázolás, kézimunka keretein belül: rajzolás, festés, gyurmázás, építés, hajtogatás, vágás által,
- valamint a testrészekkel végzett mozgásos gyakorlatokkal történik: ujjak zárása, nyitása, egyszerű eszközök fogása, tartása, átadása, darabolása, elkapása, gurulószer felvétele (pingponglabda, szivacs és teniszlabda, léggömb)

Szem-kéz, szem-láb koordinációjának fejlesztése:

Ez összetett feladatunk, melyet kézszerkesztés használatával fejlesztünk.

Ilyen eszközeink: a babzsák, a labda, kendő, ugrókötél, karika.

Ezeket:

- csúsztatjuk talajon, padon
- dobjuk elkapjuk
- gyarapítjuk
- célba dobjuk
- átugorjuk, körbeugráljuk, körbefutjuk, ... stb.

Legfontosabb ezeknél a gyakorlatoknál a fokozatosság elvének betartása. Legelőször helyben, majd járásban, aztán futás. Változó irányokban és végül akadályokkal nehezítve végezzük a gyakorlatokat.

Testséma fejlesztése:

A gyerekek a feladatok során a meghatározott testrészekre koncentrálnak, szándékosan irányítják a mozgásukat. Az egész alakos tükör használata kedvező hatással van a vizuális testmodell – énkép - kialakításában. A tükör ugyanis visszajelzi a különböző mozgásokat,

információt nyújt a gyerekek testi jellemzőiről: magasság, szem-, hajsín, testesség. Ezek elősegítik a testfogalom kialakulását, az én elfogadását, önmaga felismerését, azonosítását. Színes szalaggal, fonott karkötővel, vagy gumipánttal segítjük az oldaliság elsajátítását kézen és lábon.

Testnevelési játékok:

Az óvodai testnevelés legértékesebb részének a játékot tartjuk. Anyaga megegyezik a testnevelés foglalkozás főgyakorlatainak anyagával, ebből építkezünk, de azokat játékkeretben alkalmazzuk, gyakoroljuk. Fontosnak tartjuk, hogy a tervezett játékok örömteli kapcsolatot teremtsenek, sikerélményt biztosítsanak óvodásaink számára. Ezek aktivitást, érzelmi kötődést, cselekvésvágyat váltanak ki a gyerekekből, s ennek következtében még nagyobb örömmel, lelkesedéssel és mind sikeresebben hajtják végre a mozgásos játékokat, feladatokat.

Mindennapos testnevelés:

Azokon a napokon tartunk mindennapos testnevelést, frissítő tornát, amikor nincs kötelező torna. Ez a mozgás felfrissíti, edzi őket, mely elősegíti mozgásuk és testi képességeik fejlődését. A gyerekek biológiai fejlődését ugyancsak, mint mozgásfejlődést a rendszeres napi testmozgással biztosítjuk. Megfelelő időben, ruházatban, a szabadban, a jó levegőn végezzük.

A mindennapos testnevelés az egész testnevelési munka egy láncszeme, kiegészíti a kötelező foglalkozásokat és rendszeres ismétlődésével hozzájárul az egészséges életmód keretében a mozgásigény kielégítéséhez.

A mindennapos testnevelés feladatai:

- a szervezet felfrissítése, megmozgatása;
- felszabadult játék;
- fenntartjuk azt a szokást, hogy minden nap mozogni jó.

A mindennapos testnevelés keretében is érvényesítjük a vidám, hangulatos foglalkozásvezetést. Az érdeklődés, a figyelem felkeltése fenntartása, a megfelelő érzelmi töltődés megteremtése által a gyerekek ösztönzést kapnak. Így a mozgás tevékenységének

kivitelezését szinte „játszva” oldják meg. Nem követelünk olyat a gyerekektől, amit nem tudnak végrehajtani, de kevesebbet sem, mint amit elbírnak károsodás nélkül. A gyerekek igénylik a nehezebb és a nagyobb energiát kívánó mozgásokat. Ezek eredményeznek fejlődést, valamint készítetik őket aktivitásra. Az eredményes végrehajtást sikerélmény kíséri, ez ösztönző erővel hat a következő feladat elvégzéséhez. Ezeket a hatásokat erősítjük a megfelelő időben és módon alkalmazott nevelési módszerekkel – dicséret, buzdítás, bátorítás.

A szabad mozgás:

A testnevelési foglalkozás, a frissítő torna, korántsem elegendő a 3-7 évesek mozgásfejlődéséhez. A gyerekek lényegesen többet igényelnek a mozgásból, főleg saját elképzelésük szerint. Zavartalan gyakorlási lehetőség a szabadidős tevékenység alatt nyílik. Az udvaron felfüggesztett kötelekkel a gyerekek bármikor gyakorolhatják a függéseket, hintázásokat, kötélmászást.

Az óvodai mozgásos tevékenység kötelező mozgásanyaga:

A mozgásanyag kiválasztásánál, nagy gondot fordítunk, a gyermekek életkori sajátosságára, fejlettségi szintjére, megfelelő számú gyakorlási, és ismétlési alkalomra, a fokozatosság betartására, és a megfelelő hely kialakítására. A testnevelési foglalkozások az óvodapedagógus által szervezett kötelező tevékenységek. A kötelezőség természetesen nem jelenthet kényszert a gyermek számára. Szervezett testnevelés foglalkozás heti egy alkalommal van mindkét csoportban.

Fő feladat:

A motoros képességek fejlesztésekor NEM GYAKORLATOT KELL TANÍTANI, HANEM KÉPESSÉGEKET KELL FEJLESZTENI a gyermekek által kedvelt, ismert játékokkal, gyakorlatokkal. Ezáltal örömmel, magabiztosan vállalkoznak a bonyolultabb feladatok végzésére is.

A kisebb, 3-4 éves korosztály mozgásfejlesztésében előtérbe kerülnek az egyensúlygyakorlatok, koordinációt fejlesztő gyakorlatok, a tér mozgásos megismerése, a

testséma fejlesztésből pedig az oldaliság, saját testvonalainak, testhatárainak érzékeltetése kap kiemelt szerepet.

Az 5-6-7 éveseknél már kiemelt hangsúlyt kap a finommozgás, az észlelés, a mozgás közbeni alaklás és formaállandóság fejlesztése is. A gyermekek folyamatos mozgásigényének kielégítésére, képességeik fejlesztésére a természetes gyakorlatok mellett a bonyolultabb, nagyobb erőfeszítést, figyelmet igénylő gyakorlatok beiktatása is fontos. Az óvodapedagógus a testgyakorlatok végrehajtásának fokozatait, fajtáit a gyermekek képességeihez igazítva állítja össze. A gyakorlatok bonyolultabbá tétele, nehezítése kézi-szerekkel, tornaszerekkel történik. A testnevelési játékok tervezésénél utánzó, fogó, futó, versenyjátékok dominálnak. Játékban gazdag, kötetlen, de fegyelmezett foglalkozási modellre van szükség.

Az egész év folyamán, a foglalkozásokon fontos a testnevelési játékok alkalmazása, és lehetőségeinek kihasználása. A játékok során meg tanulnak saját és egymás testi épségére vigyázni, mások sikereinek örülni. Ügyesednek, nő az önbizalmuk, bátorságuk, hozzászoknak a szabályok betartásához és az önuralomhoz.

Céljaink, feladataink megvalósítását szolgáló eszközök:

- labdák
- padok
- szőnyegek
- babzsákok
- karikák
- ugrókötelek, kötelek
- bóják
- mozgáskotta eszközei

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

A gyermekek (3-7 év) motoros képességének fejlesztését segítő a testnevelési foglalkozások alapvető mozgásanyaga:

Kondicionális képességek fejlesztése:

Erő:

Gyorserő: szökdelések, távol, és magasugrás helyből és nekifutásból, fel és leugrások szerekre, szerekről

A test általános ereje: kuszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás, dobások

Állóképesség:

Állóképesség: hosszantartó lassú és közepes iramú futások, minden hosszú ideig tartó futást tartalmazó játék

Globális állóképesség: hosszú ideig végzett kuszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás

Gyorsaság:

Mozgásgyorsaság: gyorsfutások, élénk tempójú csúszások, kuszások, mászások, nyuszi ugrás.

Reakció gyorsaság: futójátékok feladattal, járásból, futásból (akusztikai jelre), irányváltoztatások megállások különböző testhelyzetek felvétele.

Koordinációs képességek fejlesztése

Téri tájékozódási képesség: átbújások, minden természetes támasz gyakorlat irányváltoztatással, járások, futások, irányváltoztatással, célba dobások, labdagyakorlatok

Mozgásérzékelés (kinesztetikus képesség) minden kézi szer gyakorlat

Reakcióképesség: futójátékok különféle feladattal

Egyensúlyozási képesség: keskeny felületen végzett járások, futások, természetes támaszgyakorlatok, nyuszi ugrás, gurulás a test hossz tengelye körül, gurulás előre, hátra.

Ritmusképesség: egyszerű ciklikus mozgások – akusztikai jelre – ritmusának tartásával.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyerekek óvodáskor végére tudnak néhány másodpercig alapállásban állni, emelt fejjel, egyenes testtartással, egyenletes mozgással, lábmunkával, ellentétes karmunkával járni.
- Oszlopból, vagy szétszórt alakzatból kézfogással, majd a nélkül kört tudnak alakítani.
- Járás, futás közben jelre irányt tudnak változtatni, személyeket, tárgyakat kikerülni.
- 6 – 8 lépésnyi nekifutással akadályokat tudnak átugrani. Ugornak helyből, nekifutásból távolba, 30 – 50 cm magasba nekifutással, helyből. Biztosan tudnak végighaladni, vízszintes emelkedő és lejtős padon.
- Tudnak vízszintes, függőleges célba labdát dobni, széles sávba és távolba labdát és babzsákot dobni.
- Képesek egyszerű vezényszavakat megérteni, van megfelelő tér - és idő-tájékozódó képességük.
- A mozgásban kitartóak, gyorsak.
- Tudnak labdát vezetni, egyenes irányban járás és futás közben. A labdafogásuk, labdadobásuk biztossá válik.
- Egyéni, csoportos, sor – és váltóversenyeket játszanak, és közben betartják a játék szabályait.

Szeretnénk elérni, hogy a szülők is működjenek együtt az óvodával a mozgás megszerettetésében. Teremtsenek minél több mozgási lehetőséget gyermekeik számára. Kiránduljon együtt a család. Engedjék a szülők a gyermekeiket kerékpározni, szánkózni. Ők is kapcsolódjanak be a játékba.

6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezet nem más, mint ami körül vesz bennünket. A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A megismerő tevékenység alapja a megismerési vágy, ami cselekvésre sarkallja a gyerekeket. A világot megismerni a kép, a cselekvés, a szó egységében lehet. A gyerekek a természeti és társadalmi környezetben érzékelik a szépet, a környezetvédelem, a környezet higiénié szerepét. Az őket körülvevő világról olyan tapasztalatokat szereznek, melyek nélkülözhetetlenek az életkoruknak

megfelelő biztonságos eligazodásukhoz. Fejleszti meglévő képességeiket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket. A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyerekek társas magatartása, fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük.

A külső világ megismerésének elsődleges forrása, maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb világ, amelynek vannak általános jellemzői, de jelentősebb eltérésekkel tapasztalhatja meg a gyermek mindezt a település, a táj jellegétől függően. Az óvoda udvara, a lakóhely, a családok otthona, a szülők munkahelye, az intézmények - mind a megismerés forrásai. Ezek feltárásában, az előkészületekben, a szervezésben a gyermekek és a szülők aktívan részt vehetnek.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természettel, az emberi alkotásokkal, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi, német nemzetiségi hagyományok, a „sváb” néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Feladatunk, hogy lehetővé tegyük a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. A mai kor elengedhetetlen követelménye, hogy már óvodáskorban kialakítsuk a környezettudatos magatartásformákat, szokásokat, környezetvédelemre neveljük gyerekeket. Mindennapi tevékenységeink során tudatosítjuk, hogy a csapvíz, a tiszta levegő pótolhatatlan kincs, az előállított energia drága. A csapok elzárásával, a villanyok leoltásával takarékosagra nevelünk. Mosakodásnál csak a szükséges mennyiségű vizet, kézmosószert használjuk. Környezetünkben nem szemetelünk, megismerjük a szemet szelektív tárolásának módját, így óvjuk környezetünket, az élő vizek tisztaságát.

A tapasztalatszerzések során lehetőséget biztosítunk a gyermek – óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Minden gyermekre oda kell figyelniük és minden kérdésre tudniuk kell

válaszolni. Ezzel kiválóan segítjük a gyerekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlődését. A valós élethelyzetekben természetes módon lehetővé tesszük, hogy a gyerekek alkalmazzák a helyes köszönés, bemutatkozást, megszólítás, véleménynyilvánítás szokását, s szándékuk kifejezését, mint kérdés, tudakozódás üzenetközvetítés. A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

Megtanítjuk a gyerekeket a rácsodálkozás örömére, hogy kíváncsivá, felfedezővé váljanak. Maximálisan kihasználjuk a komplex tevékenységek adta lehetőségeket, hogy a lemaradó gyermekek is föl tudjanak zárkózni társaikhoz, ez által zökkenő mentesebb legyen az iskolába lépés, a tartalomban, mélységben és tempóban történő gazdagítás, a kis csoportos és egyéni munkaformában új információk átadása, tevékenykedési lehetőségek biztosítása.

Lehetőségeinkhez képest eredeti helyszíneken juttatjuk élményhez a gyermekeket (szüret, pince, kukoricatörés, rét, gyümölcsöskert, piac, bolt) A szülőkkel együtt szervezünk kirándulásokat, megfigyeljük környezetünket, ellátogatunk kiállításokra, nyilvános épületeket nézünk meg (önkormányzat, iskola,) megtapasztaltatjuk a gyerekekkel a növények fejlődését. Minden évszakban szervezünk természeti változásokat megfigyelő sétákat (szőlőskert, erdő, kiskertek). Ilyenkor terméseket is gyűjtünk és németül megnevezzük azokat. Lehetőség szerint megnézzük az állatok etetését, gondozását.

Fontos a különböző szervezeti formákban szerzett tapasztalatok közös összegzése, a megfigyelésekből adódó vélemények cseréje.

Célunk:

- A gyermekek a környezet megismerése, megtapasztalása, felfedezése közben jussanak olyan tapasztalatok birtokába, amelyek életkoruknak megfelelően segítik a biztos eligazodást, tájékozódást, mely által megismerik azt a szűkebb és tágabb környezetet, amelyben élnek.
- A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményének, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek megismertetése, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét.

- A környezet megismerése közben, a kialakult élethelyzetekben, tevékenységekben fellelhető matematikai tapasztalatokat integráljuk. A környezet megismerése során szerezzenek a gyerekek matematikai tapasztalatokat, ismereteket, ismerjék fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat. Fejlődjön tér, sík, mennyiségi ismeretük, számfogalmuk.
- A gyerekek életkorának figyelembevételével segítséget nyújtunk ahhoz, hogy megismerje a világot, megértse azt egészében. Környezetüket ápoló, védő, azt elfogadó emberekké nevelés alapjainak lerakása. A körülvevő világ szépségeinek megismertetése, azt megbecsülő gyermeki gondolkodás alapjainak építése.

Feladatunk:

- lehetővé tesszük a gyerekek számára a környezet tevékeny megismerését;
- alkalmat biztosítunk a hely, az idő, az eszközök biztosítása mellett a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására;
- kielégítjük a gyermekek megismerési vágyát, elősegítjük, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit;
- törekszünk minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére;
- biztosítjuk a tapasztalati és élményanyagot, a valósághű tájékozódást;
- a szülőket is segítjük, hogy felismerjék a gyerekek környezet iránti érdeklődésének fontosságát;
- támaszkodunk a gyerekek családi programokon (kirándulások, nyaralás) szerzett tapasztalataira.

A külső világ tevékeny megismerésének tartalma

A gyermekeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésekre és tapasztalatszerzésekre építünk. A gyermekek környezetükkel való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg. A témák válogatása közben a lakóhely, a lakókörnyezet sajátosságaihoz igazodunk, hogy a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő világot

érzékeljék elsősorban. A természet, a társadalom belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozásokat két témakör köré csoportosítjuk:

- Természeti és társadalmi környezet megismerése / Környezetvédelem, természetvédelem
- Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

Természet – társadalom

A gyerekeket a természet szeretetére kívánjuk nevelni, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával példát mutatva. Megerősítjük a gyerekekben, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. Legfontosabb feladatunk megismertetni a gyerekeket azzal a természeti környezettel, amelyben élnek, felhívni figyelmüket annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd alapját a későbbi kialakuló természetismeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek óvodásainknak. A tapasztalatszerzést, ismeretátadást igyekszünk a gyermekeket körülvevő környezetben végezni. Fontosnak tartjuk nevelőmunkánkban a közvetlenül megtapasztalható ismeretátadást. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juttatjuk a természetben végbemenő folyamatokról, azok összefüggéseiről. A sétákkal, kirándulásokkal, az óvoda udvarán végzett tevékenységekkel tanulási, tapasztalási lehetőségeket kínálunk a gyerekeknek. Komplex tapasztalatszerzési lehetőségekről van szó. A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok megfigyeltetésén keresztül kínálkozik. Az időjárás, a természet jellemzői, változásai, a színek, a fények, a formák szépségei alapvető tapasztalatszerzésre kínálnak lehetőséget. A növény és állatvilág megismerése, fontos része a környezet megismerésére nevelés tartalmának. A vadon élő állatokkal való ismerkedést a videofilmek, DVD-s ismeretterjesztő anyagok vetítésével segítjük elő, vagy az éves szervezett kirándulások alkalmával.

Mind a társadalmi, mind a természeti környezet ismereteinek tartalma akkor megalapozott, ha az a kisgyermek környezetének adekvát, érzelmileg telített, élményhatású az egyes gyermek számára konkrét tapasztalatokon alapul. Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel: a családról. Viselkedésüket jellemezze a szeretet, tisztelet, az egymás problémái iránti érdeklődés. Az óvoda mindennapjaiban erre a

kérdésre igen nagy hangsúlyt fektetünk, és érzékenyen reagálunk a kirívó esetekre. A gyermekek figyelmét, ráirányítjuk a szűkebb és tágabb környezeti jelenségekre.

Fontos feladatunknak tartjuk a nevezetességekkel, az ünnepeinkkel, hagyományainkkal való megismertetést. A gyermekeknek megmutatjuk a felnőttek óvodai munkáját, illetve az óvoda környékét, környezetét.

A természetvédelem a környezetalakítással, a környezetvédelemmel, szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. Fontos, hogy gyermekeink védjék az élő környezetet, ne rongálják, hanem gondozzák, gondoskodjanak életfeltételeinek biztosításáról. Nevelési feladatunknak tartjuk, hogy gyermekeink védjék az élő környezetet. Meg kell értetni, hogy saját életterük védelme, gondozása egészségesebbé teszi fejlődésüket.

A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartásával arra neveljük a gyerekeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez feltétlenül szükséges a társadalomba való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez. Ide tartozik mások (felnőttek, idősek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlesztjük gyermekeink ítélőképességét, és természetes viselkedési formájukká válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia, ugyanakkor lehetőséget adunk az önálló véleménynyilvánításra, ezzel önbizalmukat sikeresen növelhetjük. A szokások elsajátítását, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítását játékosan valósítjuk meg, a gyerekek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. A munkafolyamatok az évszakokhoz szorosan kötődnek, s a közvetlen környezetből a tágabb felé haladnak. Lehetőséget biztosítunk a gyerekek számára önálló kísérletek végzésére (pl.: növényhajtatás, csíráztatás) életkorukat figyelembe véve bevezetjük őket a környezetvédelem általuk is érthető feladataiba. Séták, kirándulások alkalmával természetes módon megismertethetjük és gyakoroltatjuk a helyes közlekedést a gyerekekkel. Az évszakok folyamatos megfigyelésére fűzzük fel – nemcsak az állatok, növények, időjárás, öltözködés összefüggéseit – hanem a hozzá kapcsolódó ünnepeket, népszokásokat is.

A környezet megismerésére nevelés témái kevésbé behatároltak. Kínálják a valóság megtapasztalásának, a játékos cselekedtetésnek, tevékenykedtetésnek a lehetőségét. Ezek a komplex foglalkozások magukba foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyerekeknek támpontot nyújthat a környezetben levő szabályok megismeréséhez, gyakorlásához. A tevékenységek szervezésekor a kisebb létszámból adódóan, nagyobb lehetőségünk nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás

megvalósítására. A verbális fejlesztés, foglalkoztatásainkon célként és eszközként egyaránt megjelenik. Séták, kirándulások alkalmával megfigyelhetjük a természet hangjait, felfigyelünk a tárgyak, eszközök által keltett hangokra. Felfedezzük a szabályos és szabálytalan ritmusokat, ezeket hangoztatjuk is. Ezekkel gyermekeink hallási észlelés-, hangzási analízis-szintézis észlelését fejlesztjük. A keresztcsatornák fejlődését szolgálja a tapintással felismert tárgyak azonosítása a látottak, vagy amikor különböző hangforrások képét (állatok, tárgyak, környezetünk rajzai) felismerhetjük hangoztatott zörejek, zajok, hangok alapján.

Óvodán elhelyezkedéséből adódóan folyamatosan lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyerekek megfigyelhessék az évszakokra jellemző jegeket, a természet fokozatos változásait. (kiserdő, tó közelsége)

A témák feldolgozása során alkalmazkodunk a gyerekek életkori sajátosságaihoz, az adott életkorban éppen fejlődő funkciójukat erősítjük. Végig szem előtt tartjuk azt az elvet, hogy az óvodai tanulás csak tevékenységeken keresztül valósítható meg.

A néphagyomány őrzését eröltetés nélkül, a közösségeinkre jellemző hagyományok megismertetésével és ápolásával valósítjuk meg (szüret, farsang, disznóvágás, stb.) A hagyományok által őrizhetjük meg mindazt a tudást, tapasztalatot, amelyet elődeink felhalmoztak.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései (matematika)

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is a birtokába jutnak a gyerekek. Az óvodában minden tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok szerzésére. A csoportszobákban elhelyezett eszközök, tárgyak alkalmasak az azonosságok, különbségek felismertetésére, a sorba rendezésre, matematikai műveletek végzésére. Felismerik a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat. Alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík-, és mennyiségsszemléletük. A matematikai nevelés nagyon erős kötődést mutat a nevelés többi területével, de leginkább a külső világ tevékeny megismerésével. Ettől elválaszthatatlan, hiszen a matematika a mennyiségi, formai összefüggésekkel foglalkozik, ami lehetetlen a közvetlen környezet megtapasztalása nélkül. A matematikai tapasztalatokat bármely tevékenységben bővíteni lehet: a szabályjátékokban,

társasjátékokban, a térben, élethelyzetekben. A kezdeményezett helyzetek konkrét tevékenységek, amelyekben a gyermekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek (pl.: tárgyak tömegének összehasonlításával...).

A matematikai tevékenységek elsősorban cselekvéses és gondolati tevékenységek, melyek során tapasztalatokat-élményeket gyűjtenek a gyerekek. A matematikai tapasztalatszerzésben és a gondolkodás fejlődésében nagy szerepe van az önálló problémamegoldásnak. Az önálló problémamegoldás természetes módja óvodáskorban, a játékban, tevékenységekben való aktív részvétel.

A komplex matematikai foglalkozásokon, vagy kötetlen kezdeményezéseken minden esetben támaszkodunk a gyerekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítjuk meg.

Így például:

- tájékozódunk térben, téri irányok ismerete;
- tájékozódunk egyszerű síkban;
- személyeket, tárgyakat hasonlítunk össze, válogatunk szét, osztályozunk, összemérünk és számlálunk a tevékenységekben, spontán helyzetekben (a játék szabadságát biztosítva, direkt beavatkozások kerülésével);
- csoportosítunk, halmazokat képzünk, összehasonlítunk, bontunk részhalmazokra,
- elemeket rendezünk sorba összemérjük becsléssel, párosítással;
- számosság megállapítását végezzük;
- a sorba rendezés műveletét a gyermekek naponta gyakorolják játékeszközök, kártyák alapján történő elhelyezésével, ezáltal gyakorolhatjuk a sorszámok megnevezését;
- tükrös alakzatokkal tevékenykedünk (keresésük, előállítás)
- a mérésekre, becslésekre, a mérőeszközök használatára bármely tevékenység alkalmas a nap folyamán;
- mennyiségeket mérünk össze (magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület, szélesség, vastagság).

Célunk:

- a bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában.

Feladatunk:

- a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése;
- az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása;
- pozitív viszony elősegítése a problémahelyzetek megoldásához;
- logikus gondolkodás megalapozása.

Ezen a területen az ismerettartalmak komplex kezelésére, komplex óvodai tevékenységek keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánjuk a hangsúlyt helyezni. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben, spontán adódó lehetőségek kihasználásával a legeredményesebb. Fontosnak tartjuk, hogy kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai összefüggéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyerekek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben történik a matematikai tapasztalatok szerzése.

A közös feladatok élményt jelentenek gyermekeink számára, és ezáltal is erősítjük bennük a csoporttudatot, miközben az egyéni feladatmegoldás közben sikerélményhez juttatjuk őket. A matematikai nevelés hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához. A gyermekeink természetes környezetben is végeznek megfigyeléseket, és szereznek tudást a matematikai tartalmú feladatokról, játékos formában. Például összehasonlítást végzünk a falevelek alakjáról, színéről, formájáról, nagyságáról. Szétválogatjuk tulajdonságaik, illetve megadott szempontok alapján. A számfogalom megalapozása érdekében méréseket, összeméréseket végzünk halmazokkal, különböző egységekkel. Tapasztalatszerzéshez juttatjuk őket a geometria körében is (pl. labda, síkbeli alkotások stb.). Minden lehetőséget igyekszünk megragadni a téri tájékozódás segítése érdekében, figyelmet fordítunk a síkbéli tájékozódásra is (testnevelés, rajzolás, stb.). A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok, matematikai tevékenységek lehetőségének tárházát kínálják a nevelés számára. A matematikai tevékenységek rugalmas, fegyelmezett gondolkodásra nevelnek. A valóságos világban felfedezik az összefüggéseket,

különbözőségeket, azonosságokat. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban szerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyerekek a 4. életévük betöltése után, egyre gyakrabban igénylik és képesek is kisebb- nagyobb csoportokban az általuk irányított formában, mélyebb, sokoldalúbb összefüggések feltárására. A pedagógus dönti el, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégszik meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozza föl az irányított tevékenységekben.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Természet – társadalom terén

- Biztos tapasztalatokkal, ismeretekkel rendelkeznek az őket körülvevő és tágabb természeti, társadalmi környezetről, melyek segítik biztonságos eligazodásukat, tájékozódásukat.
- Ismerik az elemi közlekedés szabályait, ismerik a közlekedési eszközöket. Felismerik és megnevezik környezetük részeit. Környezetükben gyakran észlelt tárgyak színét emlékezetükben felidéznek.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben. Ismerik az egyes évszakok főbb jellegzetességét.
- Felismerik a napszakokat.
- Önálló véleményük van, szeretik, védik a természetet; gondoskodnak az állatokról.
- Ismerik a növény szót. Képesek az ok – okozati összefüggések meglátására. Tudják, hogy a fa, bokor, virág, fű, zöldségfélék mind növények. Tudják, hogyan kell fogyasztani a zöldségféléket, gyümölcsöket.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat
- Tudják a lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását. Tudják saját születési helyüket és idejüket. Tudják óvodájuk nevét.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a környezetük növényeit, azok gondozását.

- Kialakult a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető a beszédük.
- Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

A környezet mennyiségi, formai összefüggései terén

- Matematikai helyzetekről saját gondolataikat elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, esetenként javítják saját tévedésüket.
- A szerzett ismeretek megmutatkoznak a matematikai tevékenységek során. Kedvvel, érdeklődéssel mozognak a matematika világában.
- Képesek tulajdonság szerinti válogatásra, kiegészítésre, csoportosításra. Tíz-es számkörben biztosan manipulálnak.
- Jártasságuk, készségük van a matematikai gondolkodásban, felismerik az összefüggéseket.
- Értik és használják a matematika sajátos kifejezéseit; biztonsággal használják a névutókat.
- Képesek különféle geometriai alakzatokat térben és síkban megkülönböztetni. Értik és követni tudják az irányokat.
- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni.
- A halmazok képzésében elérnek a jártasság szintjére. Össze tudnak mérni két halmazt párosítással, az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Azonosítani tudnak különféle helyzetekben is ugyanolyan tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.

7. Néphagyományok, néphagyomány-ápolás, népszokások /hagyományőrzés/

Programunk a néphagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvónők feladatának tekinti. Az óvónőink beépítik a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, melyek a folklórban megőrzésre érdemesek. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, örömet és a követendőt. Az óvodánk természetes közege a hagyományőrzésnek. Elődeink hagyományainak gyűjtése, ápolása és a fiatal nemzedéknek történő átadása igen nemes feladat. Tudjuk, érezzük, hogy a népi kultúra sok tekintetben érték hordozó.

Nemcsak a népművészetben, a népi kultúra más területein is találhatók olyan értékek, amelyeket érdemes megőrizni és újra felhasználni. Így például az óvodás gyermek életkori sajátosságainak megfelelő anyagot merítünk a népi természetismeret tapasztalataiból, a táplálkozási szokásokból, a közösségi élet formáiból. Hisszük, hogy óvodáskorban, amikor legfogékonyabb az ember és elsősorban érzelmeivel igazodik el a világban, akkor kell átítatnunk mindazzal, ami az én - tudat mellett a nemzeti tudatát is alakítja. Valljuk, hogy a néphagyományok őrzésével, átadásával olyan értékeket közvetítünk, melyek elősegítik a gyermekek erkölcsi fejlődését, felszínre hozzák a pozitív emberi tulajdonságokat, erősítik közösségi érzésüket, empátikus készségüket. Segít a családoknak az értékek mentén történő nevelésben, kapaszkodót nyújt a kusza világban. A megalapozott szokásrend olyan biztonság, amely támpontot ad a mindennapokban, s értelmes célokkal tölti meg. A tájhoz, a szülőföldhöz, fűződő érzelmi viszony erősítését, az érzelmi kötődés formálását a legfontosabb feladataink közé soroljuk. Mindezeket hagyományőrző szemléletű nevelésünk által valósítjuk meg, amely táplálja a természetszerető, természetet - gondozó tevékenységet, aminek eredményeként kialakul a természet iránti óvás, megbecsülés mind a tárgyi, mind a természeti környezetre vonatkozóan. A tevékenykedés során rájönnek a gyermekek arra, hogy a világot képesek alakítani, formálni. Ezek a képességek a mi népünkre jellemző ízlés és érzelmvilág a gondolkodásmód, a népdalokon és népmeséken túl a népszokások, néphagyományok közvetítésével adható át. Mindezek megléte a későbbiekben segíti a gyermekek világban való tájékozódását azáltal, hogy stabilitást, kötődést, belső tartást ad.

Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni az óvodásokat a múlt értékeivel, a falunkban régen honos szokásokkal, az ősök mindennapi életével, építészetével, nyelvével, népi kultúrájával. Ezek megismertetésében, átadásában, ápolásában nagy felelőssége van az

óvónőnek, hiszen ha megfelelő kontaktus alakul ki gyerekek és óvónő között, akkor az óvodás szinte feltétel nélkül elfogadja az óvónő véleményét. Tehát amit a felnőtt szépnek lát, az a gyermeknek is tetszeni fog.

A nemzetiségi óvodai nevelésünk az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja. Fontosnak tartjuk a nyelvi kultúra ápolását is, ezért figyelembe véve természetesen a gyerekek sajátosságait, egyéni eltéréseit - fokozatosan ismertetjük meg velük azt a nyelvet, melyen ősünk beszéltek. Rövid versekkel, dalokkal, mondókákkal keltjük fel érdeklődésüket a német nyelv dallama, ritmusa iránt.

Célunk:

- A német - sváb nemzetiség hagyományait, kultúráját, nyelvét már óvodás korban megismertetni, ápolni és továbbörökíteni, ezekből adódóan a múlt értékeihez ragaszkodó, azokat megbecsülő gyerekek nevelése.
- Lakóhelyünk környékén fellelhető nemzetiségi hagyományok megismertetésével, bemutatásával, bemutattatásával a nemzetiségi szemlélet kialakítása óvodáskorú gyermekekben.
- A gyerekek felkészítése a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására.

Feladataink:

- a gyerekek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségét figyelembe véve ismertetjük meg a nemzetiség nyelvét, kultúráját és hagyományait;
- meghívunk óvodánkba, vagy ellátogatunk olyan idős emberekhez, akik tudnak mesélni régi életükről, esetleg emlékeznek még régi játékokra, dalokra, mesékre;
- sétákat szervezünk a régi építészet remekeihez (pl: a templom, a „cifra-csűr”, a sváb lakóházak)
- megismertetjük a gyerekeket a múlt mezőgazdasági életével (pl: kendertermesztés, annak feldolgozása – szövés, vászonkészítés, hímzés; vagy a búzatermelés

műveleteivel, a szőlészet hagyományaival, az állattenyésztés és takarmánynövények termesztésével... stb.)

- megkóstoljuk a népi, sváb ételeket, megfigyeljük elkészítésüket;
- felelevenítjük a sváb hagyományokat, az ünnepek szokásait, melyek lehetnek egyházi ünnepek és eseményekhez kapcsolódó népszokások.
- a nemzetiségi óvodai nevelésünket kiegészítjük a családdal, (szülőkkel, nagyszülőkkel stb.) a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel.
- elsősorban az óvodai életbe szervesen beilleszkedő hagyományokat ápoljuk. A kötetlen szervezeti keret lehetőséget nyújt arra, hogy választási lehetőséget biztosítsunk a gyermeknek. Annyit, és azt sajátítsa el, amihez legnagyobb kedve van.

A hagyományőrző tevékenységek tartalma:

A nevelési folyamat alaprítmusát az évszakok váltakozása adja meg. Az ünnepek magukba sűrítik egy - egy évszak jellegzetes és a helyi hagyományait. Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermekek óvodai életében, kiemelkednek a hétköznapiakból. Fontosnak tartjuk, hogy az ünnepre való készülődés ne legyen teher számukra. Az ünnepeket tevékeny várakozás előzi meg, melyekben a gyermekek is részt vesznek. Az ünnepvárás időszakában beszélgetést kezdeményezünk az ünnepről, annak tartalmáról, jelentéséről. Meghívunk óvodánkba idős embereket, akik emlékeznek a régi hagyományokra és hajlandóak mesélni azokról. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének elősegítője. A készülődés, a holnap öröme távlatot jelent a gyermek számára. Az ünnepi készülődés megmutatkozik a csoportszoba feldíszítésében, az ünnepi ételek elkészítésében - az óvoda lehetőségei alapján. Óvodánk ünnepeinek kialakításakor figyelembe vettük községünk, közösségünk népi hagyományait, az azokhoz kapcsolódó szokásokat.

Ünnepeink három témakörre épülnek:

- gyermekek ünnepei
- természettel és néphagyománnyal összefüggő ünnepek
- társadalmi ünnepek, nemzeti ünnepek.

Gyermekek ünnepei:

Születés és névnapok:

Folyamatosan feljegyezzük az óvodába érkező gyermekek születés-, és névnapjait. A közelgő ünnepnap nagy örömet jelent a csoportban. Születésnapon tortával köszöntjük az ünnepeltet, valamint dalokat énekelnek a gyermekek. A névnap megünneplése is hasonló módon történik, rövid köszöntővel kedveskednek a „névnapos” gyermeknek társai.

Nőnap:

Ez a nap előkészítést igényel. A fiúkkal előzőleg barkát gyűjtünk, kis ajándékokat készítünk a csoport lánytagjai, az óvónők, az anyukák, és nagymamák részére. A barkacsokrot és az ajándékot köszöntővers mellett adják át. Ezen a napon udvariasak, előzékenyek a kislányokkal, figyelmesebbek, mint máskor.

Anyák napja:

A nőnaphoz hasonlóan erre is készülünk. Nagy izgalommal állítjuk össze a gyermekekkel az anyák napi műsort, amit meghitt óvodai légkörben, vagy az évváróval, ballagással egybekötve a kultúrházban tartunk. Kis ajándékot készítenek, barkácsolnak a gyermekek édesanyjuknak, ezzel is emlékeztetessé téve a napot.

Gyermeknap:

Ez a nap a gyermekek napja. Versenyeket, kirándulásokat szervezünk távolabbi helyekre is. Egész nap folyamán a gyermekek kedve, kívánsága szerint szervezzük a tevékenységeket, a programokat. Rendszerint a gyermeknaphoz legközelebbi pénteken rendezzük meg a családi napot, mely egy szabadtéri program, ahol az egész család együtt játszik, beszélget.

Évváró:

Május elején (anyák napjával egybekötve) vagy június első hetében kerül megrendezésre az évváró ünnepségünk, melyen egyúttal elbúcsúztatjuk a leendő iskolásokat. Dallal, verssel köszönik meg az óvodában dolgozó felnőtteknek és társaiknak az együtt töltött évek élményeit. A középsősök elköszönnek a nagycsoportosoktól.

Természettel és néphagyománnyal összefüggő ünnepek

Az igen tevékeny hétköznapijainkat teszik mássá, szebbé, különlegesebbé az időről-időre visszatérő jeles napjaink. Az ünnepek örömet, boldogságot, maradandó élményeket hoznak életünkbe. Ahhoz, hogy valóban így éljük át a gyermekekkel közösen a jeles eseményeket, gondoskodnunk kell a hangulati előkészítésről, az érzelmi ráhangolódásról. A gyermekek ne érezzék kényszernek a készülődést, hanem izgalommal teli várakozással tekintsenek a soron következő ünnepnap elé. Az előkészületek során átéljük a gyermekek az ajándékkészítés izalmát, az ajándékatadás, meglepetésszerzés örömét. A nagyobb gyermekek büszkeséggel, jókedvűen, élvezettel mondják az önként vállalt népi rigmusokat, mondókákat, verseket. Követendő példát jelent a kisebbek számára idősebb társaik átélt verselése, játéka, hagyományőrző szellemű mentalitása.

Mindehhez minden rendelkezésünkre álló lehetőséget megragadunk, hogy a gyermekek megértsék, azonosuljanak a régi szokásokat idéző ünnepnapokkal. (videofilmen az adott népszokás megfigyelése, célzatos séták, kirándulások, képekhez fűzött szemléletes magyarázatok, az óvodapedagógus személyes példája, a meghívott nagyszülők elbeszélései, a felnőttek népszokást idéző dramatikus játéka) Természetesen elmaradhatatlan csoportszobánk, környezetünk ünnepi díszbeöltöztetése és a jellegzetes ételek fogyasztása. A jeles napok közül már az eddig jelen lévő ünnepek mellé azokat választottuk, amelyek közel állnak a gyermekek világához.

Szüret:

Az őszi időszak leglátványosabb munkája és ünnepe a szürettel függ össze. A gyermekekkel közösen – előre megbeszélt helyen, időben – mi is segédkezünk a szüretelésben. Megismerik a szőlő feldolgozásának folyamatát: szedik, mossák, szemelik a szőlőt, segédkeznek a préselésnél, kóstolják a mustot. Közben gyümölcsökről, szőlőről, szüretről őszi verseket, kiszámolókat, mondókákat, népdalokat hallgatnak. Lehetőség van őszi, szüreti dalok, népszokások felelevenítésére (szüreti multság, szüreti bál,).

Zöldség - gyümölcs - termés kiállítás:

Az őszi folyamán, sétáink során és a családban is rengeteg tapasztalatot gyűjtünk az évszakokról, az őszi termésekről, zöldségekről, gyümölcsökről. Megismerjük azokat

természetes környezetben. Megismertetjük a gyermekeket a jeles napokhoz fűződő időjósításokkal, találós kérdésekkel is. Mivel a gyermeki tevékenység legfontosabb eleme a játék, ezért a természet kincseit forrásként igyekszünk felhasználni a játék gazdagítására, fantáziájuk szárnyalására. Az érdekes formájú zöldségekből, gyümölcsökből fantáziájuk szerint, önállóan és segítségünkkel is készíthetnek mesefigurákat. Játékkészítés közben egyre közelebb kerülnek a természethez, átélük az alkotás örömét. Készítésük során fejlődik manuális készségük, alakul esztétikai érzékük, növekszik kreativitásuk. Tapasztalataink során azt is megfigyeltük, hogy a maguk készített játékkal szívesebben játszanak, és jobban vigyáznak rájuk a gyermekek, mint a készen kapott játékokra. Az elkészült alkotásokat végül egy kiállítás formájában mutatjuk be a szülőknek. Felelevenítjük az őszy folyamán megismert találós kérdéseket, melyek kitalálójának jutalma valamilyen gyümölcs vagy befőtt. Erre az alkalomra a felnőttek zöldség és gyümölcssalátát készítenek, mézes-, diós almát, burgonyát és tököt sütnek, kukoricát pattogatnak, gyógyteát főznek, amiket a gyermekek szívesen fogyasztanak. Ezzel is igyekszünk felhívni a gyermekek figyelmét az egészséges táplálkozásra.

Márton nap:

Megismertetjük a gyermekeket szent Márton legendájával. Séta során természetes környezetben ismerkednek a gyermekek a liba külső jellegzetes tulajdonságaival, hangjával, táplálkozási szokásaival, életmódjával. Elsajátítanak libáról szóló verseket, dalokat, találós kérdéseket, mondókákat, szólásokat, közmondásokat. Libás játékokat játszanak, hallgatnak Márton naphoz fűződő időjósításokat. Libás képeket, könyveket gyűjtenek, hallgatnak libáról szóló dalokat, verseket. Színeznak, rajzolnak, festenek, ragasztanak libás képeket, készítenek síkbábot. Kóstolják a libazsíros kenyeret savanyú káposztával, hagymával.

Mikulás:

Ezen a napon érkezik óvodánkba a Mikulás, akit versekkel, dalokkal várnak a gyermekek. A szülőket is bevonjuk a Mikulás köszöntésébe. A szülők bábelőadással, rövid jelenettel kedveskednek a gyerekeknek és a Mikulásnak.

Advent, Karácsony:

A karácsony várás nagy izgalommal tölti el óvodásaink szívét. Az ünnep közeledtével egyre többet beszélgetünk róla, dalokat, verseket tanulunk a gyerekekkel. A gyerekekkel közösen készítünk adventi naptárat, melyet a jelzett napon jutalomként kaphat meg egy-egy gyerek. Barkácsolás keretében betlehemet és karácsonyfadíszeket, adventi koszorúkat készítünk természetes anyagokból. Tudják az adventi időszak és az adventi koszorú bővebb jelentését. A szülőket is bevonjuk a barkácsolásba. Ez alatt lehetőségünk van a dalok, történetek ismételtesére, felelevenítésére. A fenyőfa öltöztetésénél a gyermekek által készített díszeket, és a régen díszítésre szolgáló dolgokat is felhasználjuk, például: alma- termékenységet jelenti-, dió, pattogatott kukoricából készített füzér, mézeskalács sütemény, melyet a gyerekekkel közösen készítünk. A közösen készített díszekkel öltöztetjük ünneplőbe, teremtjük meg a karácsony meghitt hangulatát a csoportszobában, az öltözőben. Mézeskalácsot sütünk. A karácsonyi jelképek közül nem hiányozhat a gyertya, az adventi koszorú sem. Ha lehetőségeink engedik, gyertyát öntünk. Betlehemes jelenetet is eljátszunk a gyerekekkel. Elkészítjük, megkóstoltatjuk a karácsonyi ételeket is: diós-mákos beigli. Beszélgetünk a karácsonyról, mint a kis Jézus születésének ünnepéről. Megtekintjük községünk templomába elhelyezett betlehemet.

Farsang:

Ezen a napon a gyermekek jelmezbe öltöznek és egész napos programokat szervezünk számukra. Előzetes előkészítést igényel. Feldíszítjük a csoportszobát, helyet biztosítunk a tánchoz, a mozgásos programokhoz. Játékos vetélkedőket szervezünk, melyen minden gyermek részt vehet, s kisebb nyereményeket osztunk ki a résztvevők között. Farsangi fánkot készítettünk, mint jellemző ételt ebben az időszakban. Tréfás dalokat, verseket tanulnak. Felszabadult, jó kedvet közvetítő verseket, meséket hallgatnak. Kisze bábot égetünk télüzésként. A gyerekek verseket, kikiáltókat, humoros népi rigmusokat skandálnak, s zajkeltésként használják a meglévő népi ritmushangszereket. Kedvük szerint próbálkoznak egyszerű tánclépésekkel. Lehetőség szerint igyekszünk a családokat is bevonni a farsangi programba.

Húsvét:

Mivel a tavaszi szünet idejére esik, már előtte készülünk. Az ünnepet a ráhangolódás, az érzelmi előkészület teszi igazán fontossá. Séták alkalmával barkaágakat, kihajtott, kizöldült

ágakat gyűjtünk, melyekkel a csoportszobákat díszítjük. A húsvét leginkább a tojás ajándékozásáról, a locsolásról és az étkezésekhez fűződő szokásokról híres. A gyermekeknek a húsvéti készülődés közben elmeséljük, miért is fontos ez az ünnep. Beszélgetünk velük a húsvét vallási történeteiről is, meglátogatjuk a község templomában a "Szent Sírt".

Közös programokkal a szülőket is bevonjuk a húsvéti készülődésbe. Megismertetjük velük a tojásfestés folyamatát, (hagymalevél, berzselés, gyertyával díszítés és különböző technikák alkalmazásával.), népi motívumok megjelenésével a díszítésben. A locsolóversek sokfélesége is megragadó, melyek közül a régi versikéket is felelevenítjük, megismertetjük a húsvéti népszokásokat. A fiúk locsolóverset tanulnak, régi szokás szerint is meglocsolják a lányokat (vízzel).

Pünkösöd:

A húsvét utáni hetedik vasárnapon köszönt ránk változó ünnepként. Községünkben egyházi ünnep, de óvodánkban a Pünkösödöt a vidámság, a szórakozás teszi emlékezetessé. A fiúk különböző versenyeken próbálják meg magukat, s a győztes lesz a Pünkösdi király. Egészséges versenyszellemben, felszabadultan versenyeznek, majd elfogadják a győztes királyt, elkészítik a győztesnek járó virágkoszorút. Királynénak a legkisebb, legszebben éneklő kislányt választjuk meg. Húsvét után fokozatosan, mindig egy-egy mozzanat, részelem megismertetésével (megfigyelés, rövid óvónői beszélgetés a régi pünkösdi szokásokról) gyarapíthatjuk a gyermekek ismeretét.

Májusban „májusfát” ill. „májuskoszorút” is díszítünk az óvoda udvarán körbe állva közösen énekelgetve köszöntve a tavasz utolsó hónapját.

Társadalmi ünnepek, nemzeti ünnepek

Március 15.

Óvodánkban az ünnepek szervezésénél, tartásánál, fontos alapelv, hogy a gyermekeket ne terheljük, zavarják meg a betanult szólamok. Ezek az ünnepek, azok eseményei, tartalma a gyermekek számára nehezen követhető, érthető. Éppen ezért, csak a fő motívumokat emeljük ki. Megismertetjük az adott kor dalanyagát, pl.: március 15. – Kossuth - nóták, de nem

megtanulandó dalként, hanem zenehallgatás céljából. Olvasunk a gyermekeknek Petőfi verseket, melyek kapcsolatban állnak az ünneppel. Feldíszítjuk az óvodát festett nemzeti színű zászlókkal, a gyermekekkel kokárdát tűzünk. Hangulatában követjük az ünnepet, meseszerűen elmondjuk március 15-e eseményeit, mindvégig figyelve a fejlettségi szintjükre, életkori sajátosságaikra, hiszen a történelmi ünnepek tartalmát a 3-6-7 éves gyermek még nem értheti meg.

A mindennapok népszokásőrző tevékenységei

A gyermekeket megismertetjük a fűhöz, fához, állatokhoz, időjáráshoz kapcsolódó közmondásokkal, szólásokkal, találós kérdésekkel. Természetes jókedvvel mondanak társaiknak az aktualitásnak megfelelő verseket, tanulnak népi kifejezéseket, dramatizálnak, báboznak, többségében magyar népmeséket. Bemutatunk egyszerű népi eszközöket igénylő mozgásigényüket kielégítő népi gyermekjátékokat, megismertetünk bizonyos napokhoz fűződő érdekes történeteket, hiedelmeket, néhány gyógynövény nevét, felhasználhatóságát. Játékidőben, amikor a gyermekek érdeklődésüktől, kedvüktől függően választhatnak különböző tevékenységek közül, felkínáljuk számukra a mindennapok népszokásőrző tevékenységeivel kapcsolatos ötleteket, témákat, melyekkel tartalmasabbá válhat játéktevékenységük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként

- a gyermekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt;
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a nemzetiség nyelvén közvetíteni, az iskolában alkalmazni;
- ismeri a nemzetiség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként táj nyelven is);
- ismerik a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeit; megtanulják azok tiszteletét és megbecsülését.

- A gyerekek megismerik a népzenei és néptánc hagyományokat, azokat a gyakorlatban alkalmazni tudják.
- Megismerkednek a naptári év szokásaival és a családdal kapcsolatos hagyományokkal.
- Az ismeretszerzéssel párhuzamosan bővül szókincsük és fejlődik nyelvi kompetenciájuk is.

A népismeret sajátos és egyben központi helyet foglal el a nemzetiségi nevelésben. Elsődleges célja a meglévő identitás megőrzése, és a hiányzó kialakítása. Megismerni a gyökereket, a „svábság” életmódját családjuk példáján és a szellemi és tárgyi hagyaték kapcsán.

8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás. Az óvodában a munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység. Magába foglalja a naposságot, az óvoda, a csoport mindennapi életével kapcsolatos alkalomszerű munkákat. Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munka tevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. A munka célra irányuló tevékenység, többnyire külső irányítással történik, elvégzését külső szükségesség indokolja, eredményét a gyermek és környezete is tapasztalja. Óvodánkban a gyermeki munkára az önkéntesség, az önaktivitás, a megismerési vágy, az érdeklődés jellemző. A gyerekek mindennapi tevékenységének része a munka, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Ez a játékos tevékenység óvodánkban nem is választható el a játéktól. A munka jellegű tevékenység hozzájárul a gyerekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömének felfogásához, átéléséhez. Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségesebbé

válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és ezzel együtt a közösségi értékelés alakulása. A gyerekek munkáját ezért fontos nevelési eszköznek tekintjük.

A munkajellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, mely a normák, szabályok kialakulásához vezet.

Célunk:

- A munka megszerettetése, dolgozni szerető, felelősségtudattal, belső fegyelemmel rendelkező emberek neveléséhez szükséges feltételek alapjainak lerakása.

Feladatunk:

- minden gyereknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy önkéntesen, önállóan kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet;
- megtanítjuk a gyermekeket a feladatok elvégzésére;
- megismertetjük az adott munkavégzéshez szükséges eszközöket, azok ésszerű használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, sorrendjét, az ellenőrzés módját.
- el kell érünk, hogy a munkába való bekapcsolódást belső motiváció készítse; pozitív viszony alakítása a munkához a gyermekben;
- a gyerekek éljék át a munka örömét, az eredményért vállalt erőfeszítés szépségét és nehézségét az „én csináltam”, a „mi csináltuk” sikerélményt;
- az önálló munkavégzés lehetőségének megteremtése.
- a munka elvégzéséhez szükséges megfelelő eszközök biztosítása.

A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem a megszervezésének módja fejt ki nevelő, fejlesztő hatását. Törekednünk kell arra, hogy minden olyan munkát elvégezhesse a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségüket nem veszélyezteti, hiszen ebben a tevékenységben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek társadalmi és természeti környezetükről. a munkavégzés rendszeres,

folyamatos jelenlétét az óvoda mindennapjaiban. A munkamegosztás során a gyerekek megtanulnak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.

A gyakori dicséret, a konkrét, reális személyre szabott értékelés, pozitív megerősítés alkalmazásával elérjük, hogy a gyermekek szívesen vesznek részt a munkában. Az óvónő és a dajka közös megállapodás alapján alakítja ki a munkajellegű tevékenységek szabályait, összehangolt cselekvésláncát, és következetes betartatását. Mindezek mellett a gyerekek megismerik és életkorukhoz, egyéni képességeikhez mérten alkalmazzák a munkajellegű tevékenységekhez kapcsolódó német nyelvű kifejezéseket, közléseket. (testápolás, öltözködés, rendrakás, étkezés, naposság, egyéb munka jellegű tevékenységek)

A munkajellegű tevékenységek főbb területei:

- önkiszolgálás
- óvodai közösségért végzett munkajellegű tevékenység
- a játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka, amely a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti;
- munkák, a gyermekek önként vállalt, alkalmi tevékenységei (tízórai, saláta-készítés, sütés ...);
- a csoporttagok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések: takarítás, díszítés, a terem átrendezése, meglepetések-ajándékok készítése ..);
- az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása);
- a játékfajtaikkal egybeeső munkák (önként vállalt barkácsolás, a játékeszközök javítása).

Munkatevékenységek évszakonként:

Ősz:

- falevelek gyűjtése, gereblyezés, gesztenye, dió, makk, fenyőtoboz gyűjtés, szüretelés, zöltség felszedés, élősarok, természetsarok kialakítása.

Tél:

- természetsarok, élősarok alakítása, madáretetés, mézeskalács sütés, fenyődíszek készítése, ajándék barkácsolás, készítés.

Tavaszi:

- természetsarok, élősarok alakítása, kerti munka, udvari játékok rendben tartása, óvoda udvarának rendben tartása (papírgyűjtés stb.)

Nyár:

- udvari játékok, az udvar rendjében való részvétel.

Munkajellegű tevékenységek kapcsolata a mozgással:

- finommotorika fejlesztése
- szem-kéz koordinációja
- nagymozgások fejlesztése
- térbeli viszonyok fejlesztése
- egyensúlyérzék fejlesztése
- szem – láb – kéz koordináció fejlesztése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyerekek szívesen és örömmel vállalnak apró megbízatásokat.
- Önállóan, kedvvel kapcsolódnak be az önkiszolgáló munkába.
- Átérik a közösségért végzett munka jelentőségét.
- Képesek a társaik érdekében végrehajtott munkavégzésre.
- Képességeik és vágyaik alapján végzik a rájuk bízott feladatokat.

9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermekek érdeklődésére, cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer. Célunk a tanulást támogató környezet kialakítása, gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus által teremtett problémahelyzetek megoldása elősegíti a gyermek kreativitásának fejlődését, lehetőséget ad a felfedezésre és a cselekvéses tanulásra. Fontos a személyre szabott,

egyéniességhez igazodó differenciált, pozitív értékelés, mely hozzájárul a gyermek személyiségének kibontakozásához. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató megtapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Célunk:

- a 3 – 7 éves korú gyermekek kognitív, érzelmi és szociális érési folyamatának segítése, életkornak megfelelő korrekció és prevenció.
- egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés a 3-7 éves gyerekek életkori és egyéni sajátosságainak szem előtt tartásával, az iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása, a tanulási zavarok megelőzése.
- a gyermekek óvodás kor végére lépjenek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódnak.

Feladataink:

- a tanulás feltételeinek megteremtése;
- a gyerekek érdeklődésének, kíváncsiságának felkeltése, mely eredményezi cselekvő aktivitásukat, értelmi képességük fejlesztését;
- a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, sokoldalú cselekedtetés során szerzett ismeretek folyamatos feldolgozása által az egyszerű gondolkodási műveletek fejlesztése;
- problémamegoldó, kreatív gondolkodás megalapozása;
- beszélgetésekkel a gyermekek kommunikációs képességeinek fejlesztése, a beszélőkedv aktivizálása,
- az érzékelés, észlelés, mozgás összekapcsolása;

- a gyermekek eljuttatása az önkéntes tanulástól a szándékos tanulás vágyához, az iskolai tanuláshoz szükséges akarati tulajdonságok alapjainak lerakása;
- a gyermekek sokoldalú tevékenységre készítése, differenciált feladatmegoldással;
- a gyerekek folyamatos megfigyelése, fejlődésük nyomon követése;
- a testi fogyatékosságból adódó hátrányok csökkentése.

A tanulást személyiségfejlesztésként kezeljük. Azt valljuk, hogy a gyermekeket nem alakítani akarjuk, hanem a szükséges feltételek megteremtésével, és az egész napos tudatos nevelői magatartással alakulni engedjük. Arra törekszünk, hogy a gyermek találja meg az érdekes, ösztönző körülmények között a számára legmegfelelőbb tevékenységet, tanulási helyzeteket. A játékosság biztosítása mellett játékos feladatokkal igyekszünk fokozni érdeklődésüket, segítve gondolkodásuk fejlődését. A gyermeki személyiség fejlődésének elősegítése az egész nap folyamán történik, ehhez persze elengedhetetlen a szakképzett dajka nénik segítő együttműködése. Az óvodai tanulás szélesen értelmezett, az egész nevelés folyamatát átható tevékenység.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

A tanulás szervezési elvei:

- műveltségterületek komplexitása,
- a gyermekek egyéni élményei, tapasztalatai, mozgásos-és beszédhelyzetek meghatározó szerepe az ismeretszerzésben,
- tervszerűség és spontaneitás összhangja,
- egyéni fejlettséghez, eltérésekhez igazodó pedagógiai módszer, és differenciált fejlesztés.

Az utolsó pedagógiai elv különös hangsúlyt kap óvodánkban, hiszen sok a fejlődésben elmaradott, hátrányos helyzetű gyermek, az átlagos képességű és a tehetséges gyermek is. A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, meg lévő tapasztalataira építve irányítjuk a megismerést, a gondolkodás folyamatát. A tanulási folyamatban centrális szerepet kap a mozgásos, cselekvéses felfedező tevékenykedtetés biztosítása, a sokoldalú érzékelésen (vizuális, hallási, tapintásos) alapuló tapasztalatszerzés, élményszerzés. A képességek fejlesztése megkívánja az ismeretek rendszeres feldolgozását, az alkalmazkodó képesség lehetőségeinek megteremtését. Képességeket kifejezetten tevékenységben fejlesztünk, a beszéd és gondolkodás egységével. A tanítás-tanulás folyamatban a bizalomra, megértésre épülő óvodapedagógus-gyermek közötti kapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek, szorongás nélkül, örömteli kíváncsisággal vehet részt. Az integrált pedagógiai rendszer megvalósítása szempontjából is nagyon fontos, az óvodapedagógus módszereinek szüntelen megújítására, korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazására törekedjenek.

A tevékenységben megvalósuló tanulás tartalma:

Kiindulási pontjaink:

Maga **a gyermek**. Cselekedeteit érzelmei vezérlik, de képes együttműködésre, alkotásra, belső fegyelem megtartására, ha érdeklődésére, egyéni képességeire alapozunk, ha tiszteljük őt.

Az igazi nevelőerő **az óvónő** személyisége, aki szeretetteljes, türelmes magatartásával képes a „másság” elfogadására. Ösztönző, segítő, együttműködő, bizalmat keltő, céltudatos programja a gyermekek képességeit - önmagához képest - a legmagasabb szintre juttatja. Jó humorérzékkal rendelkezik, képes az önkontrollra, önfejlesztésre. Modell a gyermekek számára.

A nyugodt tanulás feltételeinek fontos tényezője: **az óvoda**. A jól átgondolt szokásrendszer, a célszerűen berendezett csoportszoba, a változatos és folyamatos tevékenységek biztosítása.

Alapelveink:

- a gyermekek személyiségének ismerete;
- az egészséges alapokra épülő differenciálás;
- az egyéni képességekhez kötődő fejlesztést, komplex módszerek alkalmazása;

- integráció a területek között, a játék és a tanulás állandó kölcsönhatását;
- törekszünk arra, hogy az adott gyermekek és gyermekcsoportok fejlettségüknek megfelelően fejlődhessenek tovább;
- az óvodában a tanulás folyamatos, mert minden helyzetben utánoz, tapasztal, tevékenykedik a gyermek;
- a tanulás az életet végig kísérő folyamat, alapfolyamat, amely az óvodáskorban, az alaptevékenységben: a játékban a leghatékonyabb;
- a tanulás az életkori jellemzőktől befolyásolva, a játékban integrált tanulás mellett az óvodapedagógus által felajánlott, tudatosan tervezett és szervezett kötelező (mozgás - torna) és „kezdeményezett kötetlen folyamatban” is megvalósulhat;
- felajánlott tevékenységek rendszeres, módszeres műveltségtartalmat közvetítő szerepet töltenek be, közvetlen megfigyelést, tapasztalást biztosítanak tevékenységekbe ágyazva.

Feladatunknak tekintjük, hogy bátran forduljanak hozzánk, játékukban egyenrangú partnerként veszünk részt.

A tudatosan tervezett és szervezett tanulási folyamat szervezeti formái:

- Egyéni
- Páros
- Mikro csoportos
- Kooperatív tanulás technikák
- Egész csoportnak szól

Arra törekszünk, hogy az óvodában megszerzett tanulási tapasztalatok pozitívan befolyásolják a későbbi iskolai tanuláshoz való viszonyukat is. Nem mindegy hogy milyen érdeklődés fejlődik ki a gyermekekben a tanulással kapcsolatban, képes lesz-e saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre a tanulás érdekében. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban. Természetesen minden gyermek esetében képességeiknek megfelelő feladatokról van szó. Nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni bánásmódra és a differenciált fejlesztésre. Egy adott téma feldolgozásakor az egyéni képességeket figyelembe véve próbálunk differenciált feladatokat adni, többféle lehetőségeket felkínálni egy adott képességtípus gyakoroltatásában, fejlesztésében. A sikerélmények

erősítik a gyermekek önbizalmát és bátorságot adnak az újabb, nehezebb feladatok megoldásához. A kompetencia alapú nevelés programcsomagja az egész gyermeki személyiség – és benne a pszichikus funkciók - fejlesztését hangsúlyozza; tevékenységekbe ágyazva a mozgás elsődleges funkcióját szem előtt tartva, inkluzív pedagógiai szemlélettel. Az óvoda - iskola átmenet könnyítésének útja a differenciálás, amely magában foglalja a másság jelenlétét, sajátosságainak elfogadását. A projektek tervezésénél az évszakok változásai mellett a négy őselem (föld, víz, tűz, levegő) felkínálta témákból is válogatunk.

Kötelező tevékenységek:

A csoport valamennyi tagja egyszerre vesz részt a foglalkozáson, kötelező jelleggel, de ez a kötelezőség nem jelenthet kényszert a gyerekek számára.

- szervezett mozgás a csoportszobában, tornaszobában, az udvaron, az iskola tornatermében;
- mindennapos mozgástevékenység (azokon a napokon, amikor nincs más mozgásos tevékenység);
- munka jellegű tevékenységek (pl. saját személyükkel, a csoporttal kapcsolatos feladatok stb.)

Szabadon választható tevékenységek, és kötetlen tanulási folyamat (a hét minden napján).

A kötetlen folyamatban óvónői kezdeményezéssel motiválunk, a kezdeményezés módját mindenki szabadon választhatja meg. A kötetlenség a gyermekek önkéntes részvételében, és a tanulási folyamat időpontjának megválasztásában nyilvánulhat meg.

- játék
- munkajellegű tevékenységek
- rajzolás, mintázás, kézimunka
- verselés, mesélés
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- külső világ tevékeny megismerése

A felajánlott tevékenységek jellemzői:

A gyermekek szempontjából:

- a választás, a döntés lehetőségét biztosítva feladattartásra nevel;
- a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) tevékenységek tervezése;
- a tevékenységbe ágyazott műveltségtartalom integráltan kerül több szempontú megközelítésre;
- a gyermekek a cselekvés, a tapasztalás szintjén ismerkednek meg a problémákkal, és a személyes kontaktus, beszélgetések során tapasztalataikat elemi, fogalmi szinten is kifejezhetik;
- a gyermekek a felnőtt, a kortársak mintájának utánzásával, valamint felfedezéssel, kísérletezéssel, próbálkozásokkal, a szándékos figyelem és bevonás aktivizálásával játékosan tanulnak.

Az óvodapedagógus szempontjából:

- tervszerű, átgondolt, de a gyermekek által formálódó, változó, kreativitásukkal, önállóságukkal gazdagodó tevékenységekben érvényesül a nevelés kultúrákövetítő szerepe;
- a kezdeményezett, felajánlott lehetőségek fejlesztőhatása komplexitásra törekvő;
- az óvodapedagógus személyes mintaadó szerepe kiegészíti a gyermekek önálló tevékenységeit, közreműködése minden helyzetben a gyermekek fejlettségétől és igényeitől függ;
- a felajánlott tevékenységek differenciálása.

Nyári hónapokban nem tartunk sem kötetlen, sem pedig kötött foglalkozást. A gyerekek kedvük szerint tevékenykednek. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített – nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyerekek figyelme a szándékos jelleget veszi fel, annak tartóssága egyre nő.
- Különböző összefüggések felismerésére képes, problémamegoldó képessége fejlődik.
- Szívesen végez erőfeszítést igénylő feladatokat, azok megoldása örömmel tölti el.
- Megkezdődik az ellenőrzés képességének alakulása, fejlődése is.
- Képessé válik társaival együttműködve feladatokat elvégezni.

VIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- a.) A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben, majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- b.) Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek:

- hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz;
- megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás;
- teste arányosan fejlett, teherbíró;
- mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre;
- a tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez;
- érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama;
- a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés, megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van;

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ; különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek);
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről;
- tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek:

- készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi;

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni;
 - késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
 - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg;
 - kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- c.) A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- d.) A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
- e.) A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

1. A kompetencia alapú oktatás képességfejlesztési területei

ÉRTELMI KÉPESSÉGEK	SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEK	KOMMUNIKÁCIÓS KÉPESSÉGEK	TESTI KÉPESSÉGEK
1. Kognitív szféra: <u>a) Gondolkodási műveletek:</u> - Fogalomismeret, tájékozottság; - Összehasonlítás, megkülönböztetés; - Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis; - Konkretizálás, általánosítás,	1. Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret: a.) Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek; b.) Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás	1. Nyelvhasználat: a.) Az összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése; b.) A beszéd tisztasága a nyelvhelyesség; 2. Verbális kommunikáció: a.) beszédértés; b.) nyelvi	1. Nagymozgások: a.) Mozgáskoordináció, motoros képességek; b.) Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén; 2. Finommotorikus mozgások: <u>a.) Ábrázoló tevékenység:</u>

csoportosítás, osztályozás; - Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás. <i>b) <u>Pszichikus funkciók működése:</u></i> - Koncentráció, feladattartás, figyelem; - Érdeklődés; - Emlékezet; - Képzelet; - Problémamegoldó képesség. 2. Érzékszervi szféra, percepció: - Tetsémaismeret; - Hallásérzékelés; /auditív percepció/ - Látásérzékelés; /vizuális percepció/ - Tapintásérzékelés; /taktilis érzékelés/ - Koordinációs működés; /test, kéz, láb, szem/ - Kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése; - Téri irányok,	2.Érzelmek, motiváció, beállítódás, akarat megnyilvánulások: a.) Érzelmek, motivációk, beállítódás b.) Akarati tényezők	kifejezőkészség 3. Nonverbális kommunikáció	- rajzolás, - festés, - mintázás, - kézimunkázás. <i>b.) <u>Ábrázolás a mindennapi életben:</u></i> - játék, - barkácsolás, - díszítés.
---	---	--	---

relációk érzékelése, időérezékelés.			
--	--	--	--

A fenti táblázat jól mutatja, hogy milyen készségek, képességek birtokában érik el az iskolaérett kort gyermekeink. Az egyes részterületek között átfedések találhatók, mivel az egyes pszichikus funkciók nem válnak el élesen egymástól.

2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek fejlődésének alapja, hogy szeretet, gondoskodás vegye körül az egyéni bánásmód, a személyes bensőséges kapcsolat kialakításához. A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. A szokásrendszeren keresztül fejlődik normarendszere, mely az iskolás kor alapja. , olyan szeretetteljes, biztonságos, derűs, nyugodt óvodai légkör biztosítása, amelyben a gyermeket már az óvodába lépés pillanatától fogva pozitív hatások érik a nemzetiségi nyelvvel való ismerkedés során.

Gyermekeinket az óvodáskor végére a következő készségekkel, képességekkel kívánjuk felruházni, figyelembe véve egyéni adottságaikat, fejlettségi szintjüket:

- Egészséges testfelépítésű, teherbíró,
- Mozgását, viselkedését irányítani képes,
- Testi szükségleteit kielégíti,
- Testséma képe alakulóban van,
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik,
- Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
- Megjelenik a szándékos figyelem, melynek tartalma, terjedelme fokozatosan növekszik,
- Az elemi fogalmi gondolkodás kialakulóban van,
- Érthetően, folyamatosan kommunikál,
- Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja magát kifejezni,
- Egyre inkább képes végighallgatni és megérteni mások beszédét,
- Ismeri szűkebb tágabb környezetét. Tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását.

- Érzékeli az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, amelyek a környezte megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtelle és gyermekekkel egyaránt,
- Feladattudata kialakulóban van, feladat megértésében, a feladat tartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg,

Óvodánkban az integráció megvalósulásával a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését speciális szakemberek valósítják meg, így a különleges gondozásra jogosult gyermekeket a fejlettségüknek megfelelő intézménybe irányítjuk.

3. A fejlődés jellemzői a nemzetiségi nyelvi nevelési folyamat eredményként

- Érzelmileg kötődnek a nyelvhez, amely érdeklődés és kíváncsiság formájában jelenjen meg.
- A gyermekekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.
- Érdeklődésük, kíváncsiságuk fontos és meghatározó elem mindennapjaikban.
- Az üdvözlési- és udvariassági formákat ismerjék és alkalmazzák közösen és egyénileg is.
- Az óvodai élet folyamán érzékelik a nemzetiségi nyelv sajátosságait.
- A gyermek olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteit egyéni képességeihez mérten a nemzetiség nyelvén is tudja közvetíteni.
- Az egyszerűbb utasításokat és kéréseket a gyermekek megértik, elfogadják, próbálják alkalmazni.
- Ismeri a nemzetiség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- Megismerkedtek meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- Szívesen vesznek részt az óvodánk hagyományörző programjain
- Fokozatosan eljutnak arra a szintre, hogy az egyszerűbb szabályjátékokat ismerik és elfogadják.

IX. AZ ÓVODÁBAN FOLYÓ NEVELŐMUNKA ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Óvodánk írásos alapidokumentumai:

- Alapító okirat
- Közalkalmazotti szabályzat
- Szervezeti és működési szabályzat
- Óvodai nevelés országos alapprogramja
- Pedagógiai Program
- Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
- Az óvoda éves pedagógiai terve
- Óvodai csoportnapló
- A gyerekek egyéni fejlődést nyomon követő dokumentáció
- Felvételi és mulasztási napló

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

- a dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése
- a pedagógiai program megvalósításának nyomon követése, ellenőrzése

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, tehát az ellenőrzés és az értékelés is elsősorban az ő feladata. Az ellenőrzés a nevelési terv folyamán ütemezetten történik, ezt az éves pedagógiai, működési terv tartalmazza.

A program sikerkritériuma:

„A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén című programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, elemezhető, értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje. Elsősorban megfigyelésen alapuló, és képességmérő tesztekkel kiegészített értékelés is segíti a gyermekek egyéni fejlesztését vagy fejlesztésének lehetőségét.

A programhoz az alábbi szakmai dokumentumok elkészítése szükséges, melyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést:

- Az óvodavezető éves munkaterve.
- A gyermekcsoportok nevelési- fejlesztési terve.

Programunk megvalósítása érdekében fontosnak tartjuk az együttműködést a szülők, az óvodapedagógusok, a nevelést segítő dolgozók és partnereink között.

X. SAJÁTOS FELADATOK, SPECIÁLIS SZOLÁLTATÁSOK

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek esetében érvényesek, így a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk, maximálisan figyelembe véve sérülés specifikusságukat. A sajátos nevelési igény szerinti humán erőforrás megléte, befogadó és támogató légkör, a megfelelő környezet kialakítása és a szükséges tárgyi feltételek, segédeszközök megléte alapfeltétele az inkluzív integrált nevelésnek. Számunkra fontos a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének elősegítése, az egyéni bánásmód alkalmazása. Ebből következően is feltétlenül hangsúlyt kell fektetnünk az integrált nevelésre. Az integrált nevelésen közös tevékenységet értünk ép és sérült gyermekek között. Az SNI gyermek fejlesztése speciálisan

képzett szakember közreműködését igényli. A sérülés fokától függően természetesen orvosi, pszichológiai szakvélemény is szükséges, mely az integrációra való alkalmasságot bizonyítja. A korai együttneveléssel megpróbáljuk megelőzni a mássággal szembeni elutasítást, az előítélet kialakulását a megélt tapasztalatokon keresztül. A megerősítés módszerével, azaz sok dicsérettel a helyes cselekedetre, tevékenységre azzal a céllal is, hogy felhívjuk a többiek figyelmét, érdeklődését a másik iránt. Ha mindenki érdekes, értékes tud lenni, az segítheti a kapcsolatok kialakulását. A későbbiekben ez adhatja alapját annak, hogy megtanuljanak egymásra odafigyelni, esetleg tudatosan is részt vegyenek egymást segítő tevékenységekben, kapcsolatokban. Nagy odafigyelést igényelnek a sajátos nevelési igényű gyermekek, akik számára a fejlődés lehetőségét integráltan próbáljuk biztosítani, a törvény által kötelezően előírt gyógypedagógus szakember irányításával, és gyógypedagógiai asszisztens jelenlétével. **A 2/2005. (III.1.) OM rendelet** a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiben megfogalmazottak szerint próbáljuk nevelőmunkánkat tervezni.

Az integrált nevelés számunkra egészen pontosan azt jelenti, hogy óvodánk minden gyermek számára megfelelő legyen! A hangsúly a minden gyermekben van! Minden gyermekben, akár sérült, akár átlagos, akár tehetséges! Hiszen minden gyermek egy-egy személyiség, ebből adódóan másként igényli a vele való bánásmódot. A differenciált bánásmód magába foglalja az integrációt, mint gyakorlatot, hiszen a „mindenki más” elvben tényleg belefér a minden gyerek különbözősége, mássága. Az integrált nevelés az óvodapedagógusok részéről magas szintű felkészültséget igényel. A sérült gyermekek nevelési lehetőségeit éppúgy ismernie kell, mint esetenként a tehetséggondozás lehetséges módjait. A nevelőmunkában az eredményességre törekszünk, ami alatt azt értjük, hogy minden gyermek saját magához képest fejlődjön a lehető legtöbbet. Kitartó, következetes pedagógiai, pszichológiai tevékenységgel szeretnénk eljuttatni a gyermekeket egy adott fejlettségi szintről egy magasabb fejlettségi szintre, személyiségük sokoldalúságát figyelembe véve. A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként próbáljuk eljuttatni a gyermekeket testileg, lelkileg, szociálisan az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintre.

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve:

- A sajátos nevelési igényű gyermekeket az óvodában a fejlesztés ne terhelje túl, minden tevékenységbe cselekvően, aktívan, érdeklődéssel, önállóságának megfelelően vehessen, vegyen részt.
- Folyamatosan készítjük fel az óvodai életre - a szülő bevonásával - az esetleges akadályok, nehézség leküzdésére.
- Elfogadó környezetet biztosítunk, az érintett szülőkkel való megerősítésükre irányuló kapcsolat, a csoportba járó gyermekek szüleinek elégséges tájékoztatása.
- A szakemberekkel való folyamatos konzultáció alapján fejlesztésük a számukra legmegfelelőbb területeken, leghatékonyabban, differenciálással való megvalósítása, amelyek az óvodapedagógusok kompetenciájába tartoznak.
- A gyermek állapotából fakadó szükséglet meghatározás - a fejlesztés szervezeti kerete, - az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert (pl. autisták esetén képkártyás rendszerrel való tájékozódás)

A habilitációs, rehabilitációs ellátás:

A szakértői bizottság szakvéleményében foglaltakat vesszük alapul a gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztéséhez.

Figyelünk arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, támogató, a fejlődést megerősítő környezet segíti leginkább;
- a gyermek iránti elvárásokat sérülésének jellege, súlyosságának mértéke alapján kell meghatározni;
- a habilitáció, rehabilitációs egyéni és/vagy kiscsoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia, éppúgy, mint az egyéni speciális fejlesztési terv készítése, egyéni haladási napló vezetése. E mellett óvodapedagógiai fejlesztésüket is maradéktalanul meg kell valósítanunk, amely a gyógypedagógus iránymutatása alapján történik. A fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása intézményünkben:

- A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység: magatartászavar, figyelemzavar, hiperaktivitás, agresszivitás, szorongás, visszahúzódó magatartás egyre nagyobb számban fordul elő a gyermekek között, és beilleszkedési zavarokhoz, ill. kommunikációs nehézségekhez vezet.

A viselkedészavarok többféle tünetet mutatnak, amelyek fokozatosan erősödhetnek. Ezek a tünetek megakadályozzák a gyermek optimális fejlődését, a kudarcok pedig másodlagos tüneteket okozhatnak. Ezért rendkívül fontos a minél korábbi felismerés. Pontos diagnózis (orvos - pszichológus által) és a célirányos, komplex, összehangolt fejlesztés

Integrációs neveléssel kapcsolatos feladatok:

A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló **11/1994.(VI.8.) MKM rendelet 39/D.§(9) bekezdés** szerint, ha az óvoda az oktatási és kulturális miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint szervezi a nevelést, külön jogszabályban meghatározottak szerint – nyilvános pályázat útján – e feladat ellátásához külön támogatást igényelhet. A támogatás igénybevételével kapcsolatos szabályokról külön jogszabály rendelkezik. Az óvodai IPR egy olyan rendszernek tekinthető, melynek elemeit a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell a nevelés fókuszába állítani. Az óvodai IPR legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatást biztosítanak.

Célunk:

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szocializációjának elősegítése, a „hozott” hátrányok pótlása kiscsoportos és egyéni személyiségfejlesztő programokkal;

- érzelmileg egészséges gyermekek nevelése, kötelességtudatuk, higiénés kultúrájuk megalapozása, helyes életrendje, napirendre szoktatásuk, munkakultúrájuk fejlesztése, valamint a szabadidő hasznos, kulturált eltöltésére való nevelés;
- a társadalomba való integrálódási esélyük megalapozása.

A program lebonyolításához otthonos, barátságos és inger gazdag környezetet alakítunk ki számukra, a megfelelő tárgyi feltételekkel, eszközökkel.

Feladatunk:

- a gyermekek pszichoszomatikus fejlettségbeli elmaradottságának minél korábbi észlelését, a környezeti ártalmak, a halmozottan hátrányos helyzet felmérését és oki hátterének felderítését.
- nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeresen járjanak óvodába.
- a gyerekek csoportba való szétosztásánál az életkor figyelembevételével mellett szempont a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztása is.

Óvodánk nyitva tartása - 7 - 17 óráig - a szülők munkába állását segíti, támogatja.

Tehetséges gyermekek nevelése

Tehetséggondozás:

Minden gyereket tehetségként fejlesztünk. Az egyes területen kiemelkedő képességű gyerekek kiemelkedő és gyenge oldalának fejlesztése egyaránt fontos az egészséges személyiségfejlődés érdekében. Az óvodai élet a maga kiegyensúlyozott, biztonságos, elfogadó légkörével akarva, akaratlanul felszínre hozza a többet mutató gyermekek adottságait, képességeit. Megfelelő neveléssel, tág cselekvési szabadságot adva - a családdal együtt - lehetőséget biztosíthatunk a tehetség csíráit hordozó gyermekeknek a kreatív újat teremtő felnőtté váláshoz.

A tehetség meghatározása

Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni. A gyermek én tudata attól függően alakul, hogy a környezete mit tart róla. Nevelésünkkel segíthetjük, bátoríthatjuk a tehetség lehetőségét magába hordozó gyermeket saját jövőképek kialakításában.

XI. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK, LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A helyi nevelési programot készítette: A Vállaj Német Nemzetiségi Óvoda nevelőtestülete

Érvényességi ideje:

Visszavonásig.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt;
- törvényi előírások módosulása.

A bevezetés időpontja: 2019. szeptember 01.

A felülvizsgálat indoka:

- a program bevalás során felmerülő változások beépítése,
- a törvényi változásokból adódó feladatok kidolgozása és beépítése.

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az óvoda vezetője
- a nevelőtestület bármely tagja
- az óvoda fenntartója.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A helyi pedagógiai programot készítette: A Vállaj Német Nemzetiségi Óvoda nevelőtestülete

Elfogadta: A nevelőtestület 2019/03/29 sz. határozatával 2019. augusztus 31-én elfogadta.

Jóváhagyta: 2019. augusztus 31. – Radnai Tünde intézményvezető

Véleményezte: a Szülői Munkaközösség

Tájékoztatásul hivatalosan kapja:

- Szülői Munkaközösség Tagjai
- Vállaj Község Önkormányzata